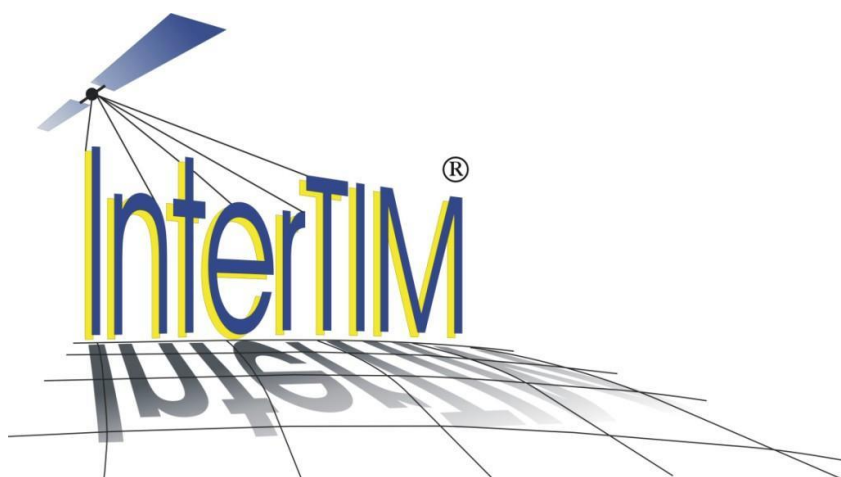

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

**SPORZĄDZONA NA POTRZEBY
PLANU OGÓLNEGO GMINY DOBRZYNIOWO DUŻE**

2024/2025

ul. Noniewicza 85B/IV, 16-400 Suwałki, tel. (+48) 603312222,

Opracowanie wykonane przez zespół w składzie:

Główny projektant: dr inż. Ludmiła Pietrzak

mgr inż. Olga Chmielewska

mgr Dominik Derda

mgr inż. Justyna Dębowska

mgr inż. arch. Paweł Fiann

mgr inż. Elżbieta Hawrus

mgr inż. Tadeusz Kościuk

mgr inż. Bartosz Patkowski

Justyna Perkowska

mgr inż. Joanna Pietrzak

Spis treści:

1.	Wprowadzenie	5
1.1	Cel i zakres opracowania	5
1.2	Informacja o zawartości i głównych celach planu ogólnego gminy Dobrzyniewo Duże	7
1.3	Powiązanie opracowania z innymi dokumentami	7
1.4	Metoda opracowania	9
1.5	Podstawa prawna opracowania	9
1.6	Metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania	10
1.7	Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu projektu na środowisko	11
1.8	Streszczenie w języku niespecjalistycznym	11
2.	Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	13
2.1	Istniejący stan środowiska	13
3.5.1	Położenie obszaru	13
3.5.2	Rzeźba terenu i warunki geologiczne	14
3.5.3	Gleby	15
3.5.4	Użytkowanie gruntów	16
3.5.5	Wody powierzchniowe	18
3.5.6	Wody podziemne	21
3.5.7	Klimat	23
3.5.8	Fauna i flora	24
3.5.9	Lasy	26
3.5.10	Złoża kopalin	28
2.1	Ochrona środowiska	30
2.3	Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	51
2.4	Ochrona dziedzictwa kulturowego	51
3.	Stan środowiska przyrodniczego na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	57
3.1	Zanieczyszczenie powietrza	57
3.2	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych	62
3.3	Zagrożenie powodzią	63
3.4	Gospodarka odpadami	64
3.5	Gospodarka komunalna oraz infrastruktura techniczna	67
3.5.1	Sieć kanalizacyjna	67
3.5.2	System zaopatrzenia w wodę	68
3.5.3	Sieć gazowa	69
3.5.4	Oczyszczalnia ścieków	70

3.5.5 Sieć elektroenergetyczna i telekomunikacyjna	70
3.6 Zagrożenie erozją	72
3.7 Hałas	73
3.8 Transport drogowy i kolejowy	74
3.9 Promieniowanie elektromagnetyczne	80
3.10 Podsumowanie	81
4. Charakterystyka ustaleń projektu planu	82
4.1 Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami	84
5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	86
6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu.	89
6.1 Uwzględnienie założeń ochrony środowiska w planie ogólnym gminy	97
7. Przewidywane znaczące oddziaływania ustaleń planu na środowisko przyrodnicze	97
7.1 Oddziaływanie na klimat	97
7.2 Oddziaływanie na powietrze	97
7.3 Oddziaływanie na jednolite części wód podziemnych i powierzchniowych	98
7.4 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną i krajobraz, rzeźbę terenu i świat roślin i zwierząt	100
7.5 Oddziaływanie na walory przyrodnicze	101
7.6 Oddziaływanie na gospodarkę odpadową	101
7.7 Oddziaływanie na zasoby naturalne	101
7.8 Oddziaływanie na klimat akustyczny	101
7.9 Oddziaływanie na tereny bezpośrednio sąsiadujące z obszarem objętym planem ogólnym	102
7.10 Oddziaływanie na zdrowie ludzi	102
7.11 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne	103
7.12 Ocena przewidywanego oddziaływania	103
8. Wpływ przewidzianych oddziaływań na Obszar Chronionego Krajobrazu	107
9. Wpływ przewidzianych oddziaływań na obszar Natura 2000	107
10. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu planu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru	109
11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie	110

1. Wprowadzenie

1.1 Cel i zakres opracowania

Przedmiotem opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń planu ogólnego gminy Dobrzyniewo Duże.

Celem prognozy jest identyfikacja i ocena potencjalnych skutków w środowisku, jakie mogą mieć miejsce w przypadku realizacji ustaleń projektu planu, a także propozycja takich rozwiązań, które zminimalizują ewentualne negatywne skutki.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko wynika z ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Zgodnie z art. 51:

1) zawiera:

- *informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,*
- *informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,*
- *propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,*
- *informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,*
- *streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,*
- *oświadczenie autora, a w przypadku, gdy wykonawcą prognozy jest zespół autorów - kierującego tym zespołem, o spełnieniu wymagań, o których mowa w art. 74a ust. 2, stanowiące załącznik do prognozy;*

2) określa, analizuje i ocenia:

- *istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,*
- *stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,*
- *istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,*

- *cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,*
- *przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy;*

3) przedstawia:

- *rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,*
- *biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru - rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.*

Powyższy zakres prognozy został uzgodniony z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska w Białymstoku pismem znak WPN.411.1.30.2024.MS2 z dnia 29.07.2024 r. oraz z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Białymstoku pismem znak NZ.0522.37.2024 z dnia 22.08.2024 r.

1.2 Informacja o zawartości i głównych celach planu ogólnego gminy Dobrzyniewo Duże

Zawartość planu ogólnego określa art. 13a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów (Dz. U. Nr 2023, poz. 2758). Zgodnie z zapisami wyżej wymienionej ustawy plan ogólny jest aktem prawa miejscowego, który sporządza się w celu ustalenia ogólnego przeznaczenia terenów oraz określenia sposobów ich zagospodarowania i zabudowy.

Teren przedmiotowego projektu planu poddanego strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko dotyczy obszaru objętego uchwałą Nr LXX/652/24 Rady Gminy Dobrzyniewo Duże z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Dobrzyniewo Duże.

Objęcie planem obszaru, którego dotyczy niniejsza prognoza oraz jego realizacja ma na celu zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy i harmonijnego zagospodarowania jej przestrzeni oraz zadbanie o ład przestrzenny. Realizuje to poprzez określenie: polityki przestrzennej gminy, celów i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, ustaleń dotyczących funkcji terenów dopuszczalnych do wyznaczenia w dokumentach niższego szczebla, czyli gdzie znajdują się tereny mieszkaniowe, rolne, przemysłowe i inne, ramowego ustalenia dotyczącego kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, ustaleń dotyczących ochrony i kształtowania środowiska naturalnego, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego.

1.3 Powiązanie opracowania z innymi dokumentami

W toku prac nad stworzeniem projektu planu ogólnego korzystano z następujących opracowań:

W zakresie uwarunkowań i kierunków na poziomie lokalnym:

- Opracowania ekofizjograficzne dla terenu gminy,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrzyniewo Duże, Dobrzyniewo Duże 2020,

- Prognoza oddziaływania na środowisko Planu gospodarki niskoemisyjnej dla miasta Białegostoku i gmin Choroszcz, Czarna Białostocka, Dobrzyniewo Duże, Juchnowiec Kościelny, Łapy, Supraśl, Wasilków, Zabłudów do roku 2020,
- Strategia rozwoju gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2020-2030, Dobrzyniewo Duże, Styczeń 2020,
- Raport o stanie gminy Dobrzyniewo Duże,
- Program ochrony środowiska dla Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027,
- Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2021-2030,

W zakresie uwarunkowań i kierunków rozwoju na poziomie ponadlokalnym:

- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego, Białystok 2017,
- Plan rozwoju lokalnego powiatu białostockiego,
- Program ochrony środowiska dla Powiatu Białostockiego na lata 2015-2018 z perspektywą na lata 2019-2022,
- Regionalny program operacyjny województwa podlaskiego na lata 2021-2027,
- Strategia rozwoju województwa podlaskiego do 2030 roku,
- Plan gospodarki odpadami województwa podlaskiego na lata 2016-2022 wraz ze zmianą w 2022 r. oraz projektem na lata 2023-2028,
- Informacja Podlaskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o stanie środowiska na terenie powiatu białostockiego w 2020 roku,
- Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. U. UE L z dnia 22 grudnia 2000 r.) tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej,
- Pakiet klimatyczno-energetyczny (przyjęty przez Komisję Europejską w grudniu 2008 r.),
- Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej.

1.4 Metoda opracowania

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metod opisowych dotyczących charakterystyki istniejącego stanu zasobów środowiska ze szczególnym uwzględnieniem obszarów prawnie chronionych.

Ocenę oddziaływań na poszczególne komponenty środowiska: krajobraz, powietrze atmosferyczne, klimat akustyczny, wody, gospodarkę odpadową z uwzględnieniem wzajemnych powiązań między tymi elementami oparto na dostępnych danych państwowego monitoringu środowiska.

Na podstawie wizji terenowej przeanalizowano potencjalne zagrożenia i uciążliwości, jakie mogą wystąpić na omawianym obszarze.

Zamierzeniem niniejszego opracowania była ocena oddziaływania na środowisko nowych inwestycji mogących powstać zgodnie z przeznaczeniami zawartymi w sporządzanym planie, a w przypadku niekorzystnych zmian propozycja zminimalizowania uciążliwego wpływu na środowisko.

1.5 Podstawa prawna opracowania.

Na potrzeby opracowania prognozy korzystano z następujących przepisów prawnych:

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112 ze zm.);
- Ustawa z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1688 ze zm.);
- Ustawa z 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2024 r., poz. 1130 ze zm.);
- Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2024 r., poz. 54 ze zm.);
- Ustawa z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r., poz. 1478 ze zm.);
- Ustawa z 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. z 2024 r., poz. 82);
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r., poz. 1087 ze zm.);

- Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2024 r., poz. 1290 ze zm.);
- Ustawa z dnia 20 lutego 2015 o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. z 2024 r., poz. 1361 ze zm.);
- Uchwała Nr LXX/652/24 Rady Gminy Dobrzyniewo Duże z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Dobrzyniewo Duże.

1.6 Metody analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym organ sporządzający plan ogólny (wójt gminy) zobowiązany jest przynajmniej raz w czasie kadencji Rady Gminy przeprowadzić analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym, w tym skutki realizacji postanowień zawartych w projektowanym dokumencie.

Przewidywane metody analizy realizacji postanowień projektu planu ogólnego pod kątem wpływu na środowisko mogą się odnosić do:

- 1) oddziaływania projektowanego zagospodarowania terenu:
 - a) w odniesieniu do przedsięwzięć, dla których wydano decyzję o uwarunkowaniach środowiskowych - obowiązywać będzie monitoring środowiska w zakresie i metodach określonych w wydanej decyzji,
 - b) w odniesieniu do pozostałych terenów może to być monitoring państwowy środowiska, prowadzony przez odpowiednie organy administracji państwowej powołane do badania stanu środowiska,
 - c) w przypadku skarg mieszkańców na uciążliwość prowadzonej działalności w oparciu o uchwalony plan, analizę realizacji planu i badanie skażenia środowiska powinien przeprowadzić odpowiedni organ administracji samorządowej;
- 2) przestrzegania ustaleń dotyczących przeznaczenia terenu, ukształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu, ustaleń dotyczących wyposażenia w infrastrukturę techniczną, ochrony i kształtowania środowiska oraz ładu przestrzennego, ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków - powinny

być przeprowadzane okresowe przeglądy zainwestowania obszaru i realizacji planu ogólnego wykonywane przez administrację samorządową na potrzeby oceny prowadzonej polityki przestrzennej.

Zaproponowane w projekcie planu ogólnego rozwiązania w zakresie przeznaczenia terenu, sposobu jego zagospodarowania, warunków dla projektowanej zabudowy, gwarantują prawidłowe funkcjonowanie omawianego obszaru.

Metoda analizy realizacji projektowanego dokumentu (projektu planu ogólnego) polega na ocenie potencjalnego oddziaływania oraz skuteczności przewidywanych w ustaleniach projektu planu działań zapobiegających, ograniczających, kompensujących negatywne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze i zdrowie ludzi.

1.7 Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu projektu na środowisko

Transgraniczne oddziaływanie na środowisko, o którym stanowi art. 51 ust. 2, pkt 1d) ustawy z dnia 3 października 2008 o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko oceniane jest w aspekcie granic międzynarodowych. Gmina, jak i przedmiotowy obszar planu, nie znajdują się przy granicy z innym krajem – oddziaływania transgranicznego nie określa się. W związku z tym, na etapie niniejszej prognozy nie wskazuje się na możliwość negatywnego, również lokalnego, transgranicznego oddziaływania na środowisko realizacji ustaleń planu ogólnego, przy zachowaniu zgodności z zapisami planu oraz przepisami prawa.

1.8 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko projektu planu ogólnego gminy Dobrzyniewo Duże, sporządzonego w związku z Uchwałą nr LXX/652/24 Rady Gminy Dobrzyniewo Duże z dnia 25 marca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego Gminy Dobrzyniewo Duże.

Podstawą prawną na podstawie, której została sporządzona prognoza jest Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie,

udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Prognoza dotyczy obszaru gminy Dobrzyniewo Duże o powierzchni ok. 16 111 ha. Głównym jej celem jest określenie wpływu ustaleń planu na środowisko oraz propozycja rozwiązań, które wyeliminują lub ograniczą niekorzystne zmiany w środowisku. Należy wziąć pod uwagę, iż wymienione w planie funkcje odpowiadają uwarunkowaniom występującym na przedmiotowym obszarze. Zastosowanie się do zapisów ustaleń planu przy projektowaniu inwestycji, a następnie przy jej realizacji przyczyni się do zminimalizowania negatywnego oddziaływania na środowisko na obszarze objętym planem, jak również na terenach sąsiednich.

W granicach planu znajdują się formy ochrony przyrody, a są nimi:

- rezerwat przyrody Krzemianka;
- rezerwat przyrody Kulikówka;
- Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. Profesora Witolda Sławińskiego wraz z otuliną;
- obszary Natura 2000: Puszcza Knyszyńska PLB200003; Ostoja Knyszyńska PLH200006; Ostoja Narwiańska PLH200024;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Narwi;
- ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Ponadto występują tu obszary węzłowe w postaci korytarzy ekologicznych, lecz nie posiadają one statusu formy ochrony przyrody.

W związku z tym przeanalizowano wszystkie nakazy i zakazy wynikające z przedmiotowych form chronionych mogące wpływać na analizowany obszar. Na fragmentach planu, które przeznaczone zostały na funkcje inwestycyjne, nie zinwentaryzowano stanowisk roślin chronionych i zwierząt. Miejsca te pozostawia się w użytkowaniu dotychczasowym. Oznacza to, że plan ogólny w maksymalny możliwy sposób uwzględnia ochronę środowiska, natomiast ze względu na jego skalę należy każdorazowo określić uwarunkowania przyrodnicze w przypadku projektowanych inwestycji. W związku z tym nie przewiduje się oddziaływań bezpośrednich na te elementy środowiska (plan ogólny, jako dokument ramowy, wyznacza m.in. obszary teoretyczne do zabudowy, w przypadku realizacji dokumentów szczegółowych – miejscowych planów, wskazane jest upewnienie się co do aktualnego stanu siedlisk).

W prognozie przedstawiono również szczegółowy opis istniejącego stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu. Biorąc pod uwagę uwarunkowania terenu (tj. położenie obszaru, strukturę zainwestowania, rzeźbę terenu i budowę geologiczną, gleby, klimat, warunki wodne, prawnie chronione elementy środowiska) oraz stan środowiska przyrodniczego (tj. jakość powietrza, jakość wód, klimat akustyczny, jakość gleb), oceniono oddziaływanie ustaleń planu na środowisko przyrodnicze. Szczególną uwagę zwrócono przede wszystkim na oddziaływanie na takie komponenty jak: klimat, powietrze, wody, różnorodność biologiczną, walory przyrodnicze, gospodarkę odpadami, klimat akustyczny oraz zdrowie ludzi.

Prognozuje się, że realizacja ustaleń projektu planu ogólnego nie będzie oddziaływała znacząco na obszary objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, gdyż na terenie objętym planem nie wskazano ingerencji w środowisko naturalne w stopniu zagrażającym tym formom. Gmina, realizując politykę gospodarczo-mieszkaniową, zachowuje wytyczne zawarte w przepisach odrębnych dotyczących ochrony przyrody.

2. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

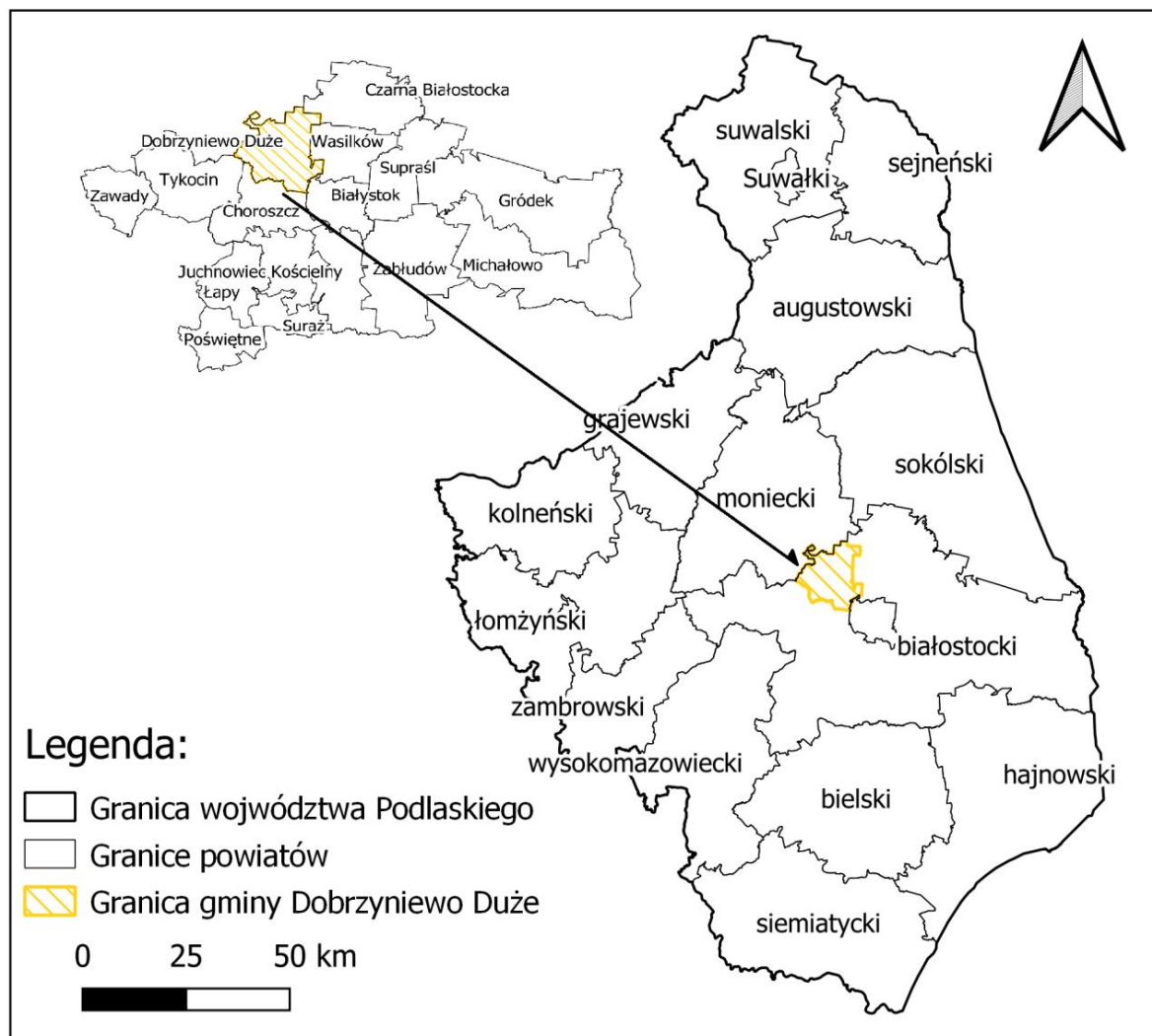
2.1 Istniejący stan środowiska

3.5.1 Położenie obszaru

Gmina Dobrzyniewo Duże położona jest w powiecie białostockim, w centralnej części województwa podlaskiego, zajmuje powierzchnię 161 km², sąsiaduje z dwiema gminami powiatu monieckiego: gminą Knyszyn (od północy) oraz gminą Krypno (od zachodu), gminami powiatu białostockiego: gminą Tykocin (od zachodu), gminą Choroszcz (od południa), gminą Wasilków (od wschodu), gminą Czarna Białostocka (od północnego-wschodu) oraz miastem Białystok (od południowego wschodu). Ponadto przedmiotowy obszar znajduje się na terenie Aglomeracji Białostockiej.

W skład gminy wchodzi 33 miejscowości zgrupowane w 26 sołectw.

Ryc. 1. Położenie gminy Dobrzyniewo Duże na tle woj. podlaskiego oraz powiatu białostockiego

Źródło: Opracowanie własne

3.5.2 Rzeźba terenu i warunki geologiczne

Obszar gminy charakteryzuje krajobraz ukształtowany w wyniku zlodowacenia środkowopolskiego wraz z późniejszymi zmianami, które nastąpiły w okresie holocenu. Na jego ukształtowanie miało wpływ wiele czynników, wśród których wymienić należy przede wszystkim postój lądolodu w fazie zlodowacenia środkowopolskiego oraz północnopolskiego.

Na rzeźbę terenu, w omawianym przypadku, wpłynęło zlodowacenie, które spowodowało przemodelowanie budowy geologicznej obszaru oraz pozostawienie charakterystycznych osadów geologicznych tym samym pozostawiając typowe dla odpowiednich zlodowaceń utwory geomorfologiczne, jak np. wysoczyzny morenowe czy pradoliny (rzek Narwi i Supraśl). Obszary wysoczyzn zawierają najwyższy punkt terenu gminy - okolice wsi Krynice o wysokości ok. 202 m n.p.m. tym samym stanowiąc

najbardziej falisty i pagórkowaty teren gminy. Występują tu także formy morfologiczne w postaci dolinek o charakterze jarów, których wysokości względne osiągają do 70 m (w miejscach występowania powyższych utworów mogą wystąpić osuwiska spowodowane ruchami masowymi ziemi). Natomiast przy zbliżeniu do północnych granic terenu można zaobserwować lokalne utwory młodoglacjalne w postaci równin sandrowych czy kemów. Niżej położone są tereny równinne, których wysokości wahają się od 107 do 112 m n.p.m. stanowiące fragmenty pradolin rzecznych.

Osnowę geologiczno-tektoniczną gminy Dobrzyniewo Duże stanowi Platforma Wschodnioeuropejska zbudowana z prekambryjskich skał metamorficznych i głębinowych (gnejsy, granitoidy, amfibolity, migmatyki).

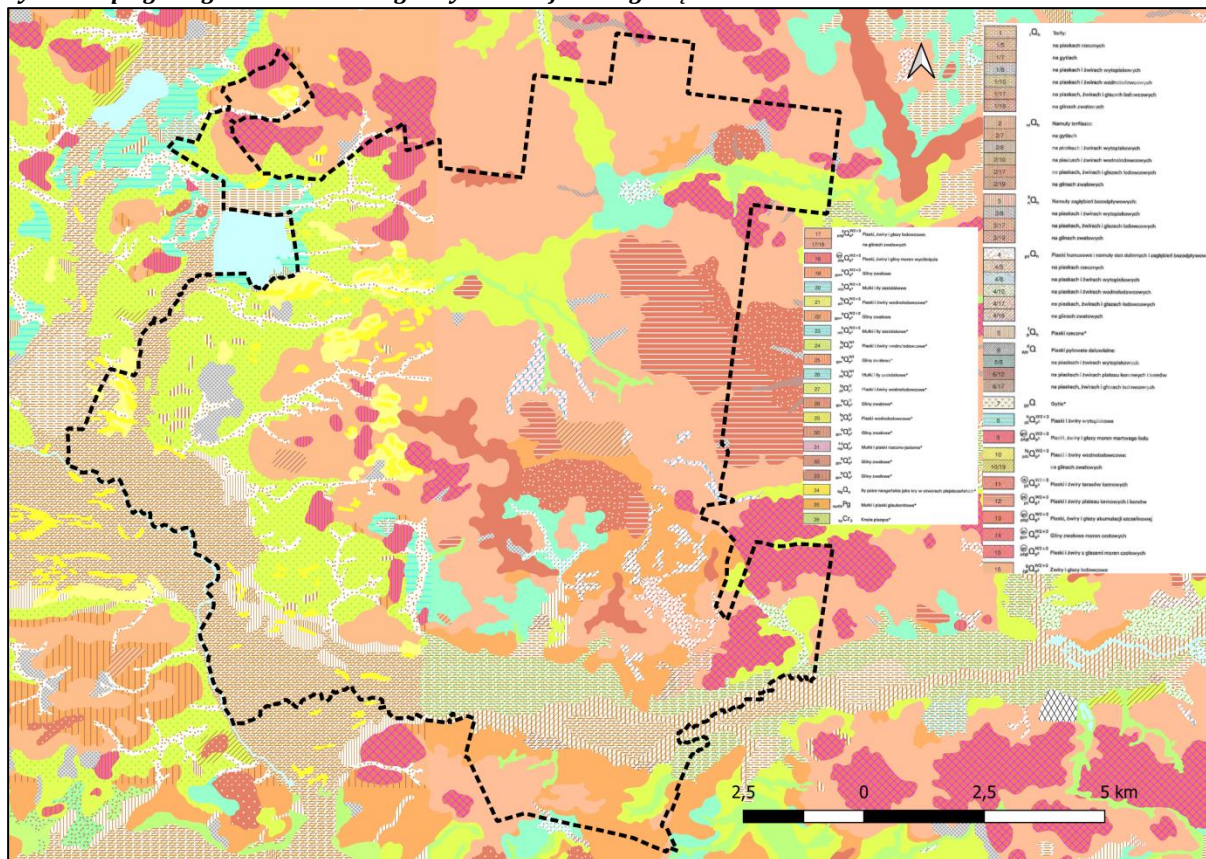
3.5.3 Gleby

Z utworów akumulacji lodowcowej i działalności wód fluwioglacjalnych, mających miejsce w czwartorzędzie, erach plejstocenu i holocenu, wynika przypowierzchniowa budowa geologiczna terenu, przy czym najczęściej występują tu:

- piaski, żwiry, mady rzeczne, torfy i namuły – występują w dolinie Narwi, Supraśli, Białej oraz dolinie Kulikówki (osady holoceni),
- piaski, żwiry, mułki rzeczne – występują na wyższych tarasach rzek Narwi i Supraśli, okolice wsi Jaworówka (osady plejstoceni zlodowacenia północnopolskiego),
- gliny zwałowe, piaski i żwiry lodowcowe, iły, głązy narzutowe – występują w większej części gminy (osady plejstoceni zlodowacenia środkowopolskiego).

W północnej części terenu gminy nastąpiło także nagromadzenie piasków i żwirów sandrowych. W zakresie wykształconych gleb na analizowanym obszarze można wskazać występowanie przeważnie gleb brunatnych wyługowanych i brunatnych kwaśnych wytworzonych na piaskach luźnych, piaskach słabo gliniastych lub piaskach gliniastych. Przy powyższych glebach pojawiają się również gleby brunatne właściwe, bielcowe, płowe oraz gleby murszowo-mineralne oraz murszowate. Niewielki odsetek gleb gminy stanowią również czarne ziemie właściwe oraz czarne ziemie zdegradowane, a najmniejszy udział mają tu gleby glejowe. W obrębie starorzeczy odnotowano także występowanie gleb torfowo-mułowych oraz madów.

Ryc. 2. Mapa geologiczna dla terenu gminy oraz najbliższego sąsiedztwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PIG.

3.5.4 Użytkowanie gruntów

Na obszarze gminy Dobrzyniewo Duże zdecydowanie przeważają tereny rolnicze (ok. 58,5 %) oraz leśne i zadrzewione (ok. 36,9 %). Struktura użytkowania gruntów przedstawia się następująco:

Tab. 1. Struktura użytkowania gruntów gminy

Typ użytkowania	Powierzchnia
Użytki rolne - grunty orne	4 405 ha
Użytki rolne - sady	100 ha
Użytki rolne - łąki trwałe	2 394 ha
Użytki rolne - pastwiska trwałe	2 053 ha
Użytki rolne - grunty rolne zabudowane	343 ha
Użytki rolne - grunty pod stawami	3 ha
Użytki rolne - grunty pod rowami	126 ha
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	5 938 ha
Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	47 ha
Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	2 ha

Grunty zabudowane i zurbanizowane razem	598 ha
Nieużytki	100 ha
Tereny różne	4 ha
RAZEM	16 113 ha

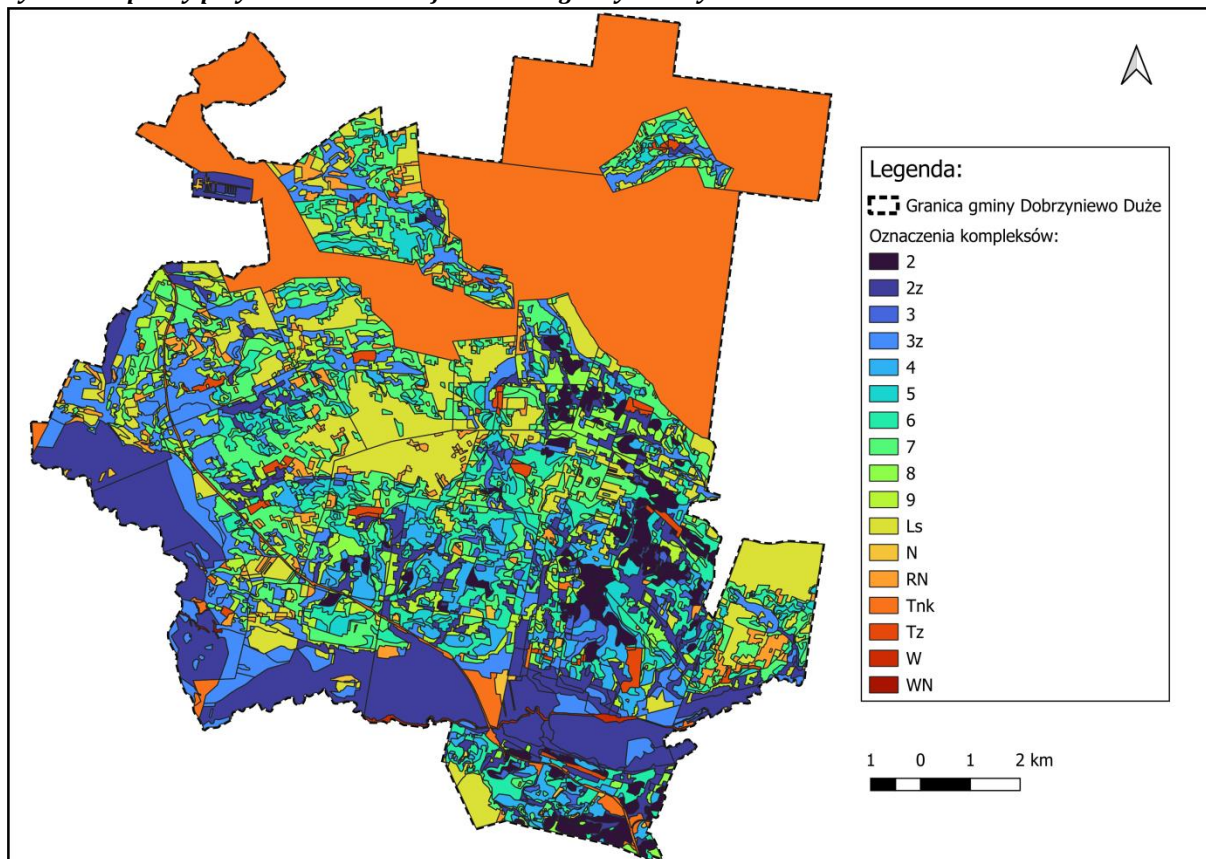
Źródło: Dane GUS, Powierzchnia geodezyjna kraju według kierunków wykorzystania, dane za 2014 r. (na dzień sporządzenia prognozy nie stwierdzono nowszych danych).

Na terenie gminy nie stwierdzono występowania najżyźniejszych kompleksów gruntów ornych, czyli pszennych bardzo dobrych, ani najżyźniejszych kompleksów użytków zielonych, czyli bardzo dobrych i dobrych.

Do gruntów o względnie najlepszych w skali gminy warunkach rozwoju rolnictwa zaliczono: kompleksy gruntów ornych pszennych dobrych, kompleksy gruntów ornych pszennych wadliwych, kompleksy gruntów ornych żytnich bardzo dobrych/pszenno-żytnich.

Na terenie gminy występują gleby najwyższych klas bonitacyjnych (II i III). Spośród występujących klas bonitacyjnych, największy udział mają gleby IV oraz gleby V klasy (odpowiednio ok. 45 % i 35 % wszystkich gruntów rolnych w gminie). Udział gruntów należących do klas chronionych, tj. II i III, wynosi poniżej 3 %.

Ryc. 3. Kompleksy przydatności rolniczej na terenie gminy Dobrzyniewo Duże

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podlaskiego

3.5.5 Wody powierzchniowe

Gmina Dobrzyniewo Duże znajduje się w dorzeczu Wisły oraz w głównej mierze w zlewni rzeki Narwi, która stanowi prawobrzeżny dopływ Wisły oraz Supraśli (w części środkowo-południowej). Część południowo-wschodnia gminy odwadniana jest przez rzekę Białą. Środkowa i północna część gminy to zlewnia rzeki Kulikówki, a północno-wschodnia stanowi zlewnię rzeki Czarnej. Niewielki, północno-zachodni fragment gminy odwadniany jest przez rzekę Jaskrzankę (ciek wodny znajduje się poza granicami gminy). W zakresie wód powierzchniowych dominują cieki wodne w postaci rzek i strug, natomiast teren gminy pozbawiony jest większych zbiorników wód takich jak jeziora. W granicach badanej gminy można wyróżnić następujące cieki wodne:

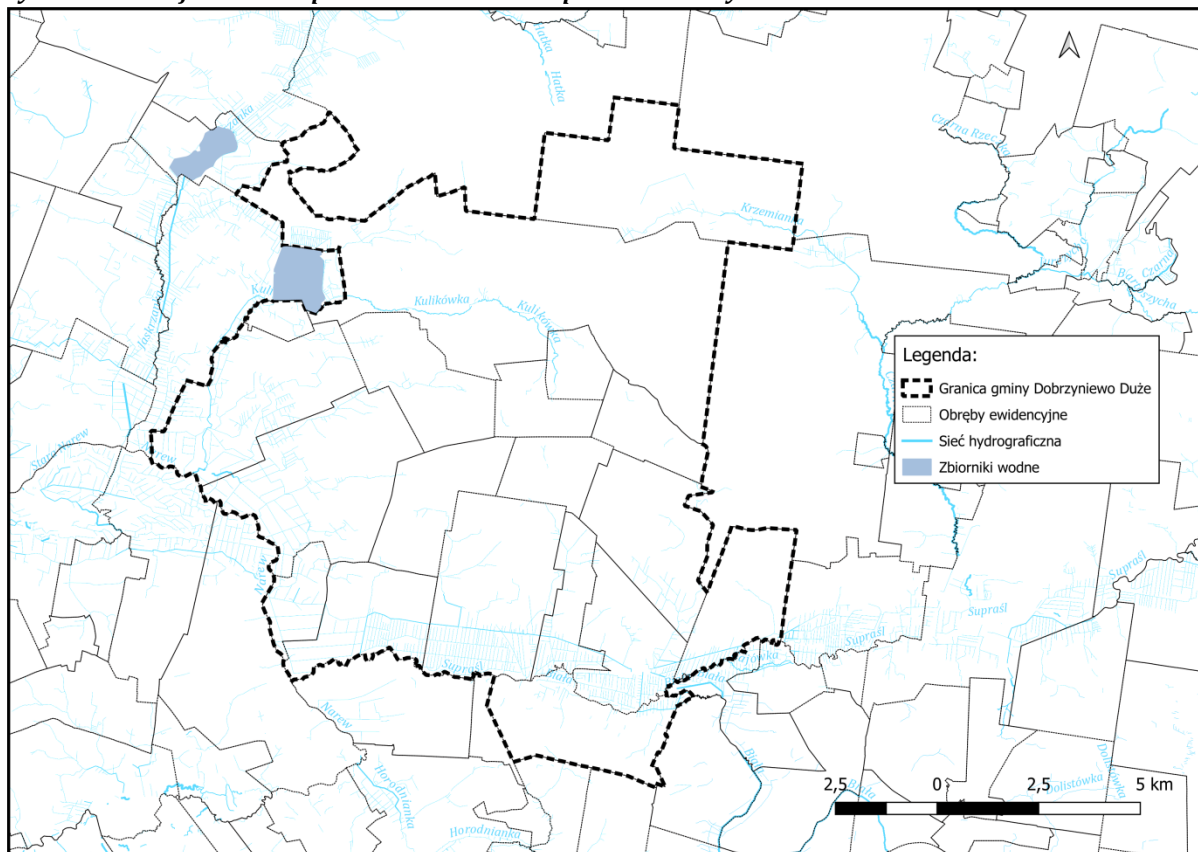
- rzeka Narew – współtworząca południowo-zachodnią granicę gminy na odcinku ok. 8,6 km (granica z gminą Tykocin oraz gminą Choroszcz). Narew jest dopływem Wisły o łącznej długości ok. 484 km (w Polsce znajduje się 455 km, pozostała część wraz ze źródłem jest na Białorusi) i powierzchni zlewni ok. 75,2 tys. km² (w Polsce znajduje się ok. 58,9 tys. km²). Jest to rzeka typowo

nizinna, a w swoim biegu tworzy rozległe powierzchnie bagien, błot i torfowisk. Gmina Dobrzyniewo Duże znajduje się w jej górnym biegu, a tworzona przez ciek rozległa dolina wpłynęła na ukształtowanie rolniczego charakteru gminy,

- rzeka Supraśl – znajdująca się w południowej części badanego obszaru (ok. 15,6 km), przy czym częściowo jej bieg pokrywa się z granicą gminy (gmina Choroszcz i miasto Białystok). Supraśl stanowi prawy dopływ Narwi, jej łączna długość to 93,8 km, przez teren gminy Dobrzyniewo Duże przepływa dolny odcinek rzeki. Niniejszy ciek jest źródłem zaopatrzenia w wodę pitną miasta Białegostoku, a szerokość koryta rzeki wraz z przyległym pasem terenu po obu jego stronach waha się od 2 km do 500 m,
- rzeka Biała – przepływająca w południowej części gminy na odcinku ok. 4 km, uchodzi do Supraśli w okolicach wsi Fasty; jej łączna długość to 32,7 km, a powierzchnia zlewni wynosi 133,7 km²,
- rzeka Krzemianka – rzeka przepływa w północno-wschodniej części gminy (w pobliżu wsi Kopisk) na odcinku ok. 4,7 km; ciek wpływa do rzeki Czarna (teren sąsiedniej gminy Wasilków), która z kolei stanowi dopływ Supraśli,
- rzeka Kulikówka – znajdująca się niemal w całości na terytorium gminy, przepływa przez jej centralną i południowo-zachodnią część, (odcinek ok. 15 km). Rzeka ma źródło w okolicach wsi Ogrubniki i stanowi prawy dopływ Narwi.

Pozostałymi elementami hydrograficznymi analizowanego obszaru są także drobne cieki nieposiadające nadanych nazw, systemy rowów melioracyjnych oraz niewielkie zbiorniki wodne (stawy, oczka wodne, starorzecza, mała retencja pochodzenia antropogenicznego).

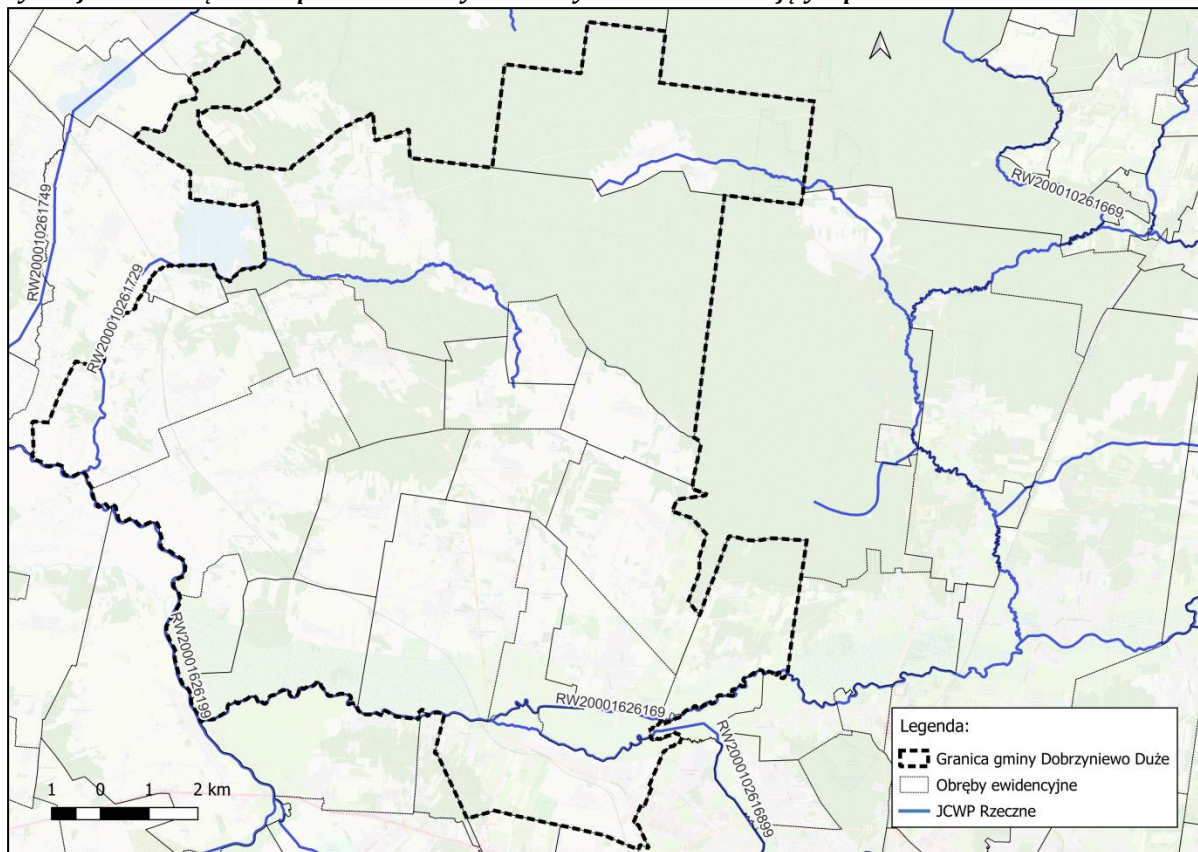
Ryc. 4. Lokalizacja obszaru opracowania na tle wód powierzchniowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez GUGiK

Na terenie gminy Dobrzyniewo Duże występuje 7 Jednolitych Części Wód Powierzchniowych Rzek: Jaskrzanka RW200017261749, Czarna RW200017261669, Kulikówka RW200017261729, Supraśl od Pilnicy do ujścia RW20002426169, Narew od Lizy do Biebrzy RW20002426199, Horodnianka RW2000172615929, Biała RW2000172616899.

Ryc. 5. Jednolite części wód powierzchniowych rzecznych na obszarze objętym planem

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez GUGiK

3.5.6 Wody podziemne

W obrębie gminy Dobrzyniewo Duże zasoby wód podziemnych występują w trzech piętrach: kredy, paleogenu, plejstocieńskie i holocieńskie. Z wymienionych poziomów na terenie gminy pierwsze nie jest eksploatowane, piętro plejstocieńskie posiada niewielki udział w zaopatrzeniu ludności w wodę. Główny poziom użytkowy wód podziemnych znajduje się w piętrze plejstocieńskim i holocieńskim. Płytsze zalegają w przewarstwieniach osadów wodnolodowcowych (piaski i żwiry). Wydajność studni lokalizowanych na tych poziomach określono na ok. 12-45 m³/h w zależności od położenia stropu zalegania wód. Wydajność studni lokalizowanych w obrębie terenów dolinnych wzrasta odpowiednio i pozostaje w bezpośredniej zależności od położenia stropu, waha się od ok. 91 m³/h do ok. 265 m³/h.

Wody podziemne w zależności od warunków występowania oraz powiązań z siecią hydrograficzną tworzą system krążenia oparty w głównej mierze na infiltracji wód do głębiej położonych warstw wodonośnych. Największy udział w obiegu wód podziemnych w płytszych warstwach mają systemy koryt rzecznych, dzięki którym

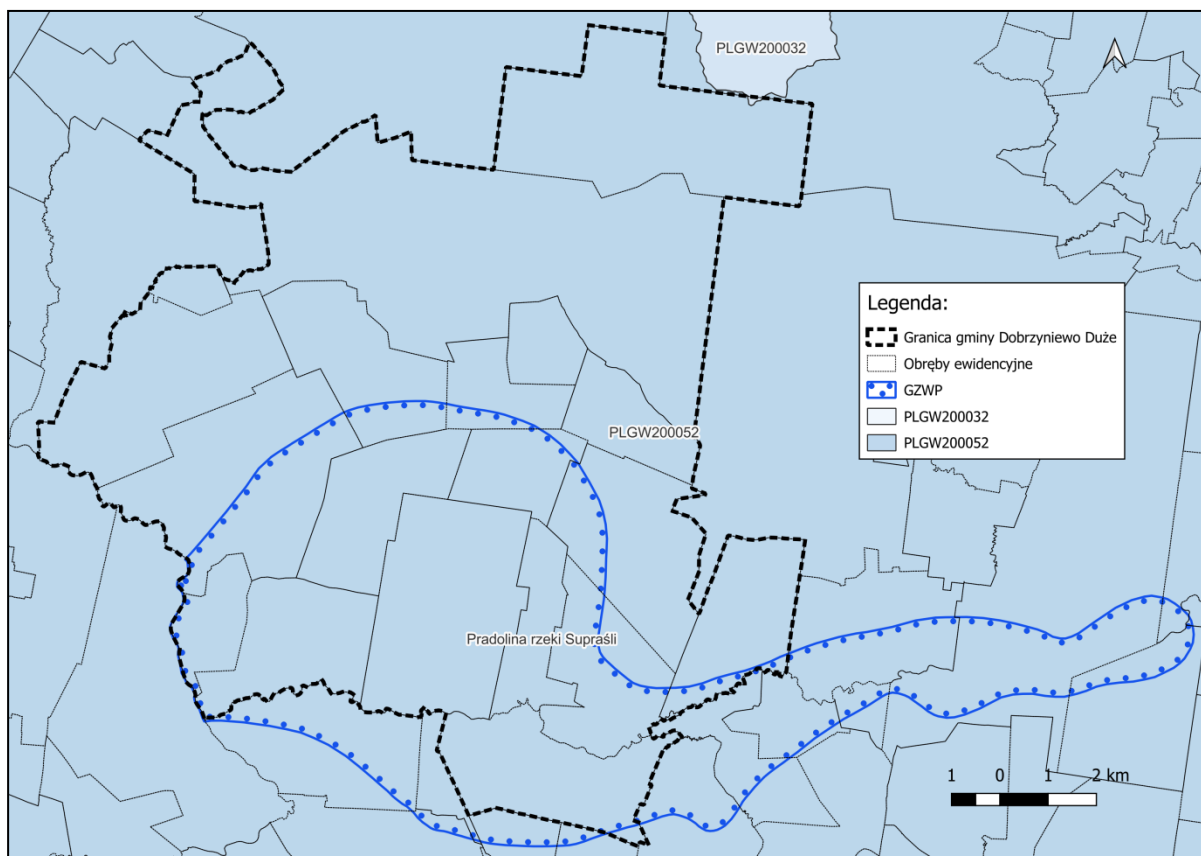
poziom wód gruntowych w ich obrębie znajduje się w okolicy 0 do 2 m p.p.t. W przypadku terenów o charakterze wysoczyzn poziom zalegania wód gruntowych waha się od 2 do 5 m p.p.t.

Według danych GUS, w 2022 r. zasoby eksploatacyjne wód podziemnych województwa podlaskiego szacowane były na 695,5 hm³, co stanowiło jedynie ok. 2,7 % zasobów eksploatacyjnych wód podziemnych szacowanych dla Polski.

Obszar gminy Dobrzyniewo Duże położony jest w obrębie czwartorzędowego głównego zbiornika wód podziemnych – GZWP nr 218 „Pradolina Rzeki Supraśl” o powierzchni ok. 86,4 km². Główne zbiorniki służą przede wszystkim do zabezpieczania rezerw wody o wysokiej jakości do wykorzystania w przyszłości. Zgodnie z oceną dokonaną przez Państwowy Instytut Geologiczny zbiornik nr 218 zawiera wody o klasie I do III. Na całym obszarze GZWP nr 218 wody podziemne Pradoliny Rzeki Supraśli (Jurowce-Wasilków) są praktycznie niezagrożone, jedynie w okolicy wsi Fasty oraz Nowosiółki zaobserwowano podwyższony poziom jonu amonowego, azotanów oraz potasu, co świadczy o przenikaniu do wód gruntowych zanieczyszczeń z obszarów zurbanizowanych. Czas przenikania zanieczyszczeń do zbiornika jest różny i waha się od 5 do 25 lat. GZWP nr 218 Pradolina rzeki Supraśl stanowi podstawowe źródło zaopatrzenia w wodę pitną dla miasta wojewódzkiego Białystok oraz sąsiednich gmin. Sumaryczna wielkość zatwierdzonych zasobów eksploatacyjnych ujęć wód podziemnych zlokalizowanych w granicach zbiornika wynosi 4022,1 m³/h, co stanowi 170 % zasobów dyspozycyjnych. Zgodnie z zaleceniami PSH proponuje się ustanowienie dodatkowej strefy ochronnej zbiornika na niemal całej jego powierzchni i części jego strefy zasilania. Ustanowienie strefy ochronnej wynika z istniejących na tym terenie zagrożeń takich jak: stosowanie nieprawidłowych praktyk rolniczych, prowadzenie nieprawidłowej gospodarki ściekami oraz występowanie terenów zabudowy przemysłowej. Naturalną ochronę wód zbiornika wspomaga ochrona prawna związana z wydzieleniem stref ochronnych innych GZWP, występujących w płytszych strukturach wodonośnych, licznych ujęć wód podziemnych i powierzchniowych oraz innych obszarów prawnie chronionych.

Gmina Dobrzyniewo Duże położona jest w zasięgu jednolitej części wód podziemnych JCWPd nr 52 PLGW200052, która obejmuje obszar całej gminy.

Ryc. 6. Jednolite części wód podziemnych na obszarze opracowania

Źródło: Opracowanie własne

Najważniejsze cechy charakterystyczne dla JCWPd nr PLGW200052:

- Powierzchnia 6102,1 km²,
- Dorzecze Wisły,
- Region wodny - Środkowej Wisły,
- Główne zlewnie w obrębie JCWPd- Narew.

3.5.7 Klimat

Gmina Dobrzyniewo Duże znajduje się w strefie klimatu umiarkowanego przejściowego zaliczanego do klimatów dość surowych ze względu na wpływy kontynentalne. Cechy charakterystyczne tego klimatu to:

- Średnia roczna temperatura regionu to ok. 7 °C,
- Okres wegetacyjny trwa średnio ok. 190 dni,
- Pokrywa śnieżna utrzymuje się około 92 dni,
- Średnia amplituda temperatur wynosi 23 °C,

- Wysoka zmienność stanów pogody,
- Względnie największa liczba dni z pogodą mroźną,
- Najcieplejszy miesiąc to lipiec, gdzie średnia temp. osiąga 17°C,
- Największe opady odnotowano w lipcu średnio 270-300 mm,
- Najchłodniejsze miesiące to styczeń i luty, średnia temp. wynosi do -5,0°C,
- Roczna suma opadów atmosferycznych waha się w granicy 550-750 mm w zależności od części województwa, z czego ok. 60 % opadów przypada na okres kwiecień-wrzesień,
- Dominacja wiatrów z kierunku zachodniego, północno-zachodniego oraz południowo-zachodniego.

Warunki klimatyczne tego regionu są najbardziej uciążliwe dla rolnictwa. W porównaniu z innymi regionami Polski, klimat lokalny jest bardziej surowy. Amplitudy temperatur są większe niż przeciętne w kraju i wynoszą ok. 23 °C.

3.5.8 Fauna i flora

Flora gminy Dobrzyniewo Duże, podobnie jak całego Działu Północnego wyodrębnionego z podprovincji Środkowoeuropejskiej jest w pewnym stopniu odmienna od flory pozostałych regionów Polski niżowej w zakresie kompleksów leśnych, których charakter jest wybitnie borealny. W rejonie gminy zespoły roślinności naturalnej lub zbliżonej do niej występują głównie w lasach i na terenach bagiennych, łąk lub obszarów wtórnie zabagnionych. Wpływ na zachowanie bioróżnorodności oraz względnie naturalnych ekosystemów ma niewątpliwie sąsiedztwo Puszczy Knyszyńskiej. W obrębie Puszczy oraz gminy określono występowanie 843 gatunków roślin naczyniowych (w tym 26 gatunków paprotników, co stanowi około 38 % całej flory naczyniowej występującej na terenie Polski). Ponadto występuje tu około 200 gatunków mchów i wątrobowców oraz 280 gatunków porostów.

W granicach terenu gminy Dobrzyniewo Duże mogą występować gatunki chronione w szczególności na obszarach chronionych. Na terenach przekształconych antropogenicznie można zaobserwować głównie roślinność towarzyszącą uprawom polowym, zieleń urządzoną w ogrodach przydomowych oraz zieleńcach itp.

Świat zwierząt gminy Dobrzyniewo Duże w dużej mierze kształtowany jest przez bezpośrednie sąsiedztwo Puszczy Knyszyńskiej. Jest on charakterystyczny dla

Niżu Europy Środkowej i wykazuje podobieństwo do fauny Puszczy Białowieskiej oraz Augustowskiej, z którymi kiedyś kompleks ten był połączony. Dominującą grupę ssaków na terenie gminy stanowią drobne gryzonie. Stwierdzono tu występowanie 18 gatunków drobnych ssaków, a wśród nich między innymi: ryjówka aksamitna i malutka, badylarka, smużka, darniówka zwyczajna, mysz leśna oraz rzęsorek rzeczek. Liczną grupę ssaków reprezentuje również jeleni szlachetny i łoś, a ponadto występują tu wilki, dziki, lisy, jenoty, kuny, łasice, gronostaje, rysie, piżmaki i bobry, a na obrzeżach lasów – zające. Gatunkiem ssaka bezpośrednio związanym z Puszczą Knyszyńską jest także żubr. Wśród najbardziej charakterystycznych owadów występujących w regionie można wymienić motyla zwanego paziem królowej.

Stan ornitofauny gminy Dobrzyniewo Duże uwarunkowany jest położeniem w pobliżu leśnych stref chronionych, w związku z czym z odnotowanych 154 gatunków występujących tu ptaków, 101 to gatunki typowo puszczańskie. Natomiast 139 stanowią gatunki lęgowe, wśród których należy wymienić: bociana czarnego, orlika krzykliwego, dzięcioła trójpalczastego, orzechówkę, krzyżodzioba świerkowego czy gila. Występujące tu drzewostany puszczańskie oraz zbiorowiska polno-łąkowe stanowią niezbędną ochronę dla 3 gatunków ginących, 11 gatunków silnie zagrożonych wyginięciem oraz 23 gatunków, których istnienie zostało oznaczone, jako zagrożone. Do gatunków dominujących awifauny, które można spotkać w czasie prawie każdej wyprawy do lasu czy spaceru po terenach niezagospodarowanych należą: zięba, świstunka, rudzik, pierwiosnek, drożd śpiewak, trznadel, świergotek drzewny i skowronek.

Świat płazów i gadów występujących na terenie Puszczy jak i gminy nie odbiegają od typowych dla innych regionów Polski północno – wschodniej. Spośród płazów wyróżnia się rzekotka drzewna, jako jedyny w polskiej faunie reprezentant żab drzewnych. Wśród charakterystycznych dla regionu gadów należy wymienić padalca i żmiję zygzakowatą.

Spośród ryb żyjących w tutejszych rzekach oraz w wodach Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej można wyróżnić 40 gatunków. Wśród nich znajdują się m.in.: karp, jaź, szczupak pospolity, pstrąg potokowy, płoć, boleń pospolity, różanka pospolita, kleń, okoń, pstrąg tęczy, strzebla potokowa, ciernik, cierniczek, jazgarz, jelec, karaś pospolity, karaś srebrzysty, kiełb, krąp, leszcz, lin, miętus, sum, ukleja, wzdręga, węgorz, boleń (*Leuciscus as pius*), koza (*Cobitis taenia*), piskorz (*Misgurnus*

fossilis), różanka (*Rhodeus sericeus*), głowacz białopłetwy (*Cottus gobio*) oraz minóg ukraiński (*Eudentomyzon mariae*).

Tereny poddane antropopresji koncentrują się wzdłuż wypracowanego układu urbanistycznego (w większości wzdłuż ciągów komunikacyjnych). W tych miejscach fauna i flora uzależniona jest od sposobu ich zagospodarowania. Przykładowo, tereny ogrodzone redukują liczbę gatunków mogących swobodnie migrować, natomiast w przypadku flory notuje się występowanie gatunków związanych z nasadzeniami antropogenicznymi bądź roślinnością ruderalną.

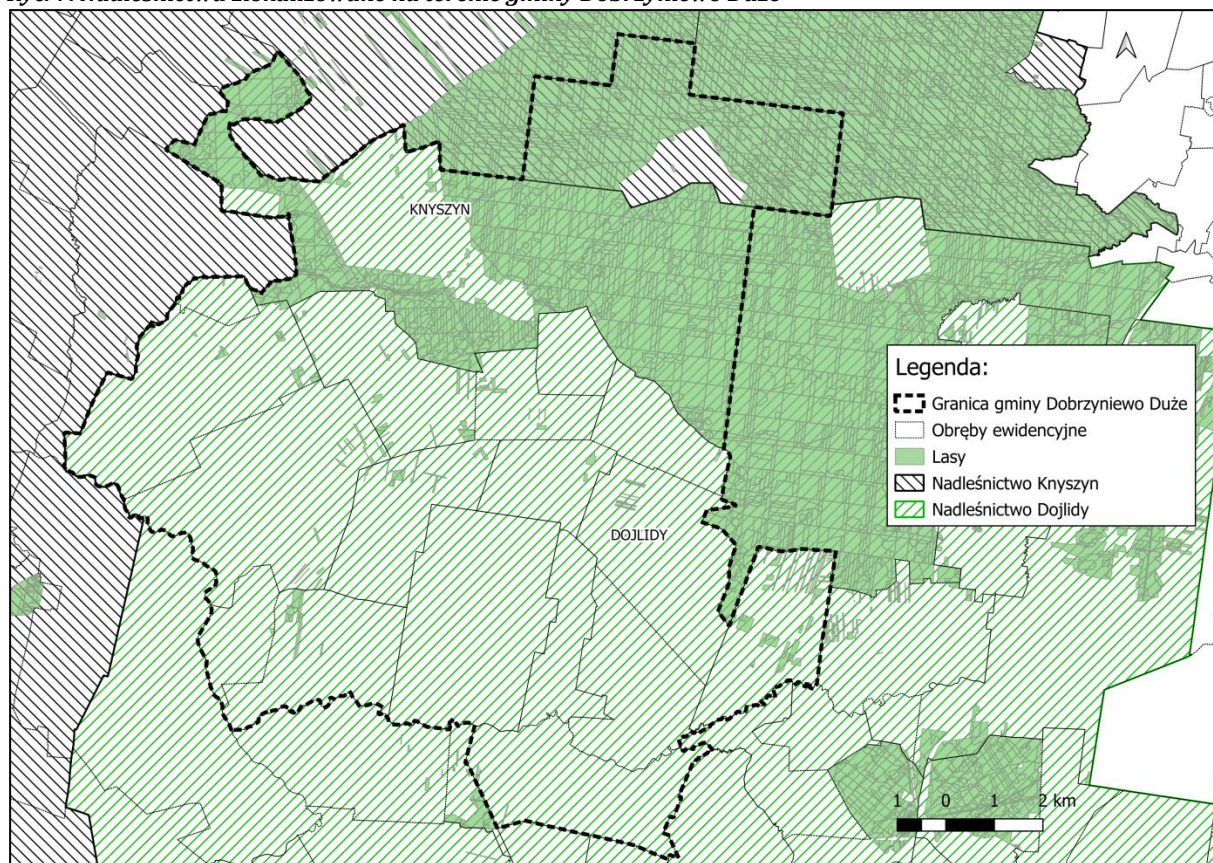
Teren gminy posiada określone stanowiska chronione zawarte w odpowiednich dokumentach dot. zadań ochronnych.

3.5.9 Lasy

Największe zasoby środowiska przyrodniczego w gminie Dobrzyniewo Duże należą przede wszystkim do lasów, które zajmują powierzchnię ok. 5 760,5 ha (35,8 % pow. gminy), z czego 4 154,5 ha, to lasy publiczne z dominacją lasów Skarbu Państwa. Zbiorowiskami charakterystycznymi dla niniejszego regionu są lasy liściaste i szpilkowe w odmianach subborealnych. Najlepiej zachowane zespoły naturalnie występujących gatunków drzew znajdują się w lasach oraz na terenach bagiennych. Znaczna część lasów na terenie Gminy uznana została za lasy szczególnie chronione – tzw. lasy ochronne. Występują tu:

- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody;
- lasy ochronne w miastach i wokół miast;
- lasy wodochronne;
- lasy stanowiące ostoje zwierząt;
- lasy nasienne.

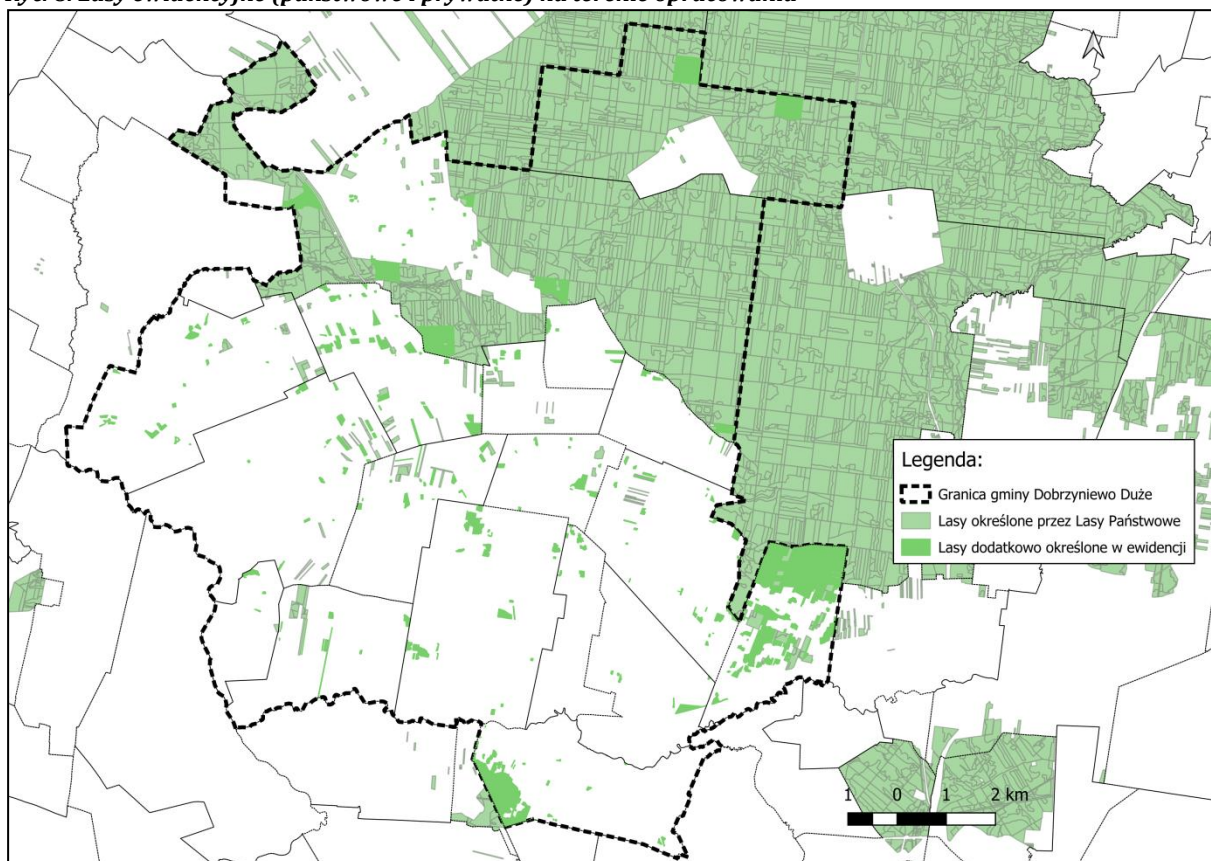
Ryc. 7. Nadleśnictwa zlokalizowane na terenie gminy Dobrzyniewo Duże

Źródło: Opracowanie własne

Znaczna część terenów leśnych pozostaje w zarządzie Nadleśnictw: Knyszyn – w obrębie ewidencyjnym Kopisk oraz Dojlidy - w pozostałej części gminy. Obszar leśny gminy znajdujący się w granicach Nadleśnictwa Knyszyn wyróżnia się występowaniem zwartych kompleksów leśnych Puszczy Knyszyńskiej. Puszcza stanowi rozległy kompleks leśny o powierzchni ok. 1050 km² (drugi pod względem wielkości po Puszczy Białowieskiej na Nizinie Podlaskiej) zawierający siedliska borów i borów mieszanych, lasów mieszanych, olsów i olsów jesionowych. Lasy te porastają w głównej mierze tereny wysoczyzny morenowej. W tutejszym drzewostanie dominują sosna i świerk, a w mniejszym stopniu występują brzoza, olsza i dąb. Średni wiek lasów w niniejszym Nadleśnictwie wynosi 72 lata. Pozostała część gminy, która znajduje się w Nadleśnictwie Dojlidy składa się głównie z siedlisk borowych z dominacją sosny, lasów liściastych oraz sporadycznie z olsów. Dominują tu gatunki drzew takie jak sosna i modrzew, a odnotowano również występowanie olszy, brzozy i dębu. Średni wiek drzewostanu określono na 63 lata.

Ryc. 8. Lasy ewidencyjne (państwowe i prywatne) na terenie opracowania

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PODGiK oraz Lasów Państwowych.

3.5.10 Złoża kopalin

Na terenie gminy Dobrzyniewo Duże występują udokumentowane złoża kopalin – 6 obszarów górniczych, z czego 4 z nich posiadają status zniesionego. Informacje dotyczące jedynych dwóch złóż o statusie aktualnym zostały przedstawione poniżej:

Tab. 2. Obszary górnicze o statusie aktualne na terenie gminy Dobrzyniewo Duże

Nazwa	Typ	Nr w rejestrze	Status	Położenie	Należy do złoża	Data wyznaczenia obszaru
Leńce II/1	OG	10-10/5/451a	aktualny	Leńce, dz. 108/3, 109/4	Leńce II	2020-08-07
Krynice	OG	10-10/8/776	aktualny	Krynice, dz. 64/1	Krynice	2021-03-03

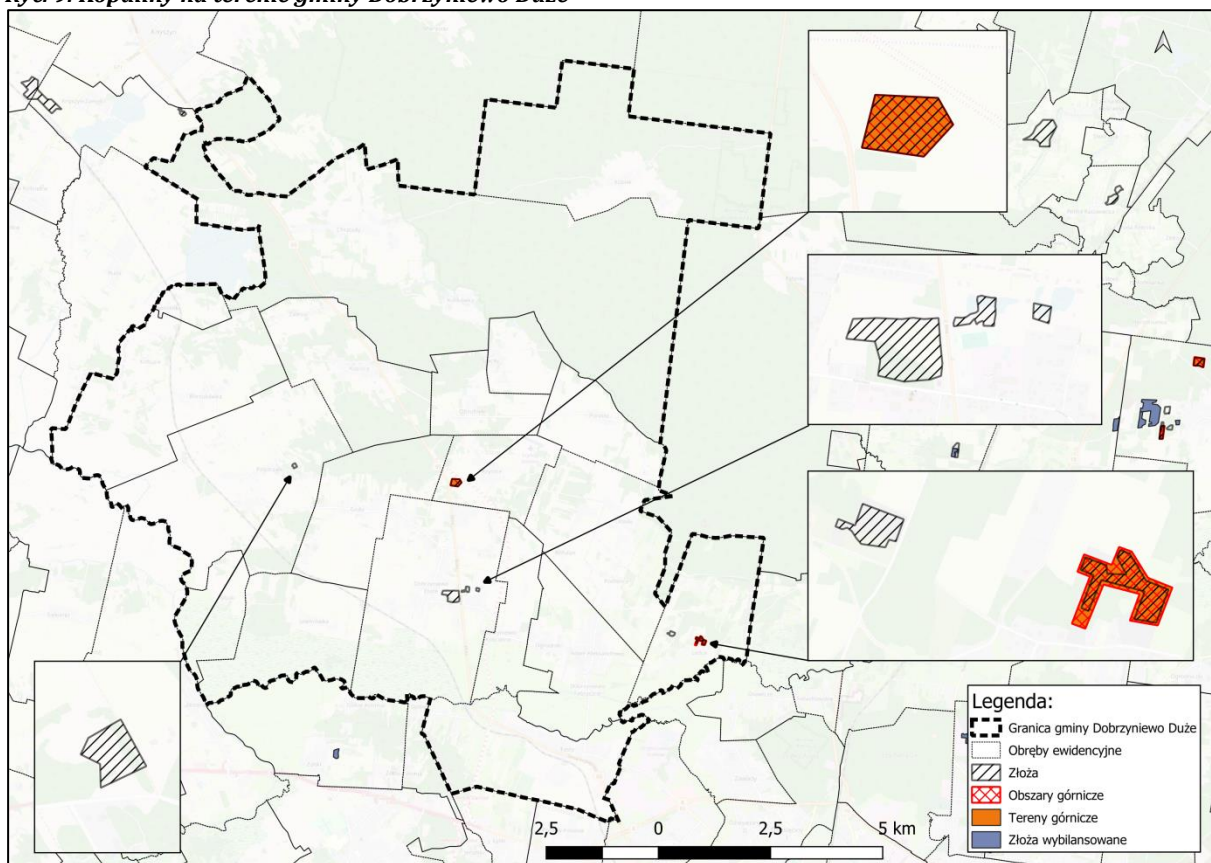
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PiG.

Tab. 3. Udokumentowane złoża kopalin na terenie gminy Dobrzyniewo Duże

KOD (ID)	Nazwa Złoża	Kopalina	Status	Pow.
IB1951	Dobrzyniewo	surowce ilaste ceramiki budowlanej	eksploatacja zaniechana	7,9 ha
IB 6781	Dobrzyniewo Cegielnia	surowce ilaste ceramiki budowlanej	eksploatacja zaniechana	1,12 ha
KN 2635	Pogorzałki	kruszywa naturalne	złoże rozpoznane szczegółowo	0,74 ha
KN 11209	Leńce	kruszywa naturalne	eksploatacja zaniechana	1,05 ha
KN 15219	Leńce II	kruszywa naturalne	eksploatacja zaniechana	1,85 ha
KN 19894	Krynice	kruszywa naturalne	złoże rozpoznane szczegółowo	3,08 ha

Źródło: PIG.

Ryc. 9. Kopaliny na terenie gminy Dobrzyniewo Duże

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PIG.

2.1 Ochrona środowiska

Tereny prawnie chronione w gminie Dobrzyniewo Duże w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody to przede wszystkim:

- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk PLH200024 Ostoja Narwiańska,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk PLH200006 Ostoja Knyszyńska,
- Specjalny Obszar Ochrony Ptaków PLB200003 Puszcza Knyszyńska,
- Park krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. Profesora Witolda Sławińskiego,
- Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Narwi,
- Rezerwat „Krzemianka” – leśno-archeologiczny,
- Rezerwat „Kulikówka” – rezerwat florystyczny.

Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Narwi

Forma ta obejmuje zachodnią i południowo-zachodnią część gminy o pow. 1 586,02 ha. Ochrona ekosystemów Obszaru polega na zachowaniu różnorodności biologicznej doliny Narwi, z licznymi meandrami i starorzeczami, wyróżniającej się wysokimi walorami przyrodniczymi, krajobrazowymi i kulturowymi, wartościowymi ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem oraz pełnioną funkcję korytarzy ekologicznych. W zakresie zagospodarowania przestrzeni można tu wskazać również ograniczenia wynikające z zabudowy w pobliżu zbiorników wodnych.

Rezerwat Krzemianka

Rezerwat przyrody Krzemianka ustanowiono Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 29 grudnia 1987 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1988r. Nr 5, poz. 47). Powierzchnia rezerwatu wynosi 230,55 ha, z czego 149,26 ha leży na terenie gminy Dobrzyniewo Duże, a 81,29 ha na terenie gminy Czarna Białostocka.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie cennego fragmentu Puszczy Knyszyńskiej charakteryzującego się dużym bogactwem szaty roślinnej, wysokim stopniem naturalności i urozmaiconą rzeźbą terenu oraz obszaru źródłowego strumienia o nazwie Krzemianka.

Na terenie rezerwatu znajduje się odkryty w 1991 r. zespół prehistorycznych kopaliń krzemienia „Rybniki-Krzemianka” wpisany do rejestru zabytków kultury materialnej (oddz. leśn.: 192, 193, 217, 218, tereny w granicach gminy Dobrzyniewo Duże).

Południowa i środkowa część rezerwatu to rozległa, zabagniona dolina wypełniona torfami i aluwiami strumienia Krzemianka, który przepływa przez jej środek. W kierunku północnym teren wznosi się, a rzeźba terenu przybiera charakter urozmaicony z licznymi pagórkami i wzniesieniami o wysokościach względnych do 30 m, zbudowanymi z piasków, żwirów i glin. W obszarze rezerwatu znajduje się szereg źródeł różnego typu zasilających strumień Krzemianka. Przestrzenna zmienność podłoża glebowego i ukształtowania terenu, uwilgotnienie i charakter wód gruntowych powodują duże zróżnicowanie gleb.

Na obszarze rezerwatu występuje 12 zbiorowisk roślinnych. Jednym z nich jest łęg jesionowo-olszowy *Circaeo-Alnetum*. Zajmuje on dużą powierzchnię w środkowej i południowej części rezerwatu. Na obrzeżach zatorfionej doliny strumienia, w miejscach ze stagnującą wodą występuje zespół olsu *Carici elongatae Alnetum*. Wzgórza otaczające dolinę porasta grąd *Tilio-Carpinetum*. Występuje tu też grąd miodownikowy *Melitti-Carpinetum*. Pozostałe zbiorowiska zajmują niewielką powierzchnię.

W rezerwacie wyróżniono 9 typów siedliskowych lasu. Największą powierzchnię zajmuje ols jesionowy (ok. 30 %) obejmujący prawie całą dolinę strumienia Krzemianki, oraz las świeży (ok. 20 %) i las mieszany świeży (ok. 20 %) obejmujący głównie zbocza wzniesień morenowych i częściowo płaskie równiny. Gatunkami panującymi w drzewostanach są: świerk (13,9 %), olsza (26,2 %) i sosna (20,4 %). Część rezerwatu porasta starodrzewie, gdzie wiek drzew sięga 160 lat dla świerka, 150 lat dla sosny i dębu oraz ponad 110 lat dla olszy. W rezerwacie występuje 12 roślin podlegających ochronie prawnej. Należą do nich: wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*), widłak jałowcowaty (*Lycopodium annotinum*), widłak wroniec (*Lycopodium selago*), lilia złotogłów (*Lilium martagon*), arnika górską (*Arnica montana*), podkolan biały (*Platanthera bifolia*), podkolan zielonawy (*Platanthera chlorantha*), tajeża jednostronna (*Goodyera repens*), storczyk plamisty (*Orchis maculata*), gnieźnik leśny (*Neottia nidus-avis*), kruszczyk szerokolistny (*Epipactis latifolia*), listera jajowata (*Listera ovata*). Można tu spotkać także wiele gatunków rzadkich, jak: łuskiwnik różowy (*Lathraea squamaria*), kokorycz pełna (*Corydalis solida*), turzyca życicowa (*Carex loliacea*),

miodunka miękkowłosa (*Pulmonaria molissima*) i nasiężał pospolity (*Ophiglossum vulgatum*). Rezerwat przyrody Krzemianka dostępny jest dla turystyki kwalifikowanej, a przez jego teren przebiega ścieżka przyrodniczo-dydaktyczna.

Rezerwat Kulikówka

Rezerwat przyrody Kulikówka ustanowiono Zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 19 lutego 1987 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody (M.P. z 1987 r. Nr 7, poz. 55). Powierzchnia Rezerwatu wynosi 9,98 ha i w całości położony jest na terenie gminy Dobrzyniewo Duże.

Celem ochrony rezerwatu jest zachowanie fragmentów łągów w Puszczy Knyszyńskiej, z obfitym stanowiskiem paproci pióropusznika strusiego *Matteucia struthiopteris*. Do rezerwatu od strony północnej i południowej przylegają drzewostany, od wschodu droga krajowa Ełk — Białystok, a od zachodu grunty Gospodarstwa Rybackiego. Środkiem rezerwatu płynie rzeka Kulikówka, od której pochodzi jego nazwa. Woda gruntowa w zależności od pory roku zalega tu na głębokości 60-120 cm. W południowo-wschodniej części rezerwatu w pobliżu gruntów wsi Kozińce występują dwa wydajne, czynne przez cały rok, źródła wód podziemnych.

Na terenie rezerwatu wyróżniono 2 zespoły roślinne: *Stellario-Alnetum* oraz *Circae-Alnetum*. W rezerwacie dominuje siedlisko lasu wilgotnego z drobnymi płatami olsu jesionowego. Spośród gatunków roślin występujących w rezerwacie na szczególną uwagę zasługuje: 6 gatunków roślin podlegających ochronie ścisłej (pióropusznik strusi *Matteucia struthiopteris*, storczyk plamisty *Dactylorhiza maculata*, widłak jałowcowaty *Lycopodium annotinum*, widłak wroniec *Huperzia selago*, wawrzynek wilczełyko *Daphne mezereum* i nasięźrzał pospolity *Ophiglossum vulgatum*, a także 3 gatunki roślin rzadkich (kokorycz pełna *Corydalis solida*, czartawa pośrednia *Circaea intermedia*, dereń świdwa *Cornus sanauinea*). Pióropusznik strusi w rezerwacie „Kulikówka” występuje w dwóch oddalonych od siebie stanowiskach. Pierwsze z nich znajduje się nad brzegami strumienia na glebach mineralnych pod rozrzedzonym drzewostanem olszowym. Drugie stanowisko położone jest w zakolach strumienia w łągu gwiazdnicowym.

Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej

Park Krajobrazowy Puszczy Knyszyńskiej im. Profesora Witolda Sławińskiego ustanowiono Uchwałą Nr XXVI/172/88 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Białymstoku z dnia 24 maja 1988 r. (Dz. Urz. Woj. Biał. z 1988 r. nr 9, poz. 94). Powierzchnia Parku wynosi 72 860,17 ha, z czego 3 552,12 ha położona jest na terenie gminy Dobrzyniewo Duże. Pozostały fragment leży na terenie gmin Czarna Białostocka, Gródek, Michałowo, Supraśl, Wasilków, Knyszyn, Janów, Krynki, Sokółka i Szudziałowo. Na obszarach bezpośrednio graniczących z Parkiem, w celu zabezpieczenia przed szkodliwym oddziaływaniem czynników zewnętrznych, wyznaczona jest otulina o łącznej powierzchni 53 827,54 ha, z czego 5 192,07 ha znajduje się na terenie gminy Dobrzyniewo Duże.

Szczególnymi celami ochrony Parku są:

- ochrona zasobów przyrody Puszczy Knyszyńskiej obejmująca ekosystemy leśne, bagienne, dolin rzecznych oraz inne cenne obszary;
- zachowanie chronionych i rzadkich gatunków roślin i zwierząt; ochrona wartości historyczno-kulturowych Parku;
- ochrona krajobrazu Parku; rozwijanie turystyki i rekreacji Parku;
- tworzenie warunków do prowadzenia działalności naukowej i dydaktycznej.

Park nosi on imię prof. Witolda Sławińskiego, biologa i krajoznawcy, obejmuje obszary lasów i dolin rzecznych (lasy i zadrzewienia zajmują 85 %, pozostałe 15 % to łąki, pola, wody i zabudowa). Park należy do największych tego typu form ochrony przyrody (jest to drugi pod względem wielkości park krajobrazowy w Polsce).

Puszcza Knyszyńska odznacza się urozmaiconą rzeźbą terenu, związaną z okresami poszczególnych zlodowaceń. Występują liczne wzgórza moreny czołowej zbudowane z glin i piasków zwałowych, ozy i kemy utworzone ze żwirów i gruboziarnistych piasków oraz pola sandrowe miejscami o charakterze wydm. Na obszarze puszczy można wyróżnić kilka stref rzeźby terenu. Rozpoczynając od północy Parku, gdzie występują wysoczyzny morenowe, po część zachodnią i środkową, gdzie ukształtowanie terenu zmienia charakter na odosobnione wzniesienia otoczone rozległymi obniżeniami. W ostatniej południowej części teren jest łagodnie ukształtowany.

Jednym z walorów przyrodniczych Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej są wody, a zwłaszcza źródliska, rzadko występujące w nizinnym krajobrazie Polski. Ich liczne występowanie na tym terenie jest jedną z przyczyn objęcia zlewni szczególną ochroną, uwzględniając przy tym zarówno obszary w ich bezpośrednim sąsiedztwie jak i otaczające zbiorowiska roślinne. Zasobność wód podziemnych strefy puszczańskiej jest znacząca. Uwidacznia się to zwłaszcza w występowaniu licznych, naturalnych wypływów tych wód tj. wycieków, wysięków, młak oraz źródeł. Znajduje się tu około 430 źródeł o wydajności od 0,5 l/s do 50,5 l/s. Rozmieszczenie tych unikalnych obiektów hydrograficznych jest nierównomierne, a największe ich zagęszczenie występuje w dolinach głównych rzek. Powstawanie naturalnych wypływów wód podziemnych uwarunkowane jest budową geologiczną i morfologią terenu. Zasobne poziomy wodonośne są rozcinane dolinami cieków i rzek. Dlatego też najwięcej źródeł na tym terenie jest typu dolinnego, gdzie poziom wodonośny został nacięty do utworów nieprzepuszczalnych. Liczne źródła występują również w krótkich dolinach bocznych uchodzących do doliny Supraśli. Część źródeł ma charakter wypływów podzboczowych. Większość rzek zachowała naturalny meandrujący (kręty) bieg.

Flora Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej, podobnie jak całego Działu Północnego, jest w pewnym stopniu odmienna od flory pozostałych regionów Polski niżowej. Cechą wyróżniającą Puszczę spośród innych kompleksów leśnych jest jej wyraźnie zauważalny charakter borealny. Zbiorowiska borealne i subborealne zajmują około 60 % ogólnej powierzchni lasów Parku. Charakter subborealny posiadają m.in. bór iglasty wysoki *Carici digitatae-Piceetum*, bór mieszany wielogatunkowy *Serratulo-Piceetum* i bór iglasty podmokły *Myceli-Piceetum*. Zdecydowanie borealny charakter roślinności występuje w: świerczynie bagiennnej *Sphagno-Piceetum*, borze bagiennym *Vaccinio uliginosi-Pinetum*, borze mechowiskowym *Carici chordorrhizae-Pinetum*, sosnowo-brzozowym lesie bagiennym *Thelypteri-Betuletum* oraz łągu świerkowym *Piceo-Alnetum*. Flora Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej liczy 843 gatunki roślin naczyniowych (w tym 26 gatunków paprotników, co stanowi około 38 % całej flory naczyniowej Polski. Zarejestrowano tutaj także występowanie około 200 gatunków mchów i wątrobowców oraz 280 gatunków porostów.

Puszcza odznacza się bogactwem występowania ssaków, w tym objętych ścisłą lub częściową ochroną gatunkową. Na terenie Parku stwierdzono występowanie następujących gatunków ssaków: badylarka, borowiaczka, borowca wielkiego, borsuka,

bobra, darniówki zwyczajnej, gacka brunatnego, gronostaja, jelenia szlachetnego, jenota, jeża wschodniego, karczownika ziemnowodnego, karlika drobnego, karlika malutkiego, karlika większego, koszatki, kreta europejskiego, kuny domowej, kuny leśnej, lisa, łasicy, łosia, mopka, mroczka posrebrzanego, mroczka pozłocistego, mroczka późnego, myszy domowej, myszy leśnej wielkookiej, myszy polnej, myszy zaroślowej, nocka łydkowłosego, nocka Natterera, nocka rudego, nocka wąsatka, norki amerykańskiej, nornicy rudej, nornika burego, nornika północnego, nornika zwyczajnego, orzesznicy, piżmaka, ryjówki aksamitnej, ryjówki malutkiej, rysia, rzęsorka rzeczka, sarny, smużki leśnej, szczura wędrownego, tchórza zwyczajnego, wiewiórki pospolitej, wilka, wydry, zająca szaraka, oraz żubra.

W wodach Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej żyje 40 gatunków ryb. Wśród nich znajdują się m.in.: karp, jaź, szczupak pospolity, pstrąg potokowy, płoć, boleń pospolity, różanka pospolita, piskorz, koza, kleń, okoń, pstrąg tęczy, strzebla potokowa, ciernik, cierniczek, głowacz białopłetwy, jazgarz, jelec, karaś pospolity, karaś srebrzysty, kiełb, krąp, leszcz, lin, miętus, sum, ukleja, wzdręga, minóg ukraiński, węgorz. Na uwagę zasługuje 6 gatunków wymienionych w II załączniku Dyrektywy Siedliskowej, są to: boleń *Leuciscus aspius*, koza *Cobitis taenia*, piskorz *Misgurnus fossilis*, różanka *Rhodeus sericeus*, głowacz białopłetwy *Cottus gobio* oraz minóg ukraiński *Eudentomyzon mariae*.

Fauna płazów i gadów występujących na terenie Parku nie odbiega od charakterystycznej dla innych regionów Polski północno-wschodniej. Spośród płazów spotkać można traszkę zwyczajną *Lissotriton vulgaris* i traszkę grzebieniastą *Triturus cristatus*, kumaka nizinny *Bombina bombina*, rzekotkę drzewną *Hyla arborea*, grzebiuszkę ziemną *Pelobates fuscus*; ropuchy: szarą *Bufo bufo*, zieloną *Pseudoepidelea viridis* i paskówkę *Epidalea calamita*; żaby: moczarową *Rana arvalis*, trawną *Rana temporaria* oraz grupę żab zielonych *Pelophylax esculentus complex*. Gady reprezentowane są przez 5 gatunków: jaszczurkę zwinkę *Lacerta agilis*, jaszczurkę żyworodną *Lacerta vivipara*, padalca *Anguis fragilis*, zaskrońca *Natrix natrix* i żmiję zygzakowatą *Vipera berus*.

Na terenie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej stwierdzono występowanie ponad 230 gatunków ptaków, z czego 157 to gatunki lęgowe. Stanowi to ok. 70 % wszystkich ptaków lęgowych w Polsce. Spośród nich kilka stanowi gatunki dominujące, czyli te, które spotkać można w czasie prawie każdej wyprawy do lasu

czy spaceru po łące. Należą do nich: zięba *Fringilla coelebs*, świstunka *Phylloscopus sibilatrix*, rudzik *Erithacus rubecula*, pierwiosnek *Phylloscopus collybita*, mysikrólik *Regulus regulus*, drozd śpiewak *Turdus philomelos*, trznadel *Emberiza citrinella*, świergotek drzewny *Anthus trivialis* i skowronek *Alauda arvensis*. O tym, że Puszcza Knyszyńska

ma charakter tajgi, świadczy występowanie gatunków borealnych takich jak: gil *Pyrrhula pyrrhula*, orzechówka *Nucifraga caryocatactes* i krzyżodziób świerkowy *Loxia curvirostra*.

Dużą rolę w znaczącym urozmaiceniu składu gatunkowego awifauny pełnią doliny rzeczne. Mimo że są one w znacznym stopniu zagospodarowane, a rzeki częściowo uregulowane, wzbogacają listę ptasich mieszkańców Puszczy o kolejne gatunki takie jak: perkozy, kaczki, rybitwy, czapla siwa *Ardea cinerea*, łyska *Fulica atra*, zimorodek *Alcedo atthis*, błotniaki, krwawodziób *Tringa totanus*, kszczyk *Gallinago gallinago*, derkacz *Crex crex*, remiz *Remiz pendulinus*, świerszczak *Locustella naevia*, dziwonia *Carpodacus erythrinus*, bocian biały *Ciconia ciconia*, kuropatwa *Perdix perdix*, przepiórka *Coturnix coturnix*, czajka *Vanellus vanellus*, świergotek łąkowy *Anthus pratensis*, pliszka siwa *Motacilla alba*, pliszka żółta *Motacilla flava*, kwiczoł *Turdus pilaris*, szpak *Sturnus vulgaris*, pokrzewka jarzębata *Sylvia nisoria*, żuraw *Grus grus*, bocian czarny *Ciconia nigra*, orlik krzykliwy *Aquila pomarina*, trzmiełojad *Pernis apivorus*, drożdżik *Turdus iliacus* i dzięcioł białogrzbisty *Dendrocopos leucotos*.

Jednym z przejawów antropizacji Puszczy jest obecność gatunków zupełnie obcych pierwotnej puszczy takich jak: kopciuszek *Phoenicurus ochruros*, wróbel *Passer domesticus*, oknówka *Delichon urbica* i dymówka *Hirundo rustica* oraz sierpówka *Streptopelia decaocto*. Najprawdopodobniej tylko dzięki uprawom rolnym występują: skowronek *Alauda arvensis*, kuropatwa *Perdix perdix*, świergotek polny *Anthus campestris*, wrona *Corvus corone*, sroka *Pica pica* i ortolan *Emberiza hortulana*. O bardzo cennych walorach Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej świadczy fakt, że występuje tu aż 60 gatunków ptaków rzadkich i zagrożonych wyginięciem. Z przyrodniczego punktu widzenia najcenniejszymi gatunkami są te zagrożone wyginięciem w skali globalnej. W Polsce żyją 4 takie gatunki, z czego aż 3 zamieszkują Puszczę Knyszyńską. Są to: bielik *Haliaeetus albicilla*, kania ruda *Milvus milvus* oraz derkacz *Crex crex*.

Spośród ptaków zagrożonych wyginięciem w skali europejskiej, w Puszczy Knyszyńskiej swoje miejsca lęgowe posiada 36 gatunków. Do najrzadszych spośród tej grupy należą: bocian czarny *Ciconia nigra*, trzmiełojad *Pernis apivorus*, gadożer *Circaetus gallicus*, orzełek włochaty *Hieraaetus pennatus*, jarząbek *Bonasa Banasia*, cietrzew *Tetrao tetrix*, żuraw *Grus grus*, puchacz *Bubo bubo*, sóweczka *Glaucidium passerinum*, włochatka *Aegolus funereus*, dzięcioł biało-grzbiety *Dendrocopos leucotos*, dzięcioł trójpalczasty *Picoides tridactylus* i dzięcioł czarny *Dryocopus martius*.

Inne gatunki zagrożone w skali europejskiej występujące na terenie Parku to: bocian biały *Ciconia ciconia*, błotniak łąkowy *Circus pygargus*, błotniak stawowy *Circus aeruginosus*, kropiatka *Porzana porzana*, rycyk *Limosa limosa*, lelek *Caprimulgus europaeus*, zimorodek *Alcedo atthis*, kraska *Coracias garrulus*, dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, lerka *Lullula arborea*, brzegówka *Riparia riparia*, świergotek polny *Anthus campestris*, pokląskwa *Saxicola rubetra*, brzęczka *Losustella luscinoides*, trzciniak *Acrocephalus arundinaceus*, jarzębatka *Sylvia nisoria*, muchołówka mała *Ficedula parva*, muchołówka białoszyja *Ficedula albicollis*, gąsiorek *Lanius collurio*, srokosz *Lanius excubitor* i ortolan *Emberiza hortulana*.

Spośród ptaków zagrożonych wyginięciem w skali kraju, na terenie Parku Krajobrazowego Puszczy Knyszyńskiej gniazduje 25 gatunków: perkoz rdzawoszyi *Podiceps grisegena*, cyraneczka *Anas crecca*, płaskonos *Anas clypeata*, gągoł *Bucephala clangula*, krogulec *Accipiter nisus*, kobuz *Falco subbuteo*, przepiórka *Coturnix coturnix*, sieweczka rzeczna *Charadrius dubius*, bekas kszysk *Gallinago gallinago*, słonka *Scolopax rusticola*, krwawodziób *Tringa totanus*, brodziec samotny *Tringa ochropus*, piskliwiec *Actitis hypoleucos*, siniak *Columba oenas*, płomykówka *Tyto alba*, uszatka *Asio otus*, dudek *Upupa epops*, świergotek łąkowy *Anthus pratensis*, słowik szary *Luscinia luscinia*, drożdżik *Turdus iliacus*, świerszczak *Locustella naevia*, strumieniówka *Locustella fluviatilis*, wójcik *Phylloscopus trochiloides*, remiz *Remiz pendulinus* i orzechówka *Nucifraga caryocatactes*.

Spośród ptaków zagrożonych wyginięciem w skali regionu, Park zamieszkują: łabędź niemy *Cygnus olor*, cyranka *Anas querquedula*, jastrząb *Accipiter gentilis*, pleszka *Phoenicurus phoenicurus*, zniczek *Regulus ignicapillus* i potrzyszcz *Emberiza calandra*.

Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003

Obszar specjalnej ochrony ptaków (OSO) Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003 wyznaczony został na mocy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (wersja ujednolicona – Dz. U. UE. L. 10. 20. 7). Jako obszar specjalnej ochrony ptaków (tzw. „obszar ptasi”) zatwierdzony został Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. Nr 25, poz. 133 ze zm.). OSO Puszcza Knyszyńska PLB200003 zajmuje łącznie powierzchnię 139 590,2 ha i zlokalizowany jest na terenie:

- powiatu białostockiego, gminy: Czarna Białostocka, Dobrzyniewo Duże, Gródek, Michałowo, Supraśl, Wasilków, Zabłudów,
- powiatu monieckiego – gminy: Jasionówka, Knyszyn,
- powiatu sokólskiego – gminy: Janów, Korycin, Krynki, Sokółka, Szudziałowo.

Obszar obejmuje Puszcze Knyszyńską i jej dość silnie rozczłonkowany kompleks leśny, którego stosunkowo wiele fragmentów zachowało naturalny charakter. Walorem puszczy są liczne źródła oraz czyste strumienie. Istnieje tu około 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Główną rzeką puszczy jest Supraśl (dopływ Narwi). Niewielkie fragmenty puszczy odwadniane są przez systemy wodne Biebrzy oraz Nietupy (dopływu Niemna). Na rzekach utworzonych jest kilka zbiorników zaporowych. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana, a deniwelacje względne dochodzą tu do 80 m. Doliny rzek, w większości osuszone, zajęte są przez torfowiska niskie i przejściowe. Na lokalnych wododziałach, w bezodpływowych zagłębieniach terenu rozwinęły się torfowiska przejściowe i rzadziej torfowiska wysokie.

W puszczy dominują drzewostany iglaste (ok. 80 % powierzchni leśnej). Tereny odlesione zajęte są przez pola uprawne i użytki zielone oraz dość liczne osiedla ludzkie. Włączona do tego terenu od strony południowo-wschodniej Niecka Gródecko-Michałowska, to rozległa kotlina wysłana grubą warstwą torfów, odwadniana przez rzeczki wpadające do górnego biegu Supraśli, która przecina kotlinę w jej północnej części. Większość terenu kotliny jest osuszona, jednakże miejscami zachowały się różnej wielkości zabagnienia. W centralnej części kotliny znajduje się małe jezioro Gorbacz, a w części wschodniej jezioro Wiejki. Około 20 % terenu niecki

zajmują lasy (głównie brzeziny bagienne). Występują tutaj również zakrzewienia wierzbowe.

Obszar obejmuje dwie ostoje ptasie o randze europejskiej E 28 i E 29 (Puszcza Knyszyńska i Niecka Gródecko-Michałowska). Występuje tu co najmniej 38 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG, 14 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1 % populacji krajowej (C6) następujących gatunków ptaków: błotniak łąkowy, błotniak zbożowy (PCK), bocian czarny, trzmielojad, orlik krzykliwy (PCK), gadożer (PCK), cietrzew (PCK), dubelt (PCK), dzięcioł białoogrziety (PCK), dzięcioł trójpalczasty (PCK), puchacz (PCK), sowa błotna (PCK), włochatka (PCK) i kraska (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu (C7) występuje zimorodek.

Przedmiotami ochrony na obszarze OSO Puszcza Knyszyńska PLB200003 są następujące gatunki ptaków (wymieniono w kolejności: kod, nazwę naukową, nazwę polską):

- A030 *Ciconia nigra* Bocian czarny
- A038 *Cygnus cygnus* Łabędź krzykliwy
- A072 *Pernis apivorus* Trzmielojad
- A075 *Haliaeetus albicilla* Bielik
- A084 *Circus pygargus* Błotniak łąkowy
- A089 *Aquila pomarina* Orlik krzykliwy
- A104 *Bonasa bonasia* Jarząbek
- A119 *Porzana porzana* Kropiatka
- A122 *Crex crex* Derkacz
- A127 *Grus grus* Żuraw
- A154 *Gallinago media* Dubelt
- A166 *Tringa glareola* Łęczak (brodziec leśny)
- A215 *Bubo bubo* Puchacz
- A217 *Glaucidium passerinum* Sóweczka
- A223 *Aegolius funereus* Włochatka
- A224 *Caprimulgus europaeus* Lelek
- A229 *Alcedo atthis* Zimorodek
- A231 *Coracias garrulus* Kraska

- A234 *Picus canus* Dzięcioł zielonosiwy
- A236 *Dryocopus martius* Dzięcioł czarny
- A238 *Dendrocopos medius* Dzięcioł średni
- A239 *Dendrocopos leucotos* Dzięcioł białogrzbiety
- A241 *Picoides tridactylus* Dzięcioł trójpalczasty
- A246 *Lullula arborea* Lerka
- A307 *Sylvia nisoria* Jarzębatka
- A320 *Ficedula parva* Muchotłówka mała
- A338 *Lanius collurio* Gąsiorek
- A409 *Tetrao tetrix tetrix* Cietrzew
- A038 *Cygnus cygnus* Łabędź krzykliwy
- A052 *Anas crecca* Cyraneczka
- A086 *Accipiter nisus* Krogulec
- A099 *Falco subbuteo* Kobuz
- A136 *Charadrius dubius* Sieweczka rzeczna
- A137 *Charadrius hiaticula* Sieweczka obrożna
- A153 *Gallinago gallinago* Kszyk
- A156 *Limosa limosa* Rycyk
- A165 *Tringa ochropus* Samotnik
- A207 *Columba oenas* Siniak
- A232 *Upupa epops* Dudek
- A270 *Luscinia luscinia* Słownik szary
- A286 *Turdus iliacus* Drożdżik
- A291 *Locustella fluviatilis* Strumieniówka
- A298 *Acrocephalus arundinaceus* Trzciniak
- A312 *Phylloscopus trochiloides* Wójcik
- A344 *Nucifraga caryocatactes* Orzechówka
- A371 *Carpodacus erythrinus* Dziwonia
- A608 *Motacilla citreola* Pliszka cytrynowa.

Forma ta posiada ustanowiony plan zadań ochronnych, który obejmuje obszar Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003 z wyłączeniem pokrywających się z nim powierzchni następujących 6 rezerwatów przyrody: Krasne, Budzisk,

Woronicza, Jesionowe Góry, Las Cieliczański i Krzemienne Góry. W dokumencie wskazano odpowiednio zagrożenia, cele działań ochronnych oraz typy działań, które mogą wpływać na obszar.

Plan ogólny nie przesądza ani nie wprowadza działań niepożądanych a jedynie wyznacza kierunki przestrzenne gminy. W każdym przypadku ingerencji w obszar Natura 2000 należy upewnić się czy podjęte działanie nie jest sprzeczne z celami ochronnymi przyjętymi w PZO.

Obszar Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH20000

Obszar Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006 wyznaczony został na mocy Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. WE L 206 z 22.7.1992, str. 7 ze zm.). Jako „obszar mający znaczenie dla Wspólnoty” („projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk”) zatwierdzony został decyzją wykonawczą Komisji 2013/741/UE z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. U. UE. L 350 z 21.12.2013 str. 287) nr 57. Ostoja Knyszyńska PLH200006 zajmuje łącznie powierzchnię 136 084,4 ha i zlokalizowana jest na terenie:

- powiatu białostockiego, gminy: Czarna Białostocka, Dobrzyniewo Duże, Gródek, Michałowo, Supraśl, Wasilków, Zabłudów,
- powiatu monieckiego – gminy: Jasionówka, Knyszyn,
- powiatu sokólskiego – gminy: Dąbrowa Białostocka, Krynki, Sidra, Sokółka, Suchowola, Szudziałowo.

Ostoja obejmuje rozległy kompleks leśny Puszczy Knyszyńskiej, którego wiele fragmentów zachowało naturalny charakter, rozcięty przez użytkowane rolniczo doliny niewielkich rzek i polany, otoczony przez obszary o ekstensywnej gospodarce rolnej z mozaikowatym krajobrazem i licznymi torfowiskami. Przez Ostoję przebiega wododział zlewni Wisły i Niemna - do tej drugiej należy dorzecze Świsłoczy oraz uchodząca do niej Nietupa. Główną rzeką Ostoi jest Supraśl, dopływ Narwi. Rzeźba terenu jest bardzo zróżnicowana, występuje tu duże zagęszczenie różnorodnych form geomorfologicznych, takich jak kemy, ozy, doliny i baseny wytopiskowe. Względne wysokości wzgórz dochodzą do kilkudziesięciu metrów, a nachylenia stoków

do 30 stopni. Najwyższe wzniesienia występują na Wzgórzach świętojańskich, a najniżej położone miejsca znajdują się w dolinie Supraśli.

Osobliwością Puszczy Knyszyńskiej są liczne źródła. Istnieje tu ponad 450 wypływów wód podziemnych w postaci źródeł, młak i wysięków. Około 1/5 obszaru ostoi zajmują różnego typu tereny hydrogeniczne – podmokliska i torfowiska. Około 50 % obszarów hydrogenicznych jest zatorfiona, a wskaźnik zatorfienia oscyluje w granicach 10 %, co wskazuje, że jest to jeden z najbardziej zabagnionych regionów w Polsce.

W Puszczy dominują drzewostany iglaste. Największe powierzchnie porastają bory brusznicowe, sosnowo-świerkowe bory mieszane świeże i trzcinnikowo-sosnowe bory mieszane świeże. Lasy liściaste Puszczy to przede wszystkim grądy, olsy, sosnowo-brzozowe lasy bagienne, a w dolinach rzecznych łągi jesionowo-olszowe i olszowo-świerkowe. Przeważają drzewostany w wieku 40-70 lat. Cechą charakterystyczną Puszczy Knyszyńskiej jest współistnienie zbiorowisk subborealnych (grąd *Tilio-Carpinetum*, grąd świerkowy *Tilio-Piceetum*, las mieszany wysoczyznowy *Melitti-Carpinetum*, świerczyna na torfie *Sphagno-Piceetum*, bór mechowiskowy *Carici chordorrhizae-Pinetum*) oraz zbiorowisk o charakterze podgórskim (grąd szczyrowy *Aceri-Tilietum*). Interesujące są także śródleśne zbiorowiska turzycowe o wysokim stopniu naturalności. Na obszarze Puszczy jednym z najważniejszych gatunków lasotwórczych jest świerk, obecny przynajmniej, jako domieszka na prawie wszystkich siedliskach leśnych. Południowo-wschodnią część ostoi stanowi Niecka Gródecko-Michałowska o genezie wytopiskowej, w obrębie której dominują różnego typu mokradła. Zachowały się tu jedyne na terenach staroglacjalnych północno-wschodniej Polski jeziora oligotroficzne zbiorniki Gorbacz i Wiejki z wykształconymi przy brzegach płami mszarnymi. Znajduje się tu także zniszczone eksploatacją torfu, ale wciąż cenne przyrodniczo torfowisko wysokie Gorbacz. Dzięki jedynie nieznacznie zmienionym warunkom naturalnym, Puszcza Knyszyńska jest jednym z najcenniejszych kompleksów leśnych w Polsce. Jej lasy mają charakter subborealny, a krajobraz przypomina południowo-zachodnią tajgę. Utrzymuje się tu bogata flora z istotnym udziałem gatunków borealnych i górskich – ok. 800 gatunków roślin naczyniowych, w tym 43 gatunki objęte ochroną gatunkową z których 6 jest z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wśród tych ostatnich jest m.in. rzepik szczeciniasty *Agrimonia pilosa*, dla którego Ostoja Knyszyńska jest jednym z najważniejszych obszarów występowania

w Polsce. W uroczyskach Gorbacz i Machnacz występują dwie spośród zaledwie kilku znanych w Polsce populacji *Chamaedaphne calyculata*, rośliny uważanej za relikty glacialny. Faunę o charakterze puszczańskim reprezentują m. in. duże drapieżniki - wilk *Canis lupus* i ryś *Lynx lynx*, a spośród ptaków jest to np. orlik krzykliwy *Aquila pomarina* i puchacz *Bubo bubo*.

Występuje tu jedno z pięciu wolnożyjących stad żubra *Bison bonasus* w Polsce. Puszcza jest ostoją łącznie 9 gatunków zwierząt wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG (5 kolejnych ma ocenę D). W rez. Starodrzew Szyndzielski obserwowano w 2008 r. zgmiotka cynobrowego, natomiast występowanie *Oxyporos mannerheimii* wymaga potwierdzenia. Obszar ten jest również ważną ostoją ptasią o randze europejskiej E028. Występuje tu 39 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG. Szczególnie duże znaczenie Ostoja Knyszyńska pełni dla włośchatki *Aegolius funereus*, jarzabka *Bonasa bonasa* i dzięcioła trójpalczastego *Picoides tridactylus*, których populacje są tu bardzo duże, a także dla orlika krzykliwego *Aquila pomarina*, dzięcioła białogrzbietego *Dendrocopos leucotos*, muchołówki białoszyjej *Ficedula albicollis*, muchołówki małej *Ficedula parva* i trzmielojada *Pernis apivorus*. Na jedynym znanym polskim stanowisku występuje tutaj *Polyommatus eroides*.

Przedmiotami ochrony na obszarze Ostoja Knyszyńska PLH200006 są następujące typy siedlisk przyrodniczych, roślin i zwierząt (wymieniono w kolejności: kod, nazwę polską, nazwę naukową):

- siedliska przyrodnicze:
 - 6410 - Zmienne-wilgotne łąki trzęślicowe (Molinion),
 - 6430 - Ziołorośla górskie *Adenostylion alliariae* i ziołorośla nadrzeczne *Convolvuletalia sepium*,
 - 6510 - Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris*,
 - 7110 - Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe),
 - 7120 - Torfowiska wysokie zdegradowane, lecz zdolne do naturalnej i stymulowanej regeneracji,
 - 7140 - Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z kl. *Scheuchzeria-Caricetea*),
 - 7150 - Obniżenia na podłożu torfowym z roślinnością ze związku *Rhynchosporion*,

- 7230 - Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk,
- 9170 - Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum,
- 91E0 - Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnenion,
- 91F0 - Łęgowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (Ficario-Ulmetum),
- 91D0 - Bory i lasy bagienne Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis, Vaccinio uliginosi - Pinetum, Pino,
- gatunki roślin:
 - 1393 Sierpowiec błyszczący *Drepanocladus vernicosus*,
 - 1437 Leniec bezpodkwiatkowy *Thesium ebracteatum*,
 - 1477 Sasanka otwarta,
 - 1903 Lipiennik Loesela *Liparis lobelii*,
 - 1939 Rzepik szczeciniasty *Agrimonia pilosa*,
- gatunki bezkręgowców:
 - 1014 Poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*,
 - 1060 Czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*,
 - 1086 Zgniotek cynobrowy *Cucujus cinnaberinus*,
 - 1924 Pogrzybnica Mannerheima *Oxyporus mannerheimii*,
 - 4030 Szlaczkoń szafraniec *Colias myrmidone*,
 - 4038 Czerwończyk fioletek *Lycaena helle*,
 - 4042 Modraszek eroides *Polyommatus eroides*,
- gatunki ryb:
 - 1145 Piskorz *Misgurnus fossilis*,
- gatunki ssaków:
 - 1308 Mopek zachodni *Barbastella barbastellus*,
 - 1337 Bóbr europejski *Castor fiber*,
 - 1352 Wilk *Canis lupus*,
 - 1355 Wydra *Lutra lutra*,
 - 1361 Ryś europejski *Lynx lynx*,
 - 2647 Żubr *Bison bonasus*.

Forma ta posiada ustanowiony plan zadań ochronnych, który obejmuje obszar Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006 z wyłączeniem pokrywających się z nim powierzchni następujących rezerwatów przyrody: Krasne, Budzisk, Woronicza, Jesionowe Góry, Las Cieliczański, Krzemienne Góry i Starodrzew Szyndzielski.

Obszar Natura 2000 Ostoja Narwiańska PLH200024

Obszar Natura 2000 Ostoja Narwiańska PLH200024 wyznaczony został na mocy Dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. U. L 206 z 22.7.1992, str. 7). Jako „obszar mający znaczenie dla Wspólnoty” („projektowany specjalny obszar ochrony siedlisk”) zatwierdzony został decyzją Komisji Europejskiej 2013/23/UE z dnia 16 listopada 2012 r. przyjmującą na mocy dyrektywy Rady 92/43/EWG szósty zaktualizowany wykaz terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (Dz. U. UE. L 24 z 26.1.2013).

Obszar Ostoja Narwiańska PLH200024 zajmuje łącznie powierzchnię ok. 18 605 ha i zlokalizowany jest na terenie powiatów: białostockiego (w tym w częściowo na terenie gminy Dobrzyniewo Duże), monieckiego, kolneńskiego i łomżyńskiego.

Ostoja rozczłonkowana jest na siedem kompleksów obejmujących środkową część doliny Narwi. Ostoja Narwiańska obejmuje przeważającą część dna i zboczy doliny Narwi na odcinku pomiędzy ujściem Supraśli na wschodzie i ujściem Szkwy na zachodzie. Narew jest największą rzeką północno-wschodniej Polski. Dominujący i najbardziej typowy krajobraz obszaru ostoji stanowią płaskie, równinne terasy rzeczne. W obrysie obszaru poza terenami otwartymi, opartymi o roślinność zielną, znajdują się również kompleksy leśne obejmujące drzewostany i powiązane z nimi leśne siedliska. Obiekty leśne nie mają postaci puszczańskiej – są znacznie rozczłonkowane.

Przedmiotami ochrony na obszarze Ostoja Narwiańska PLH200024 są następujące typy siedlisk przyrodniczych, roślin i zwierząt (wymieniono w kolejności: kod, nazwę polską, nazwę naukową):

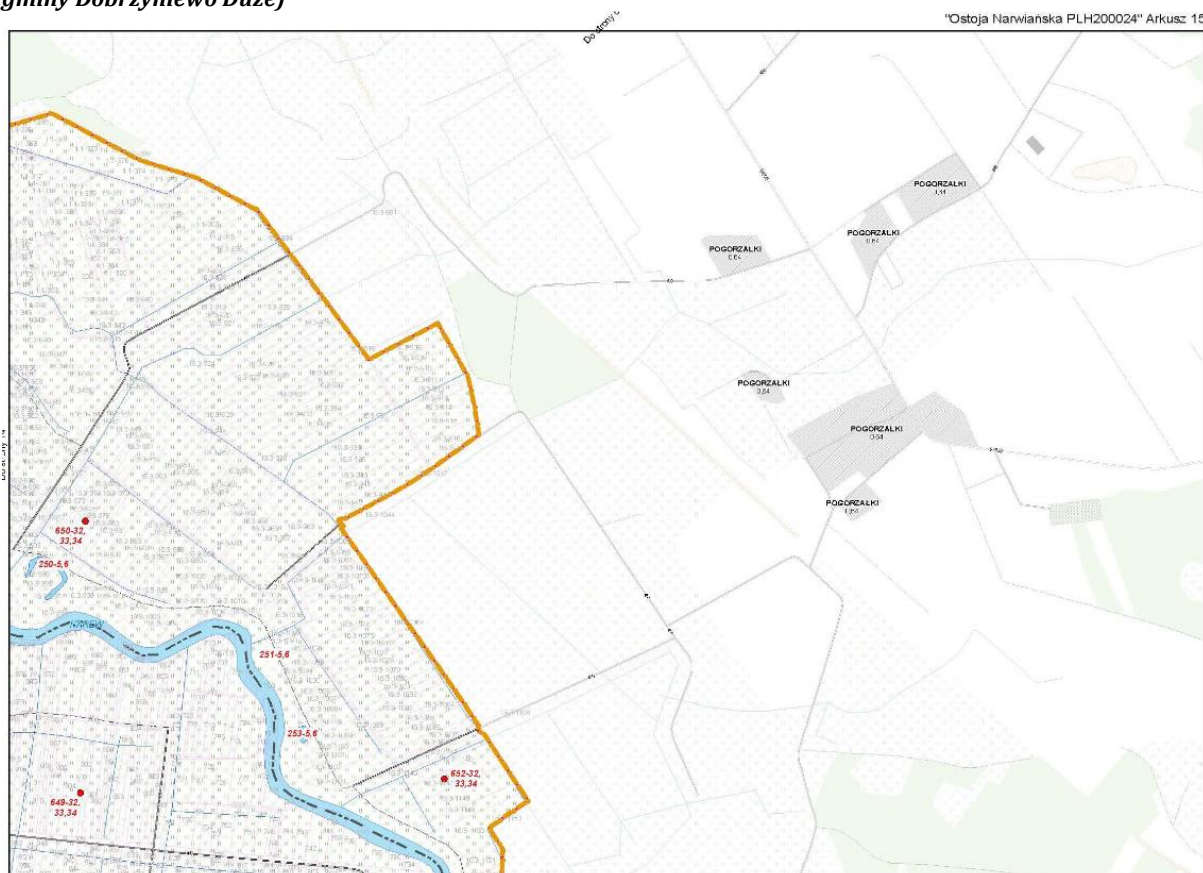
- siedliska przyrodnicze:
 - 2330 - wydmy śródlądowe,
 - 3150 - starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion,
 - 3270 - zalewane, muliste brzegi rzek,

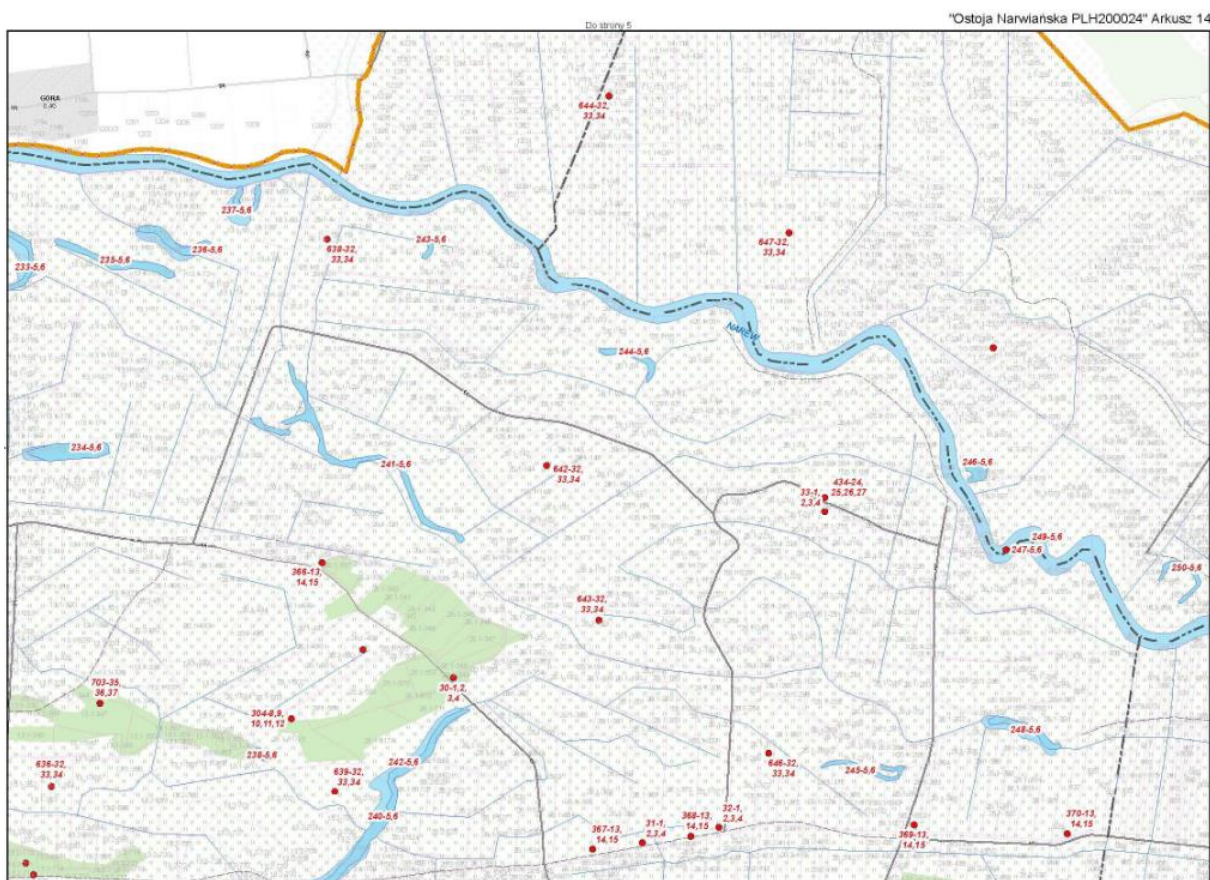
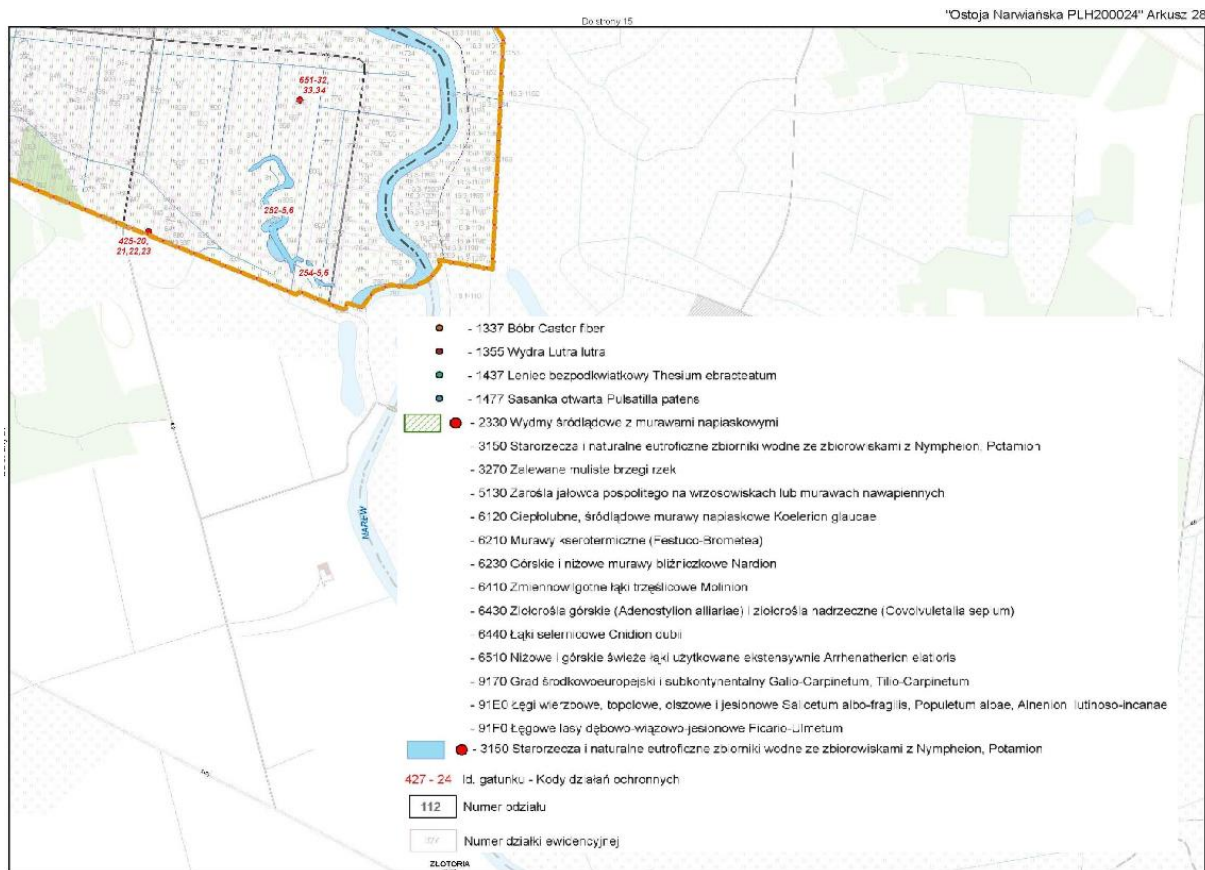
- 5130 - zarośla jałowca pospolitego na wrzosowiskach lub murawach nawapiennych,
- 6120 - ciepłolubne, śródlądowe murawy napiaskowe (*Koelerion glaucae*),
- 6210 - murawy kserotermiczne (*Festuco-Brometea*) – priorytetowe są tylko murawy z istotnymi stanowiskami storczyków,
- 6230 - górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (*Nardion* – płaty bogate florystycznie),
- 6410 - zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*),
- 6430 - ziołorośla górskie (*Adenostylion alliariae*) i ziołorośla nadrzeczne (*Convolvuletalia sepium*),
- 6440 - łąki selernicowe (*Cnidion dubii*),
- 6510 - niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion-elatioris*),
- 9170 - grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*),
- 91E0 - łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion*),
- 91F0 - łągowe lasy dębowo-wiązowo-jesionowe (*Ficario-Ulmetum*),
- 91I0 - ciepłolubne dąbrowy (*Quercetalia pubescenti-petraeae*),
- ssaki:
 - 1318 Nocek łydkowłosy *Myotis dasycneme*,
 - 1324 Nocek duży *Myotis myotis*,
 - 1337 Bóbr *Castor fiber*,
 - 1355 Wydra *Lutra lutra*,
- płazy:
 - 1166 Traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*,
 - 1188 Kumak nizinny *Bombina bombina*,
- gady:
 - 1220 Żółw błotny *Emys orbicularis*,
- ryby:
 - 1098 Minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae*,
 - 1130 Boleń *Aspius aspius*,
 - 1134 Różanka *Rhodeus sericeus amarus*,

- 1145 Piskorz Misgurnus fossilis,
- 2482 Minogi Eudontomyzon spp,
- bezkręgowce:
 - 1032 Skójka gruboskorupowa Unio crassus,
 - 4038 Czerwończyk fioletek Lycaena helle,
- rośliny:
 - 1437 Leniec bezpodkwiatkowy Thesium ebracteatum,
 - 1477 Sasanka otwarta Pulsatilla patens,
 - 1939 Rzepik szczeciniasty Agrimonia pilosa.

Forma ta posiada ustanowiony plan zadań ochronnych wraz z graficznym wykazem lokalizacji gatunków i zadań ochronnych. Siedliska wyznaczono głównie wzdłuż rzeki Supraśli – w większości posiada charakter niezainwestowany.

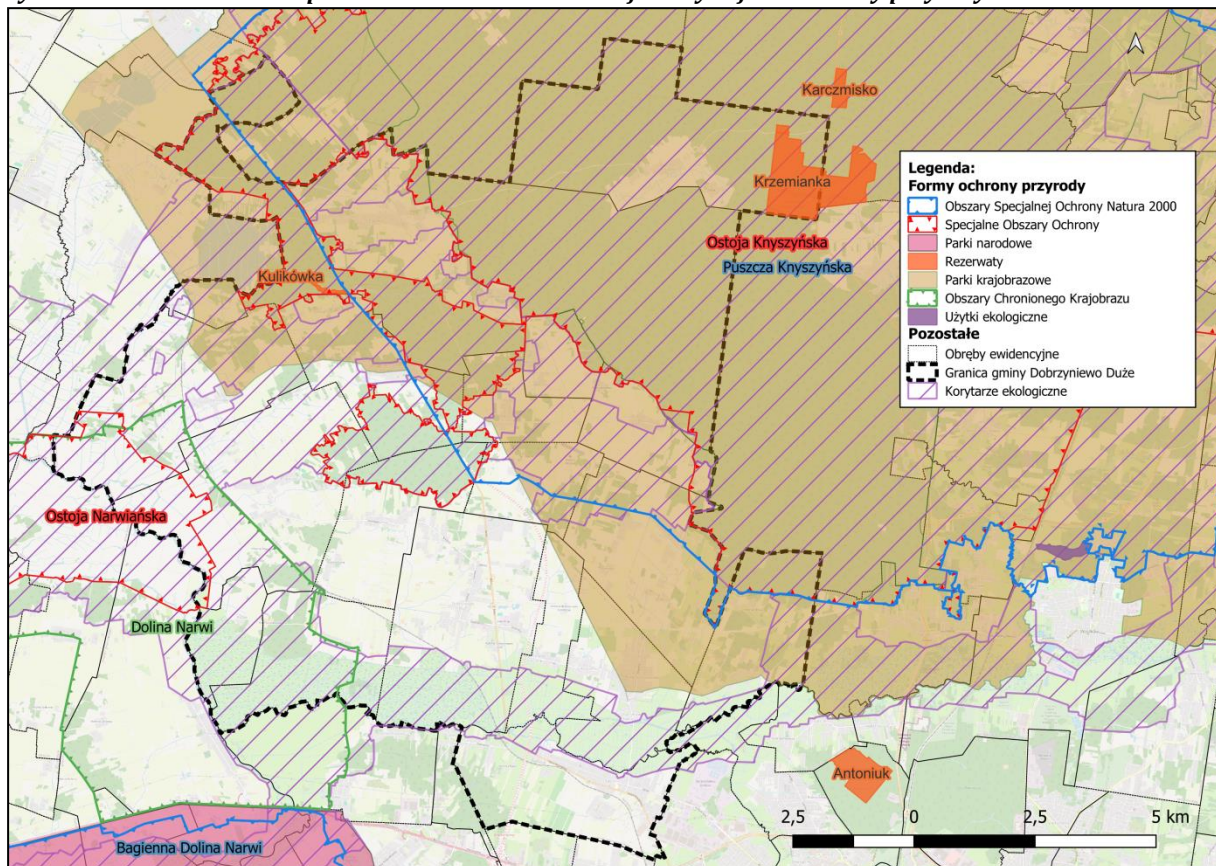
Ryc. 10. Lokalizacja działań ochronnych w obszarze Natura 2000 Ostoja Narwiańska PLH 200024 (w granicach gminy Dobrzyniewo Duże)

Źródło: Zarządzenie nr 25/2013 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 9 grudnia 2013 r.

Ryc. 11. Położenie obszaru opracowania w stosunku do najbliższych form ochrony przyrody

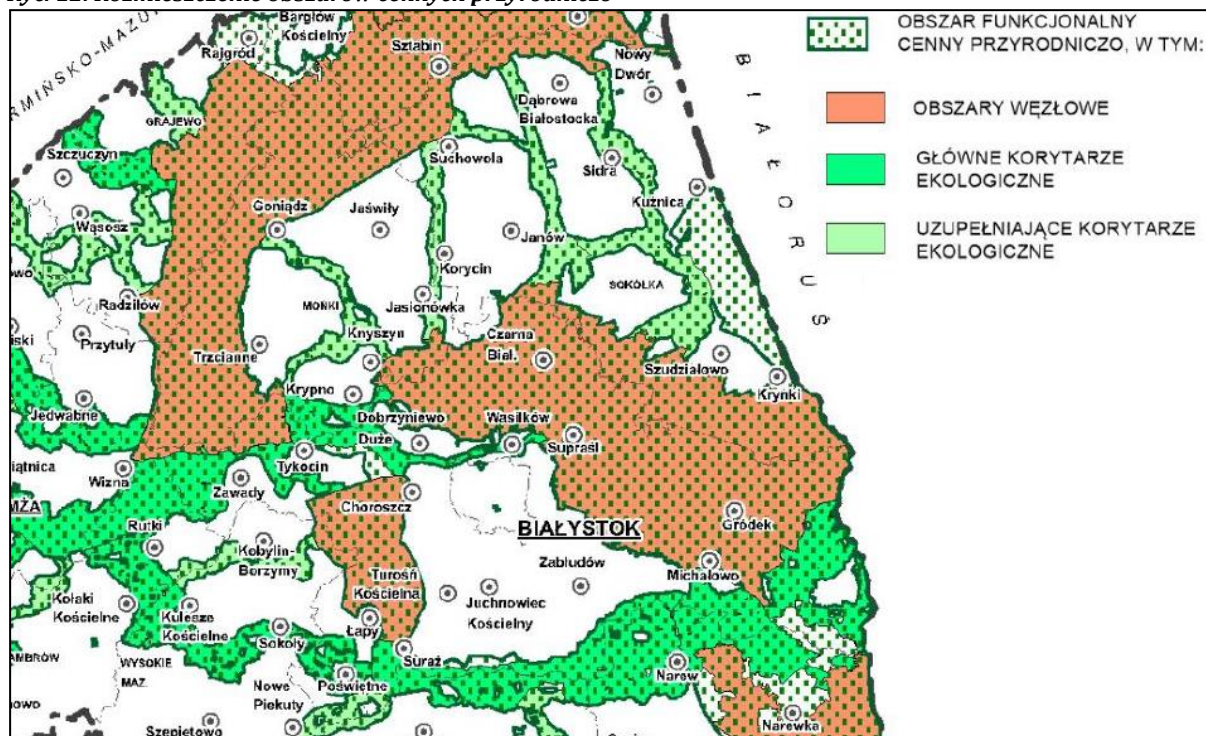

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ.

Inne obszary cenne przyrodniczo – korytarze ekologiczne

Korytarz ekologiczny jest obszarem umożliwiającym migrację organizmów między siedliskami. Pełni on istotną rolę w zachowaniu bioróżnorodności. Dlatego też ochrona korytarzy ekologicznych jest szczególnie istotna, gdyż umożliwia zachowanie i prawidłowe funkcjonowanie lokalnej populacji fauny.

Ryc. 12. Rozmieszczenie obszarów cennych przyrodniczo

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego Uchwała Nr XXXVI/330/17.

W celu ochrony korytarzy ekologicznych należy w miarę możliwości zachować trwałość gruntów leśnych oraz naturalnych cieków i zbiorników wodnych w ich granicach. W celu zapewnienia ciągłości korytarzy należy ograniczyć na ich terenie zwartą zabudowę uniemożliwiającą swobodną migrację zwierząt. Na etapie budowy nowych i przebudowy istniejących już ciągów komunikacyjnych powinno się rozważyć lokalizację przejść i przepławek dla zwierząt. Szczegółowa lokalizacja i rozwiązania techniczne dotyczące umożliwienia migracji zwierząt przez antropogeniczne bariery komunikacyjne powinny być wskazane na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obszar, którego dotyczy niniejsze opracowanie nie przenika się z powyższym korytarzem, natomiast wskazane jest zachowanie poszanowania zasad ochrony ciągu migracyjnego ze względu na bliskie sąsiedztwo wspomnianych terenów.

2.3 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Realizacja i przyjęcie planu ogólnego, wynika z generalnej zmiany podejścia planistycznego w Polsce, która dokonała się w ustawodawstwie w 3 kwartale 2023 r. Zastąpiono dotychczas obowiązujące dokumenty w postaci studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego planami ogólnymi. Wymóg realizacji POG dotyczy wszystkich gmin w kraju, a w przypadku jego braku po 1 stycznia 2026 r. gmina nie będzie mogła opracować nowego lub też zmieniać istniejącego mpzp. Sytuacja ta dotyczy także wydawania decyzji o warunkach zabudowy, które będą mogły być wydawane w oparciu o ustalenia obszaru uzupełnienia zabudowy wskazanego w POG. Gmina posiada na swoim terenie opracowania planistyczne i w przypadku braku obowiązującego POG jedynie w tych miejscach będzie mógł zaistnieć proces planistyczno-inwestycyjny (poza wyjątkami wskazanymi w ustawie). Przy braku realizacji ustaleń projektu POG zmiany w środowisku będą nieodczuwalne, gdyż pośrednio zablokowany zostanie potencjał inwestycyjno-rozwojowy. POG umożliwi racjonalne wykorzystanie przestrzeni zgodnie z wytycznymi ustawowymi.

Należy pamiętać, że założeniem projektowanego planu jest poprawa stanu środowiska, uporządkowanie sytuacji planistycznej, przemyślane i zaplanowane zagospodarowanie terenu a tym samym pozytywny wpływ jego ustaleń na zdrowie człowieka i jego otoczenie.

2.4 Ochrona dziedzictwa kulturowego

Formami ochrony prawnej zabytków, zgodnie z art. 7 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami są:

- wpis do rejestru zabytków;
- wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa;
- uznanie za pomnik historii;
- utworzenie parku kulturowego;
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej,

decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Obowiązują tu przepisy odrębne warunkujące ich ochronę. Poniżej przedstawiono zestawienie obiektów dziedzictwa kulturowego, które znajdują się na terenie gminy.

Tab. 4. Zabytki nieruchome (kat. A) oraz archeologiczne (kat. C), wpisane do rejestru zabytków woj. podlaskiego

Lp.	Lokalizacja	Numer wpisu	Szczegóły obiektu
Zabytki nieruchome (kat. A)			
1.	Dobrzyniewo Kościelne	A-368 z 18.08.1979	kościół par. p.w. Zwiastowania NMP, mur., 1905-1910, wraz z terenem ograniczonym ogrodzeniem kościoła i z przylegającą do ogrodzenia dawną kostnicą
2.		A-87 z 11.12.1992	cmentarz rzym.-kat.
3.	Fasty	A-70, 18.12.2003	cerkiew cm. p.w. Św. Archanioła Michała, drewn., 1893-95, wraz z otoczeniem tj. cmentarzem grzebalnym prawosławnym w granicach ogrodzenia
4.		A-394 z 20.08.1979 oraz z 14.09.1983	cerkiew prawosławna p.w. Podwyższenia Krzyża Św., 1875, wraz z otaczającym terenem cmentarza ograniczonego płotem żelaznym
5.	Pogorzałki	A-397 z 14.02.1977	kaplica przydrożna, XIX, wraz z otaczającym terenem w granicach ogrodzenia, z kamiennym ogrodzeniem oraz kapliczką słupkową
Zabytki archeologiczne (kat. C)			
6.	Rybaki	C-77 z dn. 08.11.1994 r.	osada wielokulturowa, obszar AZP 36-84, nr stanowiska na obszarze 35, nr decyzji KZA-535-1/22/94
7.	Rybniiki-Krzemianka	C-45 z dn. 28.10.1992 r.	kopalnia krzemienia, obszar AZP 34-86, nr stanowiska na obszarze 1, nr decyzji KZA-535-1/13/92

Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Białymstoku – stan na dzień 9 grudnia 2024 r.

Tab. 5. Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w Gminnej ewidencji zabytków

Lp.	Miejscowość	Obiekt	Adres, nazwa i nr obręb, nr działki	Datowanie	Podstawa do ujęcia w Gminnej Ewidencji Zabytków
1.	Dobrzyniewo Fabryczne	Czworak drewniany w dawnym zespole fabryki włókienniczej, ob. budynek mieszkalny	ul. Królewska 11 dz. geod. nr 723	po 1868 r.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
2.	Dobrzyniewo Fabryczne	budynek mieszkalny, murowany w dawnym zespole fabryki włókienniczej, ob. budynek mieszkalny	ul. Parkowa 2 dz. geod. nr 740	lata 40-te XX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
3.	Dobrzyniewo Fabryczne	Pozostałości parku w zespole dworsko-folwarcznym	ul. Parkowa dz. geod. nr 739/62	koniec XIX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
4.	Dobrzyniewo Kościelne	kościół parafialny p.w. Zwiastowania NMP wraz z terenem ograniczonym ogrodzeniem	dz. geod. nr 77/4	1905-1910 r.	Wpis do rejestru zabytków A-368 z 18.08.1979 r.
5.	Dobrzyniewo Kościelne	Kostnica murowana w zespole kościoła parafialnego	dz. geod. nr 77/4	ok.1910 r.	Wpis do rejestru zabytków A-368 z 18.08.1979 r.
6.	Dobrzyniewo	Cmentarz przykościelny (zatarty)	dz. geod. nr 77/4	XVI w.	Wpis do rejestru

	Kościełne	napowierzchniowo)			zabytków A-368 z 18.08.1979 r.
7.	Dobrzyniewo Kościełne	plebania drewniana w zespole kościół parafialnego	dz. geod. nr 171	ok. 1910 r.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
8.	Dobrzyniewo Kościełne	Cmentarz rzymskokatolicki, dawny	dz. geod. nr 30	1519 r.	Wpis do rejestru zabytków A-97 z 11.12.1992 r.
9.	Dobrzyniewo Kościełne	Cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	dz. geod. nr 342	1926 r.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
10.	Fasty	Cerkiew prawosławna p.w. Podwyższenia Krzyża Św. wraz z otaczającym terenem cmentarza ograniczonego płotem żelaznym (czyli z cmentarzem i ogrodzeniem)	dz. geod. nr 51/11	1875 r.	Wpis do rejestru zabytków A-394 z 20.08.1979 r. oraz z 24.09.1983 r.
11.	FASTY	Cerkiew cmentarna p.w. Św. Archaniół Michała wraz z otoczeniem tj. cmentarzem grzebalnym prawosławnym w granicach ogrodzenia	dz. geod. nr 164	1893-1895 r.	Wpis do rejestru zabytków A-70 z 18.12.2003 r.
12.	Fasty	Cmentarz prawosławny w zespole cerkwi cmentarnej	dz. geod. nr 164	XIX w.	Wpis do rejestru zabytków A-70 z 18.12.2003 r.
13.	Fasty	Cmentarz unicki, zatarty napowierzchniowo	dz. geod. nr 51/3	XVI w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
14.	Kopisk	Cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	dz. geod. nr 110/1	2 poł. XX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
15.	Kulikówka	Dom drewniany	Kulikówka nr 8 dz. geod. nr 794/1	1928 r..	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
16.	Kulikówka	Zespół dwóch stodół drewnianych	Kulikówka nr 11 dz. geod. nr 51/3	1 poł. lat 20- w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
17.	Leńce	Pozostałości parku w zespole dworskim	dz. geod. nr 57/25	XIX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
18.	Letniki	Dom drewniany w zespole zagrody	Letniki nr 1 dz. geod. 358	po 1918 r.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
19.	Letniki	Obora drewniana w zespole zagrody	Letniki nr 1 dz. geod. 358	po 1945 r.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
20.	Letniki	Dom murowany	Letniki nr 24 dz. geod. 327/1	po 1904 r.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
21.	Letniki	Spichlerz drewniany	Letniki nr 24 dz. geod. 358	pocz. XX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
22.	Obrubniki	Dom drewniany	Obrubniki nr 17 dz. geod. 84/2	koniec XIX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
23.	Obrubniki	Dom drewniany	Obrubniki nr 19 dz. geod. 78/2	koniec XIX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
24.	Obrubniki	Dom drewniany	Obrubniki nr 22 dz. geod. 86/1	koniec XIX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
25.	Obrubniki	Spichlerz drewniany	Obrubniki nr 22 dz. geod. 86/1	koniec XIX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
26.	Ogrodniki	Cmentarz ewangelicki, dawny	dz. geod. 358	2 poł. XIX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
27.	POGORZALKI	Kaplica przydrożna wraz z otaczającym terenem w granicach ogrodzenia, z	dz. geod. 633/1	1863 r. (cz. murowana); 1905 r.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków

		kamiennym ogrodzeniem oraz kapliczką słupkową		(cz. drewniana)	
28.	Pogorzalki	Cmentarz rzymskokatolicki, parafialny	dz. geod. 624	początek XX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
29.	Ponikła	Dom drewniany w zespole zagrody	Ponikła nr 13 dz. geod. 54	pocz. XX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
30.	Ponikła	Obora drewniana w zespole zagrody	Ponikła nr 13 dz. geod. 54	pocz. XX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
31.	Ponikła	Dom drewniany	Ponikła nr 25 dz. geod. 40/1	lata 30-te XX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
32.	Ponikła	Piwnica murowano-ziemna	Ponikła nr 27 dz. geod. 36/1	pocz. XX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
33.	Ponikła	Stodola drewniana	Ponikła nr 27 dz. geod. 36/1	pocz. XX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
34.	Ponikła	Obora drewniana	Ponikła nr 27 dz. geod. 36/1	pocz. XX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
35.	Ponikła	Obora murowana ze stodołą drewnianą	Ponikła nr 44 dz. geod. 25/3	pocz. XX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków
36.	Obrubniki	Spichlerz drewniany	Obrubniki nr 13 dz. geod. 92/2	lata 40-te XX w.	Wojewódzka Ewidencja Zabytków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gminy Dobrzyniewo Duże.

Tab. 6. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy

LP	OBOWIĄZUJĄCA NAZWA MIEJSCOWOŚCI	NAZWA MIEJSCOWOŚCI W WOJEWÓDZKIEJ EWIDENCJI ZABYTEKÓW	OBSZAR AZP	NR ST. W MIEJSC.	NR ST. NA OB.	NR REJ. ZAB.	PODSTAWA DO UJĘCIA W GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTEKÓW
1.	BORSUKÓWKA	Borsukówka	35-84	I	9		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
2.	BORSUKÓWKA	Borsukówka	35-84	II	10		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
3.	BORSUKÓWKA	Dziarnowizna st. 1	35-84		11		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
4.	BORSUKÓWKA	Borsukówka	35-84	III	12		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
5.	BORSUKÓWKA	Borsukówka	35-84	IV	13		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
6.	BORSUKÓWKA	Borsukówka	35-84	V	14		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
7.	BORSUKÓWKA	Borsukówka	35-84	VI	15		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
8.	BORSUKÓWKA	Borsukówka	35-84	VII	16		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
9.	BORSUKÓWKA	Borsukówka	35-84	XIII	22		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
10.	BORSUKÓWKA	Borsukówka	35-84	XVI	27		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
11.	CHRABOŁY	Kulikówka st. 2	34-85		2		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
12.	CHRABOŁY	Chraboły	34-85	1	3		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
13.	CHRABOŁY	Chraboły	34-85	2	4		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
14.	CHRABOŁY	Chraboły	34-85	3	5		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
15.	DOBRZYNIOWO DUŻE	Dobrzyniewo Duże	36-85	I	4		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
16.	DOBRZYNIOWO DUŻE	Dobrzyniewo Duże	36-85	II	5		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
17.	DOBRZYNIOWO DUŻE	Dobrzyniewo Duże	36-85	III	6		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
18.	DOBRZYNIOWO DUŻE	Dobrzyniewo Duże	36-85	IV	7		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
19.	DOBRZYNIOWO DUŻE	Dobrzyniewo Duże	36-85	V	8		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
20.	DOBRZYNIOWO DUŻE	Dobrzyniewo Duże	36-85	VI	9		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
21.	DOBRZYNIOWO DUŻE	Dobrzyniewo Duże	36-85	VII	10		Wojewódzka Ewidencja

							Zabytków
22.	DOBRZYNIOWO DUŻE	Dobrzyniewo Duże	36-85	VIII	11		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
23.	DOBRZYNIOWO DUŻE	Dobrzyniewo Duże	36-85	IX	14		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
24.	DOBRZYNIOWO DUŻE	Dobrzyniewo Duże	35-85	11	11		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
25.	FASTY	Fasty	36-85	I	1		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
26.	FASTY	Fasty	36-85	3	23		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
27.	GNIŁA	Gniła	35-85	2	1		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
28.	GNIŁA	Gniła	35-85	3	2		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
29.	GNIŁA	Gniła	35-85	4	10		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
30.	GNIŁA	Gniła	35-85	5	13		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
31.	JAWORÓWKA	Jaworówka	36-85	I	16		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
32.	JAWORÓWKA	Jaworówka	36-85	II	12		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
33.	JAWORÓWKA	Jaworówka	36-85	III	13		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
34.	JAWORÓWKA	Rybaki st. XI	36-84		45		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
35.	KOPISK	Puszcza Knyszyńska (Rybniki Krzemianka) st. 1	34-86		1	C-45 z 28.10. 1992	REJESTR ZABYTEKÓW
36.	KOPISK	Kopisk	34-86	1	14		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
37.	KOPISK	Kopisk	34-86	2	15		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
38.	KOPISK	Kopisk	34-86	3	16		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
39.	KOPISK	Kopisk	34-86	4	17		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
40.	KOPISK	Kopisk	34-86	5	18		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
41.	KOPISK	Kopisk	34-85	6	7		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
42.	KOZIŃCE	Zalesie st. 1	34-84		23		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
43.	KRYNICE	Krynice	35-85	1	12		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
44.	LEŃCE	Leńce	36-86	1	5		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
45.	LEŃCE	Leńce	36-86	2	6		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
46.	LEŃCE	Leńce	36-86	3	7		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
47.	LEŃCE	Leńce	36-86	4	8		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
48.	LEŃCE	Leńce	36-86	5	9		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
49.	LEŃCE	Leńce	36-86	6	10		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
50.	LEŃCE	Leńce	36-86	7	11		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
51.	LEŃCE	Leńce	36-86	8	12		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
52.	LEŃCE	Leńce	36-86	9	13		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
53.	LEŃCE	Leńce	36-86	10	14		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
54.	LEŃCE	Leńce	36-86	11	15		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
55.	NOWE ALEKSANDROWO	Nowe Aleksandrowo	36-86	1	4		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
56.	NOWE ALEKSANDROWO	Ogrodniki st. I	36-85		15		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
57.	OBRUBNIKI	Obrubniki	35-85	1	6		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
58.	OBRUBNIKI	Obrubniki	35-85	2	7		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
59.	OBRUBNIKI	Obrubniki	35-85	3	8		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
60.	OBRUBNIKI	Obrubniki	35-85	4	9		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
61.	POGORZAŁKI	Podkozińce st. I	35-84		3		Wojewódzka Ewidencja Zabytków

62.	POGORZAŁKI	Borsukówka st. VIII	35-84		17		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
63.	POGORZAŁKI	Borsukówka st. IX	35-84		18		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
64.	POGORZAŁKI	Borsukówka st. X	35-84		19		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
65.	POGORZAŁKI	Borsukówka st. XI	35-84		20		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
66.	POGORZAŁKI	Borsukówka st. XII	35-84		21		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
67.	POGORZAŁKI	Borsukówka st. XIV	35-84		23		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
68.	POGORZAŁKI	Borsukówka st. XV	35-84		24		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
69.	POGORZAŁKI	Pogorzałki	35-84	I	25		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
70.	POGORZAŁKI	Pogorzałki	35-84	II	26		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
71.	POGORZAŁKI	Pogorzałki	35-84	III	28		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
72.	POGORZAŁKI	Pogorzałki	35-84	IV	29		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
73.	PONIKŁA	Ponikła	35-86	1	15		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
74.	PONIKŁA	Ponikła	35-86	2	16		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
75.	RYBAKI	Rybaki	36-84	I	35		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
76.	RYBAKI	Rybaki	36-84	II	36		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
77.	RYBAKI	Rybaki	36-84	III	37		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
78.	RYBAKI	Rybaki	36-84	IV	38		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
79.	RYBAKI	Rybaki	36-84	V	39		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
80.	RYBAKI	Rybaki	36-84	VI	40		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
81.	RYBAKI	Rybaki	36-84	VII	41		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
82.	RYBAKI	Rybaki	36-84	VIII	42		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
83.	RYBAKI	Rybaki	36-84	IX	43		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
84.	RYBAKI	Rybaki	36-84	X	44		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
85.	RYBAKI	Rybaki	36-84	12	61	C-77 z 8.11.1994	REJESTR ZABYTEKÓW
86.	SZACIŁY	Szaciły	35-85	1	3		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
87.	SZACIŁY	Szaciły	35-85	2	4		Wojewódzka Ewidencja Zabytków
88.	SZACIŁY	Szaciły	35-85	3	5		Wojewódzka Ewidencja Zabytków

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych gminy Dobryń Duży.

3. Stan środowiska przyrodniczego na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

W obrębie analizowanego obszaru nie są prowadzone regularne badania jakości powietrza atmosferycznego, wód gruntowych i podziemnych oraz gleb. Jednak obserwacje z inwentaryzacji terenowej dotyczące stanu zagospodarowania terenu, stopnia antropopresji, a także stanu środowiska umożliwiają następujące wnioski:

- wszystkie komponenty środowiska są ze sobą powiązane – stan jednych oddziałuje na jakość drugih, np. stan sanitarny powietrza atmosferycznego ma wpływ na jakość gleb, a ten z kolei na stan jakości wód gruntowych. Jednakże bez konkretnych badań nie da się określić jak duże są te wpływy,
- przypuszcza się, że stan jakości wód podziemnych nie wpływa na stan szaty roślinnej,
- w przypadku znaczącego zanieczyszczenia gleby istnieje ryzyko zubożenia szaty roślinnej oraz obniżenia jakości wód gruntowych.

3.1 Zanieczyszczenie powietrza

Jakość powietrza uzależniona jest głównie od wielkości i przestrzennego rozkładu emisji ze źródeł stacjonarnych oraz mobilnych, ale także z przepływów transgranicznych i przemian fizyczno-chemicznych zachodzących w atmosferze.

Województwo podlaskie podzielone jest na dwie strefy: pierwsza z nich to Aglomeracja Białostocka zajmująca obszar 102 km² i zamieszkiwana przez 292 600 mieszkańców, druga to strefa podlaska, do której należy reszta województwa, zajmuje ona powierzchnię 20 085 km² i jest zamieszkiwana przez 850 755 osób.

W województwie podlaskim, w sezonie letnim rejestrowany jest wzrost stężeń ozonu spowodowany napływem powietrza z innych regionów kraju, obecnością w atmosferze jego prekursorów oraz w dużej mierze panującymi warunkami meteorologicznymi (duże nasłonecznienie i brak opadów). W 2023 r. w obu strefach województwa podlaskiego nie stwierdzono przekroczenia poziomu docelowego ozonu określonego dla kryterium ochrony zdrowia ludzi. W aglomeracji białostockiej i strefie podlaskiej, stwierdzono jednak przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu.

Wystąpienie wartości przekraczających $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ przez maksymalne dobowe stężenia 8-godzinne średnie kroczące, odnotowano na wszystkich stacjach pomiarowych, na których prowadzone były badania ozonu. Obszar przekroczeń wyznaczony na podstawie wyników szacowania w oparciu o wyniki modelowania jakości powietrza za 2023 rok, wystąpił głównie w zachodniej i południowej części województwa, wzdłuż granic z województwami: warmińsko-mazurskim i mazowieckim oraz lokalnie na niewielkich obszarach w jego centralnej części i objął łącznie 44 % powierzchni województwa podlaskiego. Na wschodzie i północy, na granicy z Litwą i Białorusią oraz na znacznych obszarach w centralnej części województwa przekroczenie tego kryterium oceny nie wystąpiło.

Na obszarze województwa podlaskiego, od wielu lat, występuje niski poziom zanieczyszczenia powietrza (poniżej poziomów dopuszczalnych/docelowych) dla następujących substancji: dwutlenek siarki, tlenki azotu, benzen, tlenki węgla oraz oznaczane w pyłe zawieszonym PM10 metale: arsen, ołów, kadm i nikiel.

Tab. 7. Klasyfikacja stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, opracowana w roku 2023 w celu ochrony zdrowia ludzi

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2,5 ²⁾
PL2001	aglomeracja białostocka	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1
PL2002	strefa podlaska	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A	A1

Źródło: Opracowanie na podstawie Rocznej oceny, jakości powietrza w województwie podlaskim za 2023 rok.

1) Dla ozonu - poziom celu długoterminowego, obie strefy uzyskały klasę D2,

2) Dla pyłu zawieszonego PM2,5 - poziom dopuszczalny I faza, obie strefy uzyskały klasę A.

Objaśnienia:

A – poziom stężeń zanieczyszczeń na terenie strefy nieprzekraczający odpowiednio poziomu dopuszczalnego,

C – poziom stężeń przekracza wartość dopuszczalną, poziom docelowy;

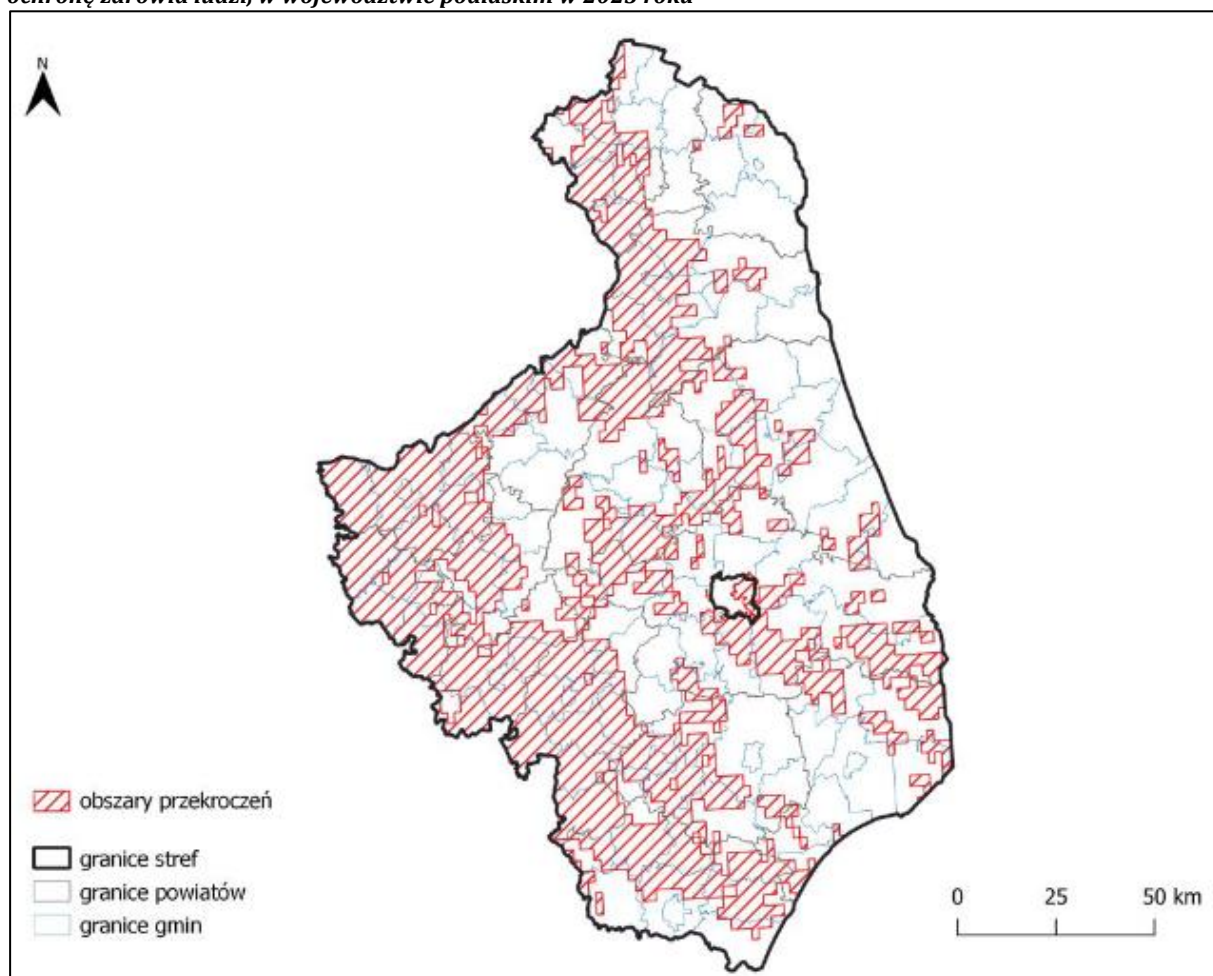
C1 - poziom stężeń nieprzekraczający poziomu celu długoterminowego;

D1- poziom stężeń ozonu nieprzekraczający poziomu celu długoterminowego;

D2- poziom stężeń ozonu powyżej poziomu celu długoterminowego;

W 2023 roku, w ocenie jakości powietrza, żadna strefa w województwie podlaskim nie uzyskała klasy C ze względu na kryteria określone pod kątem ochrony zdrowia ludzi. Ocenę przeprowadzono głównie w oparciu o wyniki pomiarów prowadzonych w 2023 roku, na stacjach należących do Państwowego Monitoringu Środowiska. Wykorzystano również: metody uzupełniające dla wybranych zanieczyszczeń: metody szacowania uwzględniające modelowanie matematyczne, regionalne metody szacowania, a także informacje o lokalizacji źródeł i wielkości emisji zanieczyszczeń do powietrza. W 2023 roku jakość powietrza w województwie podlaskim uległa dalszej poprawie. W zakresie zanieczyszczenia powietrza pyłem zawieszonym PM₁₀ i PM_{2,5} nie odnotowano przekroczeń standardów jakości powietrza. Poziom docelowy określony dla benzo(a)pirenu zawartego w pyłe zawieszonym PM₁₀ nie został przekroczony na żadnej stacji pomiarowej. Pozostałe badane zanieczyszczenia (tabela 7.27) kwalifikowano do klasy A. Podobnie jak w latach ubiegłych, w obu strefach województwa, przekroczony został natomiast poziom celu długoterminowego ozonu. Strefom województwa nadano klasę D2.

Ryc. 13. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla O₃, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi, w województwie podlaskim w 2023 roku

Źródło: Opracowanie na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie podlaskim za 2023 r.

Ocenie pod kątem ochrony roślin w województwie podlaskim podlega jedynie strefa podlaska. W województwie podlaskim poziomy dopuszczalne SO₂ i NO_x oraz poziom docelowy parametru AOT40, dla kryterium ochrony roślin, nie zostały przekroczone. W związku z tym strefa podlaska otrzymała klasę A. Ostatnie lata wykazują trend spadkowy stężeń tych zanieczyszczeń w powietrzu. W dalszym ciągu w strefie podlaskiej, podobnie jak na obszarze kraju, występuje przekroczenie poziomu celu długoterminowego parametru AOT40 dla kryterium ochrony roślin. Obszar przekroczeń dotyczy znacznej części województwa.

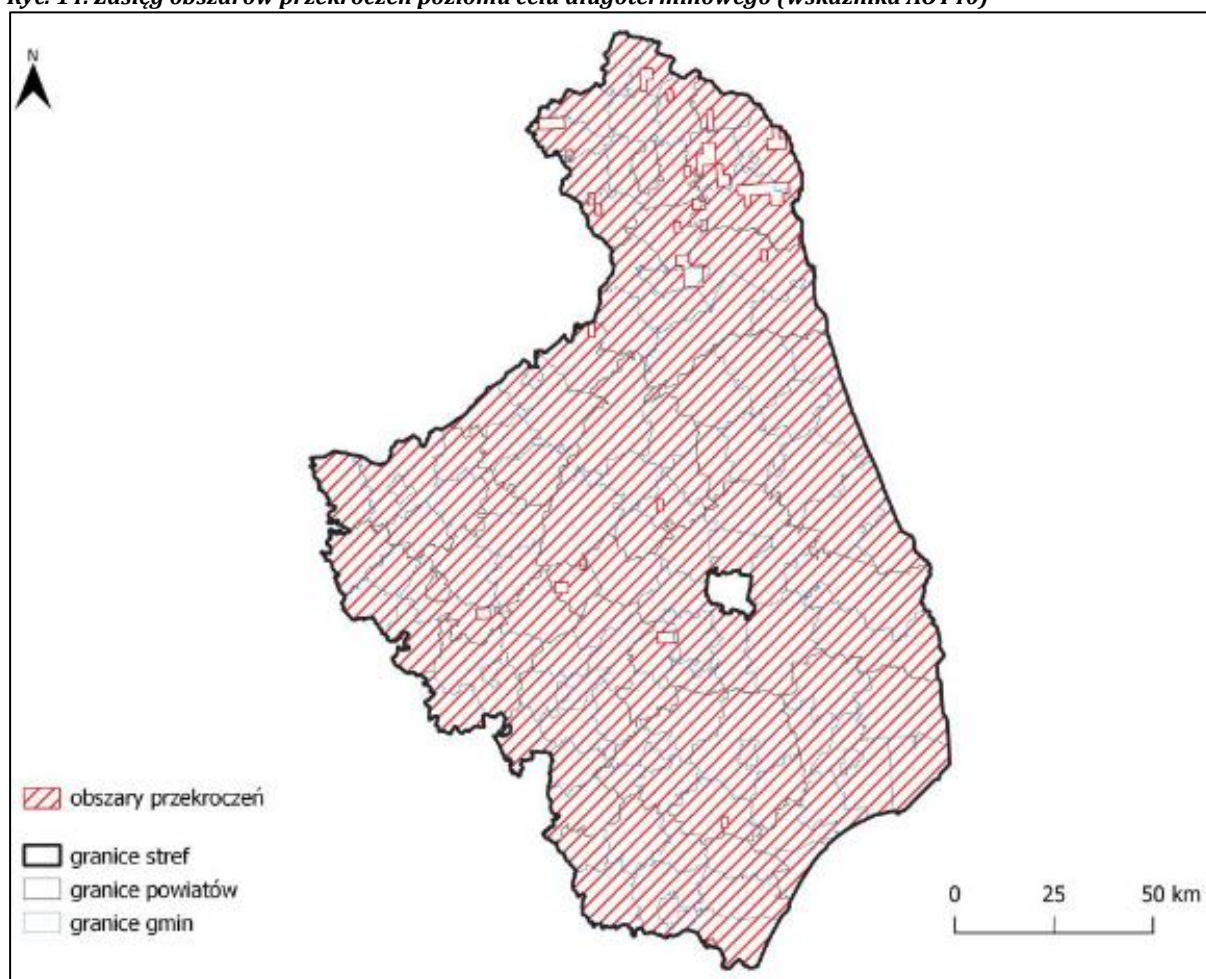
Tab. 8. Klasyfikacja stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskana w roku 2023 w celu ochrony roślin

Kod strefy	Nazwa strefy	SO ₂	NO _x	O ₃ ¹⁾
PL2002	strefa podlaska	A	A	A

Źródło: Opracowanie na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie podlaskim za 2023 rok

1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego - strefa podlaska uzyskała klasę D2

Ryc. 14. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego (wskaźnika AOT40)

Źródło: Opracowanie na podstawie Rocznej oceny jakości powietrza w województwie podlaskim za 2023 r.

Na poprawę jakości powietrza w zakresie pyłów zawieszonych miały wpływ działania na rzecz ochrony powietrza wynikające z realizacji programów ochrony powietrza (POP) dla województwa podlaskiego (wymiana indywidualnych źródeł ciepła oraz zabiegi termomodernizacyjne zwiększające efektywność ciepłą ogrzewanych budynków) oraz występujące w 2023 roku warunki meteorologiczne: m. in. ciepła i mało śnieżna zima oraz korzystne warunki przewietrzania. Rok 2023 na obszarze województwa podlaskiego został sklasyfikowany jako ekstremalnie ciepły.

Źródła zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy jest emisja powierzchniowa pochodzenia antropogenicznego z sektora komunalno-bytowego, emisja liniowa z sektora komunikacyjnego oraz emisja punktowa charakterystyczna

dla sektora przemysłowego. Ze względu na dużą ilość indywidualnych palenisk domowych opalanych paliwami stałymi emisja powierzchniowa stanowi największy odsetek emisji ogółem, a skutkuje to wyższymi emisjami pyłu i dwutlenku siarki. Zgodnie z danymi GUS jedynie ok. 30 % mieszkańców gminy korzysta z sieci gazowej jako niskoemisyjnego źródła ciepła.

W kontekście emisji liniowej na terenie gminy źródłem emisji zanieczyszczeń jest droga krajowa nr 65, w mniejszym stopniu drogi powiatowe i gminne. Droga krajowa nr 8 z uwagi na swój przebieg oraz charakterystyczne leśne otoczenie odgrywa najmniej istotną rolę w rozprzestrzenianiu zanieczyszczeń komunikacyjnych na terenie analizowanego obszaru. Największa koncentracja zanieczyszczeń odnotowywana jest na obszarach zwartej zabudowy oraz w bezpośrednim sąsiedztwie dróg.

3.2 Zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych

Na jakość wód powierzchniowych i podziemnych wpływa kilka czynników, wśród których dużym największym zagrożeniem jest działalność antropogeniczna. Niekorzystny wpływ, na jakość wód powierzchniowych ma m.in. intensywne użytkowanie rekreacyjne jezior, sposób zagospodarowania i użytkowania gruntów rolnych oraz ścieki odprowadzone bezpośrednio do wód powierzchniowych. Rolnictwo i gospodarka ściekowa na obszarach wiejskich stanowią również poważne zagrożenie dla jakości wód. Ścieki bytowe pochodzące z gospodarstw rolnych są częstokroć gromadzone w nieszczelnych szambach, z których zanieczyszczenia mogą przedostać się do wód gruntowych oraz lokalnych cieków.

Głównym z powodów zanieczyszczenia wód podziemnych są wody opadowe, które przenikając do warstw wodonośnych pochłaniają zanieczyszczenia z atmosfery i powierzchni terenu. Niekorzystny wpływ wywierają także dzikie wysypiska śmieci, które z opadami deszczu przenoszą do warstw wodonośnych niebezpieczne substancje. Z przeprowadzonych w 2017 r. badań zawartych w opracowaniu zbiorczym Informator PSH Główne Zbiorniki Wód Podziemnych w Polsce wynika, że stan jednolitych części wód podziemnych, w których znajduje się obszar opracowania planu charakteryzuje się dobrym stanem ilościowym i chemicznym.

Na dzień sporządzenia prognozy, przeanalizowano badania jakości wód w gminie Dobrzyniewo Duże dostępne dla lat 2018-2020. Udostępnione przez Powiatową Stację

Sanitarно-Epidemiologiczną w Białymstoku dane wskazują na pozytywną ocenę stanu jakości dostępnej wody pod względem ryzyka zdrowotnego jak i składu mikrobiologicznego oraz fizykochemicznego.

3.3 Zagrożenie powodzią

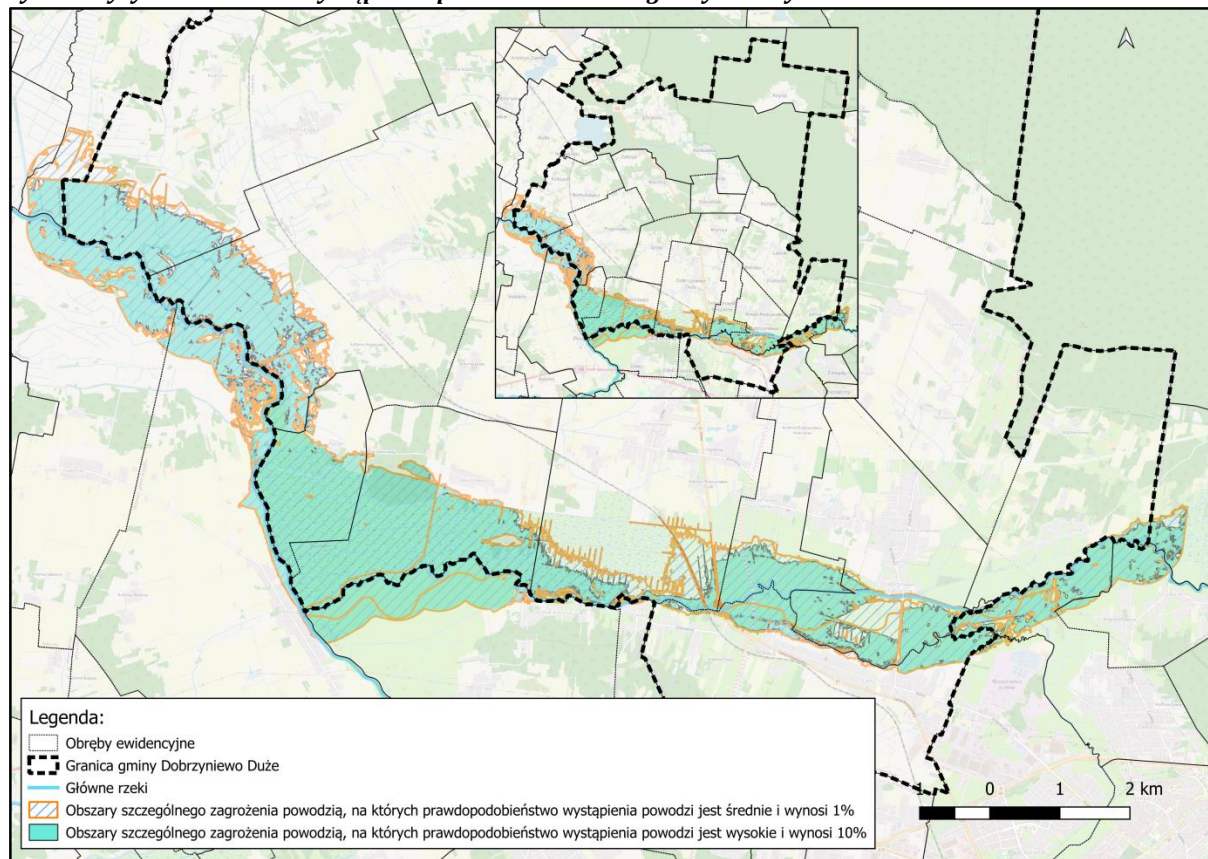
Do obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w rozumieniu Ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne należą:

- a) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1 %,
- b) obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10 %,
- c) obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- d) pas techniczny.

Południowa części gminy Dobrzyniewo Duże, znajdująca się w dolinach rzecznych Narwi oraz Supraśli z Białą, została określona, jako obszar szczególnego zagrożenia powodzią mogącej nastąpić w wyniku:

- długotrwałych opadów atmosferycznych
- krótkotrwałych opadów atmosferycznych o bardzo wysokiej intensywności;
- gwałtownego topnienia śniegu;
- awarii urządzeń i budowli hydrotechnicznych, stanowiących osłony przeciwpowodziowe – przyczyna antropogeniczna;
- nadmiernego spływu wód powierzchniowych do odbiorników nieprzystosowanych do odbioru większych ilości wód, wywołanego uszczelnieniem dużych obszarów zurbanizowanych z ograniczeniem lokalnej retencji – przyczyna antropogeniczna;
- regulacji rzek prowadzonej bez należytej oceny jej skutków – przyczyna antropogeniczna.

Ryc. 15. Ryzyko możliwości wystąpienia powodzi na terenie gminy Dobrzyniewo Duże

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych udostępnionych przez Wody Polskie oraz GUGiK.

Powodzie mogą powodować duże straty w sferze materialnej (zniszczenia lub uszkodzenia budynków i infrastruktury, zniszczenia pól uprawnych i pastwisk, uszkodzenia roślin). W przypadku terenów zabudowy mieszkaniowej i usługowej znajdującej się w zasięgu ponadnormatywnego stanu wód, zagrożone jest również bezpieczeństwo, mienie a nawet życie zamieszkałej tam ludności.

Zgodnie z danymi przedstawionymi przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie na terenie objętym opracowaniem planu występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie (1%) i wysokie (10%).

3.4 Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami komunalnymi w województwie podlaskim przed wprowadzeniem w życie ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw prowadzona

była w strukturze 4 regionów gospodarki odpadami komunalnymi (Centralny, Południowy, Północny i Zachodni).

Nowelizacja ww. ustawy zniosła zasadę regionalizacji w zakresie zagospodarowania odpadów komunalnych. Jednocześnie zmieniono definicję instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych z tzw. RIPOK na instalacje komunalne, do których zaliczają się wyłącznie te zapewniające:

- mechaniczno-biologiczne przetwarzanie niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych i wydzielanie z niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych frakcji nadających się w całości lub w części do odzysku;
- składowanie odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Według stanu na koniec 2021 r. funkcjonowało:

- 97 punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych;
- 11 instalacji do doczyszczania selektywnie zebranych frakcji odpadów komunalnych;
- 6 instalacji do przetwarzania odpadów zielonych i innych bioodpadów;
- 6 instalacji do recyklingu odpadów;
- 6 instalacji komunalnych do mechaniczno-biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych;
- 1 instalacja do termicznego przekształcania odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetworzenia odpadów komunalnych;
- 6 instalacji komunalnych do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno- biologicznego przetwarzania niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych.

Wszyscy właściciele nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych, wytwarzający odpady komunalne na terenie województwa podlaskiego są zobowiązani ponosić opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi na rzecz danej gminy.

Według gminnych danych z roku 2023 odbiór i zagospodarowanie odpadów w ramach systemu gminnego z terenu gminy Dobrzyniewo Duże realizuje Przedsiębiorstwo Komunalne Gospodarki Odpadami „Czyste Środowisko” Sp. z o.o. Ilość odpadów komunalnych zmieszanych odebranych w 2023 roku w omawianej gminie wyniosła 3320 ton. Poniższa tabela zawiera zestawienie niesortowanych odpadów

komunalnych zebranych ogółem, wytworzonych przez gospodarstwa domowe oraz przez pozostałe źródła, w tym głównie usługi. Analiza zawartych poniżej danych nie wskazuje na bezpośredni trend wzrostu ilości produkowanych odpadów, natomiast widoczny jest wzrost ilości produkowanych odpadów w roku 2022.

Tab. 9. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku

Nazwa	ogółem			z gospodarstw domowych			z innych źródeł		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
	[t]	[t]	[t]	[t]	[t]	[t]	[t]	[t]	[t]
Powiat białostocki	49 799,20	48 798,13	50 645,39	42 903,73	42 379,78	43 828,88	6 895,47	6 418,35	6 816,51
gmina Dobrzyniewo Duże	2 892,19	3 253,16	3 298,19	2 186,54	2 572,26	2 641,42	705,65	680,90	656,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z analizy gospodarki odpadami za 2023 r. wynika, że Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych obliczony został w oparciu o wzór z Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 grudnia 2016 r. w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych. Osiągnięty przez Gminę poziom w 2023 roku wyniósł 25,00 %. Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w 2022 roku nie został osiągnięty przez gminę.

W gminie funkcjonuje Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych tzw. (PSZOK), do którego trafiają odpady wielkogabarytowe. Punkt znajduje się pod adresem Pogorzałki 129A.

W PSZOK przyjmowane są nieodpłatnie od mieszkańców gminy Dobrzyniewo Duże odpady zbierane selektywnie, takie jak: papier, szkło, tworzywa sztuczne, opakowania wielomateriałowe, metale, odpady ulegające biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów, odpady zielone, zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, meble i inne odpady wielkogabarytowe, zużyte opony, chemikalia, zużyte baterie i akumulatory, przeterminowane leki, odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z remontów prowadzonych samodzielnie w ilości do 1 m³ na rok od gospodarstwa domowego. Według bazy azbestowej prowadzonej przez Ministerstwo Przedsiębiorczości i Technologii zinwentaryzowana ilość wyrobów azbestowych na terenie gminy Dobrzyniewo Duże (wg stanu na dzień 08.08.2024 r.) wynosiła

3 744 476 kg, z czego usunięto i unieszkodliwiono 626 991 kg, co stanowi ok. 1,7 % ogółu zinwentaryzowanych wyrobów.

W dalszym ciągu koszty utrzymania systemu gospodarki odpadami zarówno w gminie jak i na terenie całego kraju są bardzo wysokie. Większość gmin boryka się z brakiem prawidłowej selektywnej zbiórki odpadów przez niektórych mieszkańców.

3.5 Gospodarka komunalna oraz infrastruktura techniczna

3.5.1 Sieć kanalizacyjna

W ramach prowadzonej działalności gospodarczej zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków gmina posiada w zarządzaniu 73,5 km sieci kanalizacyjnej z przyłączami w liczbie 1428 (dane GUS na II kwartał 2024 r.). W 2023 roku z kanalizacji w gminie korzystało 52,7 % ogółu ludności gminy. Natomiast z danych gminnych (Raport o stanie gminy Dobrzyniewo Duże za rok 2023) wynika, iż 47,1 % budynków mieszkalnych podłączonych jest do zbiorczej sieci kanalizacji sanitarnej.

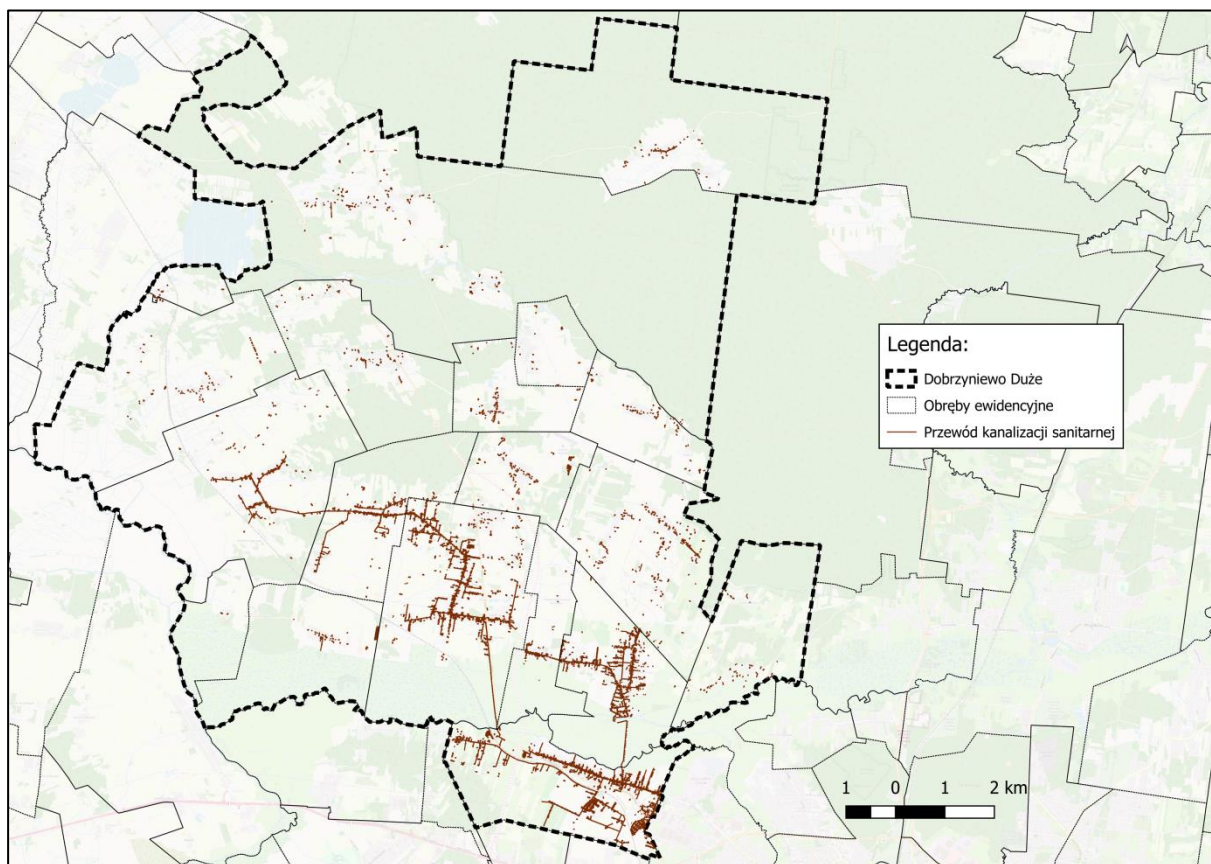
Tab. 10. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w latach 2014-2023

powiat białostocki	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	84 141	85 930	87 236	88 669	90 129	92 063	95 488	96 846	98 711	101 114
gm. Dobrzyniewo Duże	4 049	4 221	4 342	4 432	4 567	4 652	5 053	5 176	5 300	5 471

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Podsumowując rozwój infrastruktury technicznej w celu podniesienia jakości życia mieszkańców jak i ogólnego wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej gminy jest niezbędny i bardzo istotny. W przypadku projektowanych przeznaczeń należy rozważyć przyszłe podłączenie nieruchomości do zbiorczej sieci kanalizacyjnej, jeżeli będzie to ekonomicznie uzasadnione.

Ryc. 16. Sieć kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Dobrzyniewo Duże

Źródło: Opracowano na podstawie danych PODGiK w Białymstoku. Zasób znajduje się w modernizacji.

3.5.2 System zaopatrzenia w wodę

Zaopatrzenie gminy w wodę odbywa się z będących własnością i zarządzanych przez gminę Dobrzyniewo Duże 6 stacji wodociągowych ulokowanych we wsiach: Dobrzyniewo Duże, Obrubniki, Jaworówka, Fasty, Bohdan i Kopisk. Pozostałe wsie i obszary zabudowy rozproszonej zaopatrywane są w wodę ze studni.

W 2023 roku długość sieci wodociągowej wynosiła 147,9 km, a liczba przyłączy wynosiła 2926 szt.

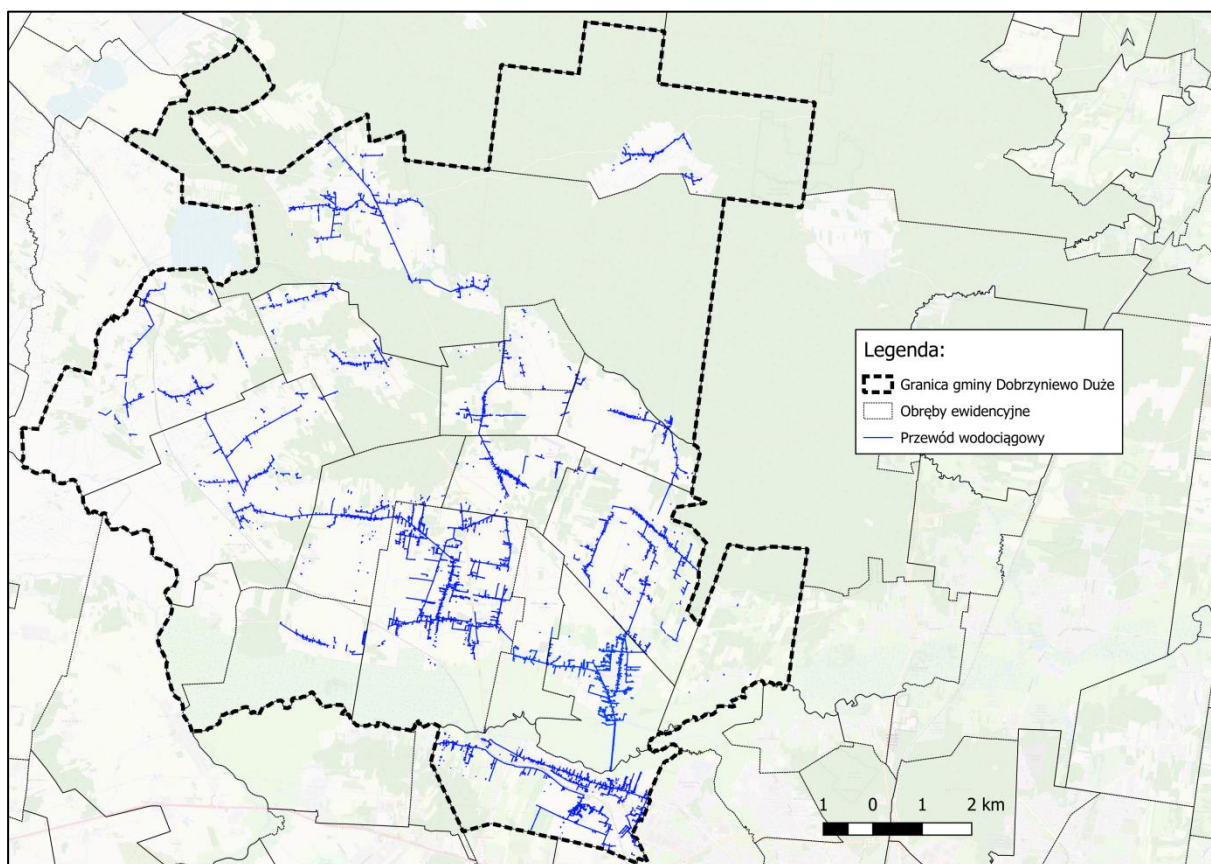
Tab. 11. Korzystający z sieci wodociągowej w latach 2014-2023

powiat białostocki	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	128 518	129 071	129 945	130 760	131 975	133 554	137 401	138 806	140 239	141 847
gm. Dobrzyniewo Duże	8 629	8 728	8 853	8 975	9 164	9 256	9 767	9 909	10 050	10 208

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli widać, że gmina Dobrzyniewo Duże jest niemalże w całości zaopatrzona w sieć wodociągową. Korzysta z niej 98,3 % ogółu mieszkańców (dane GUS za 2023 r.). Największy procentowy wzrost liczby osób korzystających z instalacji wodociągowych zanotowano w 2014 roku, przy czym trend ten utrzymywał się aż do 2019 roku. Dane gminne za rok 2023 wskazują, że 91,8 % budynków mieszkalnych podłączonych jest do sieci wodociągowej.

Ryc. 17. Sieć wodociągowa na terenie gminy Dobrzyniewo Duże

Źródło: Opracowano na podstawie danych PODGiK w Białymstoku. Zasób znajduje się w modernizacji.

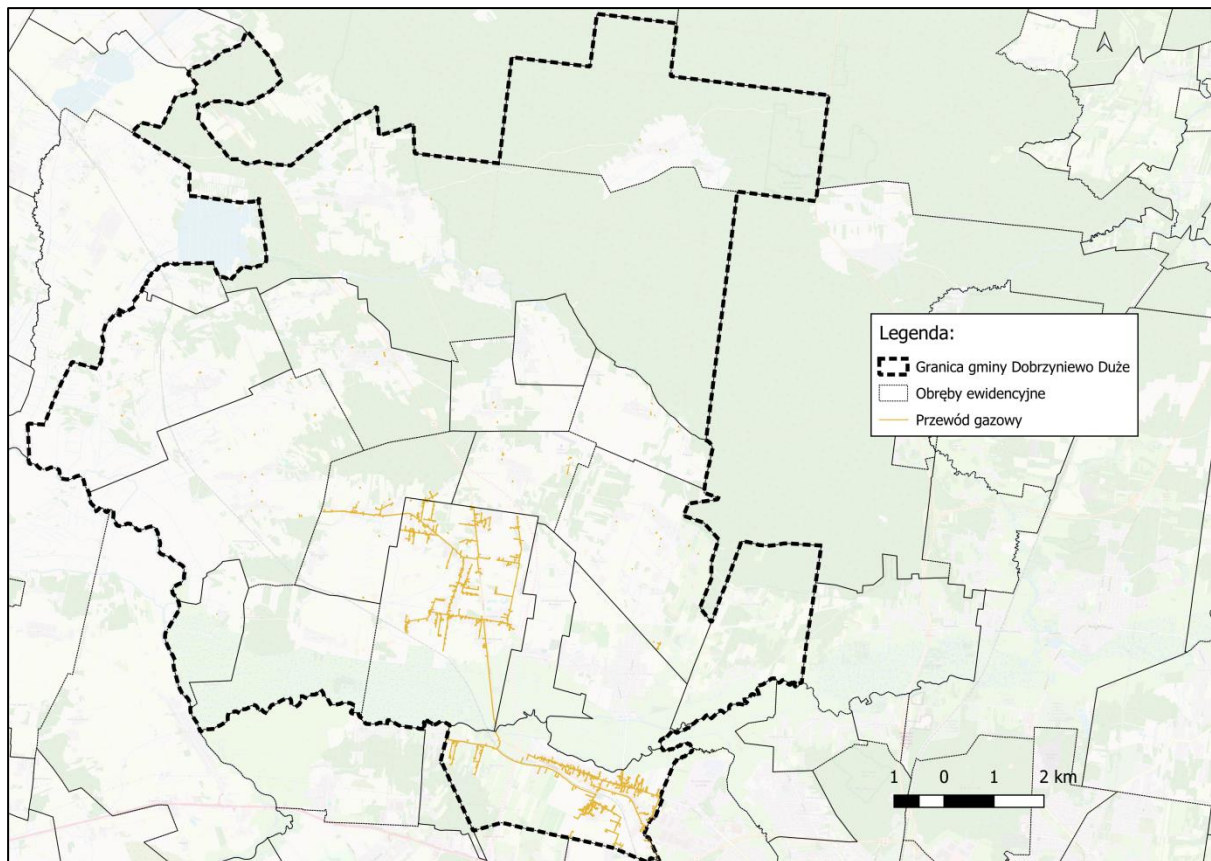
3.5.3 Sieć gazowa

Gmina Dobrzyniewo Duże posiada infrastrukturę przystosowaną do przesyłu gazu, a składa się na nią (dane GUS za rok 2023):

- gazociąg średniego ciśnienia o łącznej długości 60 207 m;
- przyłącza gazowe do odbiorców indywidualnych w liczbie 1130, z czego 1104 poprowadzono do budynków mieszkalnych.

Według operatora sieci – Polska Spółka Gazownictwa gazyfikacja terenu gminy wynosi 22,47 %. Z gazu korzysta około 34,7 % ludności gminy.

Ryc. 18. Sieć gazowa na terenie gminy Dobrzyniewo Duże

Źródło: Opracowano na podstawie danych PODGiK w Białymstoku. Zasób znajduje się w modernizacji.

3.5.4 Oczyszczalnia ścieków

Na terenie gminy nie funkcjonuje oczyszczalnia ścieków, a ich odbiorcą jest oczyszczalnia ścieków w Białymstoku ulokowana przy ul. Produkcyjnej 102. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-biologiczna z chemicznym wspomaganie. Poza zbiorczą kanalizacją sanitarną na terenie gminy stosowane są indywidualne metody oczyszczania ścieków komunalnych w postaci przydomowych oczyszczalni ścieków.

3.5.5 Sieć elektroenergetyczna i telekomunikacyjna

Zaopatrzenie gminy w energię elektryczną realizowane jest przez podmiot zewnętrzny, przy czym część produkowanej energii pochodzi ze źródeł odnawialnych –

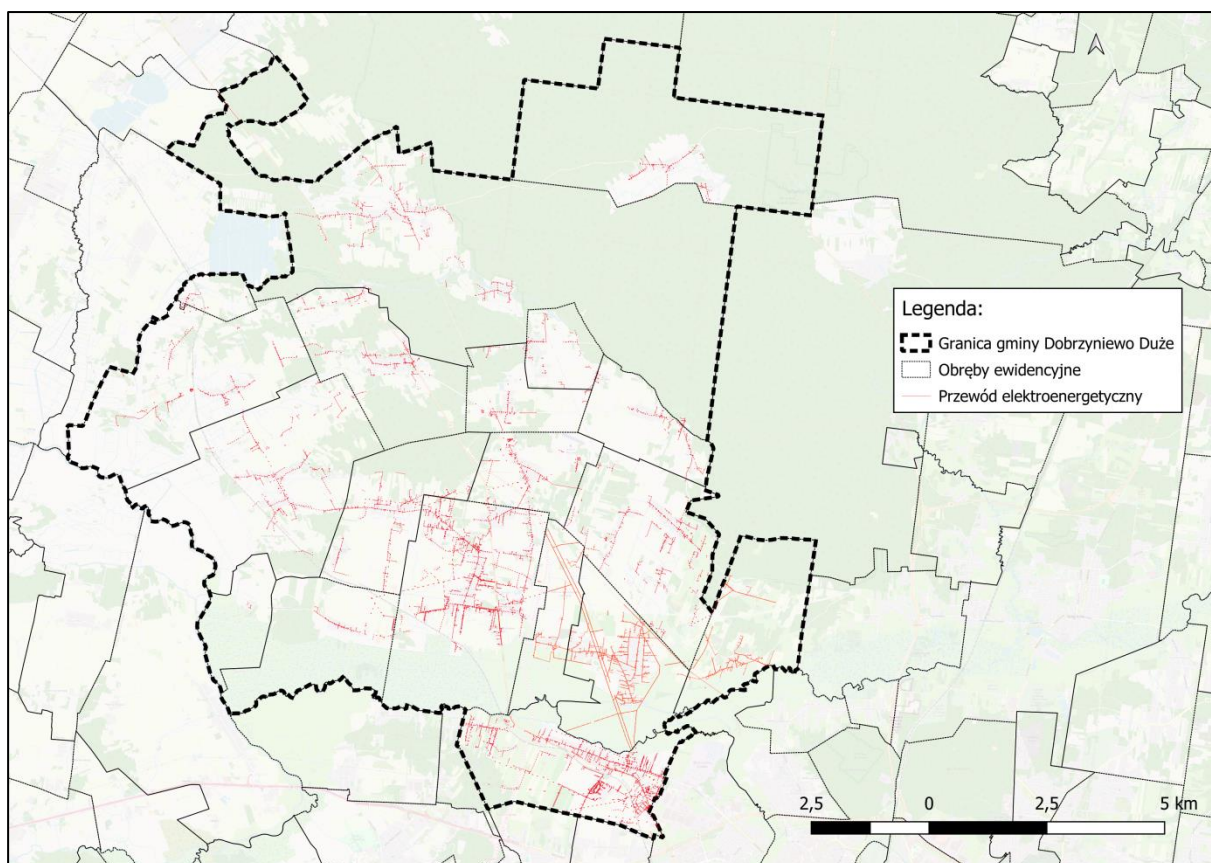
mikroinstalacji OZE w postaci paneli fotowoltaicznych i pomp ciepła, a także z elektrowni wodnej MEW. Odbiorcy z terenu Gminy Dobrzyniewo Duże zasilani są liniami 15 kV ze stacji 110/15 kV Fasty i stacji 110/15 kV Knyszyn. Na stacji Fasty pracują 2 transformatory o mocach 25 MVA każdy, a obciążenie stacji wynosi od 8 MW do 14,5 MW. Na stacji Knyszyn z kolei pracują 2 transformatory o mocach 10 MVA każdy, a obciążenie stacji wynosi do 2MW do 4 MW. Zgodnie z przepisami odrębnymi wymagane jest zachowanie odpowiednich odległości (pasa technicznego) od sieci i urządzeń przesyłowych.

Struktura sieci elektroenergetycznej WN na terenie Gminy Dobrzyniewo Duże:

- linia 110 kV GPZ1 Białystok – Jeżewo – długość linii w gm. Dobrzyniewo – 4,15 km, całkowita długość linii 28,22 km,
- linia 110 kV GPZ1 Białystok – Knyszyn – długość linii w gm. Dobrzyniewo to 15,16 km, całkowita długość linii 27,60 km.

W zakresie sieci telekomunikacyjnej stwierdzono, że gmina posiada odpowiednio rozplanowane osie wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych. Poprawy dostępności mogą wymagać mniejsze miejscowości. Realizacja powyższego spoczywa na zarządcy sieci w porozumieniu z nabywcami usług.

Ryc. 19. Sieć elektroenergetyczna na terenie gminy Dobrzyniewo Duże

Źródło: Opracowano na podstawie danych PODGiK w Białymstoku. Zasób znajduje się w modernizacji.

3.6 Zagrożenie erozją

Czynnikami sprzyjającymi erozji są:

- wycinanie i wypalanie lasów,
- źle prowadzone osuszanie terenów,
- likwidacja miedz w procesie łączenia małych gospodarstw w duże farmy,
- usuwanie murków, żywopłotów, zakrzewień i zadrzewień śródpolnych,
- zbyt intensywny wypas zwierząt,
- silna mechanizacja rolnictwa, częste ugorowanie gruntu, nieprawidłowy kierunek orki,
- zła lokalizacja dróg,
- uprawa stromych stoków i dolinek śródzboczowych,
- uprawa wzdłuż stoku,
- turystyka, sport i rekreacja.

Obszar objęty planem nie jest narażony na wzmożone procesy erozyjne.

3.7 Hałas

Klimat akustyczny gminy Dobrzyniewo Duże kreowany jest w głównej mierze poprzez komunikację drogową, a w szczególności ruch tranzytowy pojazdów ciężkich. Poziom ciśnienia akustycznego notowanego w niewielkiej odległości od źródła dźwięku, czyli ciągów komunikacyjnych wynosi tutaj ok. 75-80 dB. Zbiorcze wartości rozkładów poziomów hałasu drogowego w ciągu doby wykazują, że w ok. połowie przypadków, ww. poziom przekracza 70 dB, a w ponad 10 proc. przypadków, poziom hałasu drogowego jest mniejszy od 60 dB. Najwyższe chwilowe poziomy zbliżone są do 100 dB. Ciągami komunikacyjnymi mającymi wpływ na obszar gminy pod względem hałasu są głównie:

- droga krajowa nr 8 Warszawa - Białystok – Augustów – Ogrodniki (do przejścia granicznego z Litwą na terenie powiatu sejneńskiego),
- droga krajowa nr 65 Białystok – Bobrowniki (przejście graniczne z Białorusią, gm. Gródek, powiat białostocki).

W przypadku hałasu wywołanego przez kolej, wielkość i zasięg oddziaływania zależy bezpośrednio od częstotliwości kursowania pociągów (dot. różnych typów taboru), prędkości trakcyjnej, składu taboru kolejowego, technicznego przygotowania torowiska oraz topografii terenu wraz z lokalną strukturą zabudowy. Hałas pochodzący od sieci trakcyjnej niewątpliwie wywołuje uciążliwości mogące oddziaływać negatywnie na mieszkańców terenów sąsiadujących.

Mniejszy stopień uciążliwości pod względem emisji hałasu powoduje działalność przemysłowa, rolnicza oraz usługowa, która to oddziałuje głównie lokalnie i zazwyczaj w granicach obszarów wyznaczonych do jej istnienia.

Za główne źródło wzrastającej uciążliwości akustycznej z racji planowanej zabudowy można będzie uznać przyszłe prace budowlane. Po zakończeniu prac związanych z realizacją nowej zabudowy mieszkaniowej i dróg wewnętrznych emisja hałasu znacznie się zmniejszy. Oddziaływania te będą miały prawdopodobnie charakter okresowy oraz krótkotrwały. W zakresie przeznaczenia terenu w planie należy wskazać, że poziomy hałas na terenach cmentarzy nie są normowane.

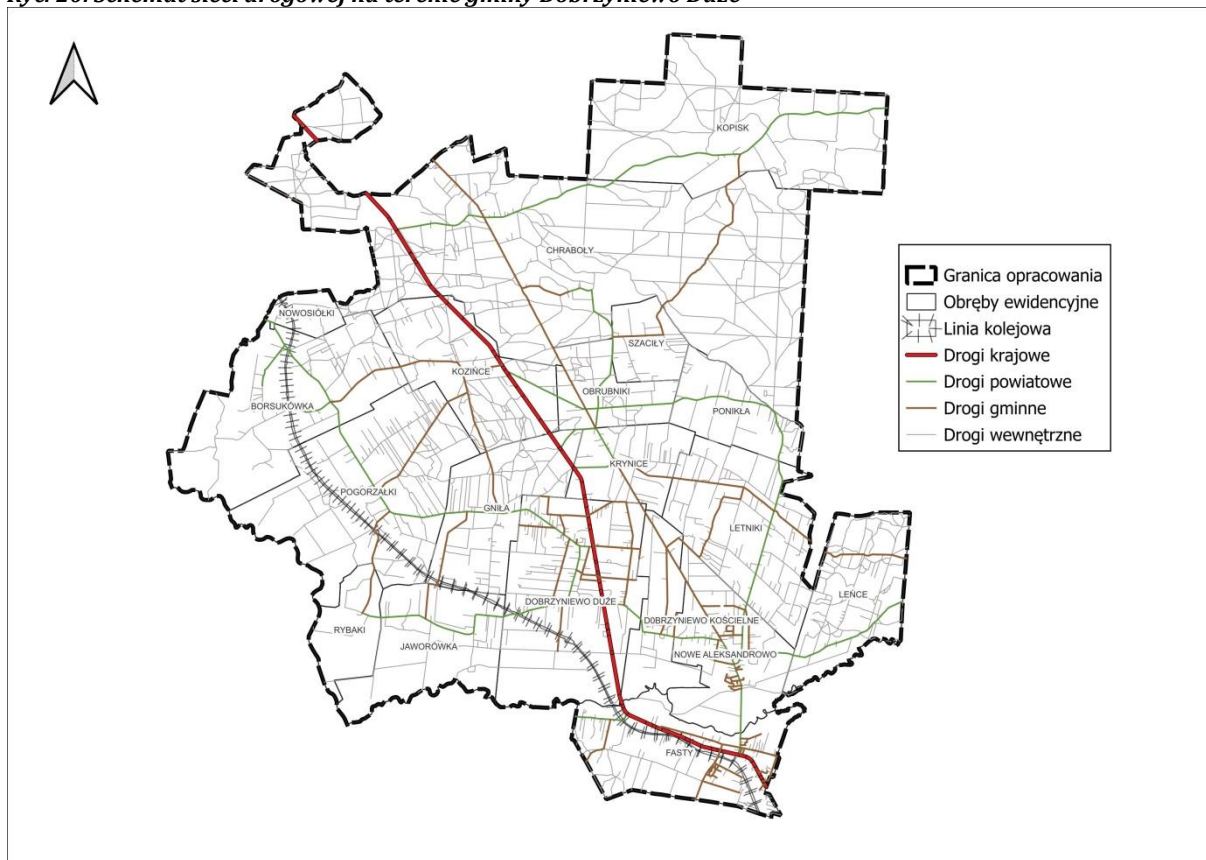
3.8 Transport drogowy i kolejowy

Gmina Dobrzyniewo Duże charakteryzuje się bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną. Przez jej obszar przebiegają drogi o znaczeniu krajowym, w tym droga krajowa nr 65, natomiast droga krajowa nr 8 oraz trasa ekspresowa S8 znajdują się w bezpośrednim sąsiedztwie. Uzupełnienie układu komunikacyjnego stanowią drogi powiatowe i gminne.

Przez gminę prowadzi również linia kolejowa nr 38 (część międzynarodowego korytarza E75 „Rail Baltica”) z przystankami we wsiach Fasty, Dobrzyniewo Duże i Borsukówka. Stan techniczny infrastruktury drogowej jest zróżnicowany – część odcinków wymaga modernizacji.

Trwa realizacja inwestycji drogowej polegającej na budowie drogi ekspresowej S19 na odcinku od miejscowości Krynice (od istniejącej drogi krajowej nr 65) – Dobrzyniewo Duże – Białystok Zachód, wraz z drogowymi obiektami inżynierskimi i niezbędną infrastrukturą techniczną. Realizowany jest też projekt drogi S16 na odcinku Knyszyn-Krynice, którego zakończenie przewidziano w maju 2028 roku.

Ryc. 20. Schemat sieci drogowej na terenie gminy Dobrzyniewo Duże

Źródło: Opracowanie własne na podstawie PODGiK

W granicach gminy Dobrzyniewo Duże układ transportowy współtworzą:

– droga krajowa nr 65 (klasy drogi głównej G), relacji Białystok – Fasty – Dobrzyniewo Duże – Knyszyn stanowiąca główną oś transportową Gminy i przebiegająca na odcinku ok. 17,2 km w jej granicach;

– drogi powiatowe, w tym:

- nr 1385B relacji Krypno – Ruda - Nowosiółki - Borsukówka - Pogorzałki - Gniła – Dobrzyniewo Duże – droga krajowa nr 65,

- nr 1387B relacji Kobuzie – droga powiatowa 1385B,

- nr 1388B droga przez wieś Borsukówka,

- nr 1389B relacji Dobrzyniewo Duże – Jaworówka – Rybaki,

- nr 1390B relacji droga 65 (Fasty) – gr. gminy – Dzikie – Choroszcz,

- nr 1392B relacji droga 65 (Kościelne) – Odrubniki - Ponikła - Letniki - Nowe Aleksandrowo – droga krajowa 65 (Fasty),

- nr 1393B relacji droga 65 - Dobrzyniewo Kościelne – Nowe Aleksandrowo – Leńce – gr. Gminy Jurowce – Wasilków,

- nr 1395B relacji droga krajowa 65 - droga powiatowa 1396B (Odrubniki),

- nr 1396B relacji droga krajowa 65 - Krynice – Odrubniki – Szaciły – Kulikówka,

- nr 1397B relacji droga krajowa nr 65 – Chrapoły – Kopisk – droga krajowa nr 8;

– drogi gminne, w tym:

- nr 105425B - Krynice – Letniki – Jurowce,

- nr 105451B - Borsukówka – Kościelne,

- nr 105452B - Pogorzałki – Kościelne,

- nr 105453B - Gniła – Kościelne,

- nr 105454B - Jaworówka – Gniła,

- nr 105455B - Fasty - ul. Białostocka, ul. Rolna,

- nr 105456B - Fasty – Nowosiółki,

- nr 105457B - Fasty – Łyski, ul. Łyskowska,

- nr 105458B - Nowe Aleksandrowo – Krynice – Chrapoły,

- nr 105459B - Dobrzyniewo Kościelne – Bohdan,

- nr 105460B - Ogrodniki – Dobrzyniewo – Kościelne,

- nr 105461B - Szaciły – Kopisk,
- nr 105462B - Rybaki – Pogorzałki,
- nr 105463B - Kulikówka – Chрабоły,
- nr 105464B - Fasty - ul. Dobra,
- nr 105465B - Fasty - ul. Pogodna,
- nr 105466B - Fasty - ul. Bajeczna,
- nr 105467B - Fasty - ul. Ładna,
- nr 105468B - Fasty - ul. Słoneczna,
- nr 105469B - Fasty - ul. Osiedlowa,
- nr 105470B - Fasty - ul. Hydroforowa,
- nr 105471B - Fasty - ul. Leśna,
- nr 105472B - Fasty - ul. Giełdowa,
- nr 105473B - Fasty - ul. Św. Krzyża,
- nr 105474B - Fasty - ul. Wiosenna,
- nr 105475B - Fasty - ul. Skrajna,
- nr 105476B - Fasty - ul. Polonijna,
- nr 105477B - Fasty - ul. Zajazd,
- nr 105478B - Fasty - ul. Łakowa,
- nr 105479B - Fasty - ul. Morelowa,
- nr 105480B - Fasty - ul. Przytulna,
- nr 139500B - Fasty - ul. Akacyjowa,
- nr 139501B - Dobrzyniewo Duże - ul. Dębowa,
- nr 139502B - Dobrzyniewo Duże - ul. Podleśna,
- nr 139503B - Dobrzyniewo Duże - ul. Brzozowa,
- nr 139504B - Dobrzyniewo Duże - ul. Żwirowa,
- nr 139505B - Dobrzyniewo Duże - ul. Leśna,
- nr 139506B - Dobrzyniewo Duże - ul. Szkolna,
- nr 139507B - Dobrzyniewo Duże - ul. Świerkowa,
- nr 139508B - Dobrzyniewo Duże - ul. Ogrodowa,

- nr 139509B - Dobrzyniewo Duże - ul. Klubowa,
- nr 139510B - Dobrzyniewo Duże - ul. Sosnowa,
- nr 139511B - Dobrzyniewo Duże - ul. Zagórna,
- nr 139512B - Dobrzyniewo Duże - ul. Klonowa,
- nr 139513B - Dobrzyniewo Duże - ul. Sadowa,
- nr 139514B - Dobrzyniewo Duże - ul. Łąkowa,
- nr 139515B - Nowe Aleksandrowo - ul. Wiosenna,
- nr 139516B - Nowe Aleksandrowo - ul. Radosna,
- nr 139517B - Nowe Aleksandrowo - ul. Dominika,
- nr 139518B - Nowe Aleksandrowo - ul. Słoneczna,
- nr 139519B - Nowe Aleksandrowo - ul. Promienna,
- nr 139520B - Nowe Aleksandrowo - ul. Morelowa,
- nr 139521B - Nowe Aleksandrowo - ul. Malinowa,
- nr 139522B - Nowe Aleksandrowo - ul. Wiśniowa,
- nr 139523B - Nowe Aleksandrowo - ul. Kościelna,
- nr 139524B - Nowe Aleksandrowo - ul. Polna,
- nr 139525B - Nowe Aleksandrowo - ul. Piaskowa,
- nr 139526B - Nowe Aleksandrowo - ul. Spacerowa,
- nr 139527B - Dobrzyniewo Fabryczne - ul. Zamkowa,
- nr 139528B - Dobrzyniewo Fabryczne - ul. Dworska,
- nr 139529B - Dobrzyniewo Fabryczne - ul. Klonowa,
- nr 139530B - Dobrzyniewo Fabryczne - ul. Lipina,
- nr 139531B - Dobrzyniewo Fabryczne - ul. Dębowa,
- nr 139532B - Dobrzyniewo Fabryczne - ul. Kasztanowa,
- nr 139533B - Dobrzyniewo Fabryczne - ul. Świerkowa,
- nr 139534B - Dobrzyniewo Fabryczne - ul. Gajowa,
- nr 139535B - Dobrzyniewo Fabryczne - ul. Parkowa,
- nr 139536B - Dobrzyniewo Fabryczne - ul. Brzozowa,
- nr 139537B - Dobrzyniewo Fabryczne - ul. Modrzewiowa,

- nr 139538B - Dobrzyniewo Fabryczne - ul. Jaśminowa,
- nr 139539B - Dobrzyniewo Fabryczne - ul. Nadrzeczna;
- pozostałe drogi, niebędące drogami publicznymi, w tym drogi wewnętrzne i drogi dojazdowe do terenów rolnych;
- linia kolejowa nr 38 (E75 „Rail Baltica”) wraz z przystankami kolejowymi we wsiach: Fasty, Dobrzyniewo Duże, Borsukówka.

Na bazę komunikacyjną składa się sieć połączeń, dróg, szlaków i wyciągów komunikacyjnych. Poziom jej rozwinięcia stanowi o dostępności oraz łatwości poruszania się dla potencjalnych turystów. Rozwinięta infrastruktura komunikacyjna znacząco wpływa na dostępność i atrakcyjność turystyczną regionu. Elementy tej infrastruktury obejmują:

- **Sieć dróg publicznych:** Przez gminę przebiega droga krajowa nr 65, a w jej pobliżu znajduje się droga krajowa nr 8. Dodatkowo, gmina posiada rozbudowaną sieć dróg powiatowych i gminnych, zapewniających dogodne połączenia wewnętrzne oraz z sąsiednimi miejscowościami.
- **Transport kolejowy:** Linia kolejowa nr 38 (część międzynarodowego korytarza E75 „Rail Baltica”) przechodzi przez gminę, z przystankami w miejscowościach Fasty, Dobrzyniewo Duże i Borsukówka, co umożliwia łatwy dostęp do transportu szynowego. Linia kolejowa nr 38 objęta jest projektem pod nazwą „Prace na linii kolejowej E-75 na odcinku Białystok - Suwałki - Trakiszki (granica państwa) na odcinkach Białystok - Knyszyn - Osowiec - Ełk”. W dniu 05.06.2025r. Wojewoda Podlaski wszczął postępowanie administracyjne w sprawie wydania decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej dla odcinka nr 1: linia kolejowa nr 38 od km 2,836 do km 25,204. Projekt na obszarze gminy Dobrzyniewo Duże obejmuje kompleksową modernizację linii kolejowej wraz ze stacją Dobrzyniewo Duże, likwidację przejazdów kolejowo-drogowych (zostaną zastąpione skrzyżowaniami dwupoziomowymi), budowę dróg równoległych do linii kolejowej. W granicach gminy Dobrzyniewo Duże zaprojektowano wieże systemu GSMR na linii kolejowej nr 38 w km 15,205 (obręb Dobrzyniewo Duże) o wysokości całkowitej do ok. 40 m oraz w km 20,990 (16 Pogorzałki). Lokalizację nowych obiektów należy

planować w sposób niezakłócający działania kolejowej infrastruktury telekomunikacyjnej.

- **Przystanki autobusowe:** Rozmieszczone w strategicznych punktach gminy, umożliwiają mieszkańcom i turystom korzystanie z transportu publicznego.

- **Szlaki turystyczne:** Gmina jest częścią miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego Białegostoku, w ramach którego zidentyfikowano szereg szlaków turystycznych:

- **Szlak samochodowy o znaczeniu międzynarodowym:** Przebiegający wzdłuż drogi krajowej nr 8, stanowiący ważny korytarz komunikacyjny dla turystów.
- **Szlaki tematyczne (samochodowo-rowerowo-piesze):**
 - Frontu wschodniego I wojny światowej.
 - Religii województwa podlaskiego.
- **Szlaki wodne:**
 - Narew – Biebrza - o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym
 - Kajakowy na rzece Supraśl.
- **Szlaki konne:**
 - Ze wsi Sochonie do Krynic.
 - Ponikła – Rybaki.
 - Podleńce.
- **Szlaki rowerowe i piesze:** Zidentyfikowane w „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Dobrzyniewo Duże”, w tym m.in.:
 - Szlak „Królowej Bony” z Knyszyna przez Kopisk do Czarnej Białostockiej.
 - Szlak „Metalowców” z Białegostoku przez Leńce i Katrynkę do Czarnej Białostockiej.
 - Szlak z Białegostoku przez Dobrzyniewo Kościelne i Pogorzałki do Krypna.
 - Szlak relacji Nowe Aleksandrowo – Leńce – Jurowce.
 - Szlak relacji Nowosiółki – Zalesie – Chraboły – Kopisk

3.9 Promieniowanie elektromagnetyczne

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach PMŚ, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska. W rozumieniu ustawy pola elektromagnetyczne (PEM) są to pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach z zakresu od 0 Hz do 300 GHz.

Głównymi źródłami sztucznie wytwarzanych pól elektromagnetycznych są:

- Elektromagnetyczne linie wysokiego napięcia o częstotliwości 50 Hz,
- Instalacje radiokomunikacyjne tj. stacje bazowe telekomunikacji ruchomej (w tym telefonii komórkowej, internetowej) i stacje nadające programy radiowe i telewizyjne.

Na terenie gminy Dobrzyniewo Duże źródłami promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego są m.in.:

- linia energetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Białystok-Knyszyn,
- linia energetyczna wysokiego napięcia 110 kV relacji Białystok-Jezewo,
- radiowo telewizyjne centrum nadawcze (RTCN Białystok/Krynice),
- stacje bazowe telefonii komórkowej (GSM).

Zgodnie z wynikami badań opublikowanymi przez WIOŚ w Białymstoku w 2018 roku na terenie całego województwa podlaskiego nie wystąpiło przekroczenie dopuszczalnego poziomu PEM (7 V/m). Wobec tego nie ma podstaw do wskazania, że istnieje znaczące zagrożenie ze strony oddziaływania pól elektromagnetycznych na terenie gminy Dobrzyniewo Duże. Najbliższa stacja bazowa rejestrująca dane dot. emitowanego promieniowania znajduje się w miejscowości Dobrzyniewo Kościelne, a średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego w 2017 r. wyniosła 0,2 V/m. Wobec tego obszar opracowania nie jest narażony na ponadnormatywne promieniowanie elektromagnetyczne, a odnotowywane promieniowanie zawiera się w dopuszczalnej normie.

3.10 Podsumowanie

W opracowanej prognozie na potrzeby planu ogólnego zmiany zachodzące w środowisku na analizowanym terenie oceniono na poziomie średnio intensywnym. Uznano, że przekształceniu do tej pory uległy:

- ukształtowanie terenu – stopień przekształcenia rzeźby terenu uznano za znikomy ze względu na rolnicze użytkowanie terenu,
- gleby nawożone i poddawane zabiegom agrotechnicznym ulegają pogorszeniu i przekształceniom chemicznym, a także fizycznym,
- wody podziemne – użytkowanie rolnicze może powodować zanieczyszczenie łatwiej dostępnych warstw wodonośnych w wyniku przesiąkania,
- klimat akustyczny – związany jest przede wszystkim z ruchem pojazdów (droga powiatowa),
- szata roślinna i świat zwierzęcy – rolnicze użytkowanie terenu sprzyjało upraszczaniu składu gatunkowego szaty roślinnej oraz sukcesji gatunków o niskich tolerancjach środowiskowych,
- fizjonomia krajobrazu – krajobraz naturalny został nieznacznie przekształcony w wyniku zagospodarowania terenu. W celu zachowania jego walorów należy w ramach projektowanych funkcji wprowadzać powierzchnie biologicznie czynne i zieleń urządzoną.

4. Charakterystyka ustaleń projektu planu

W projekcie planu ogólnego ustalono następujące przeznaczenia terenów, które wynikają bezpośrednio z Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów:

Tab. 12. Tablica wzorcowa z charakterystyką stref planistycznych

Lp.	Symbol literowy	Nazwa strefy planistycznej	Profil funkcjonalny strefy planistycznej		Minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej [%]
			podstawowy ²⁾	dodatkowy ²⁾	
1	SW	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową wielorodzinną	teren zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej ³⁾	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren handlu wielkopowierzchniowego, teren zieleni naturalnej, teren ogrodów działkowych, teren lasu, teren wód	30
2	SJ	strefa wielofunkcyjna z zabudową mieszkaniową jednorodziną	teren zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej ³⁾	teren zabudowy letniskowej lub rekreacji indywidualnej, teren ogrodów działkowych, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30
3	SZ	strefa wielofunkcyjna z zabudową zagrodową	teren zabudowy zagrodowej, teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej ³⁾	teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30
4	SU	strefa usługowa	teren usług, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej ³⁾	teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30
5	SH	strefa handlu wielkopowierzchniowego	teren handlu wielkopowierzchniowego, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej ³⁾	teren usług, teren składów i magazynów, teren elektrowni słonecznej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30
6	SP	strefa gospodarcza	teren produkcji, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej ³⁾	teren usług, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	20
7	SR	strefa produkcji rolniczej	teren produkcji w gospodarstwach rolnych, teren wielkotowarowej produkcji rolnej, teren akwakultury i obsługi rybactwa, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej ³⁾	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren biogazowni, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni wodnej, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30

8	SI	strefa infrastrukturalna	teren infrastruktury technicznej, teren komunikacji	teren usług, teren produkcji, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	20
9	SN	strefa zieleni i rekreacji	teren zieleni urządzonej, teren plaży, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej ³⁾	teren usług sportu i rekreacji, teren usług kultury i rozrywki, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren usług nauki, teren usług edukacji, teren usług zdrowia i pomocy społecznej, teren ogrodów działkowych, teren zieleni naturalnej, teren lasu	50
10	sc	strefa cmentarzy	teren cmentarza, teren komunikacji, teren zieleni urządzonej, teren infrastruktury technicznej ³⁾	teren usług kultu religijnego, teren usług handlu detalicznego, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	30
11	SG	strefa górnictwa	teren górnictwa i wydobywania, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej ³⁾	teren produkcji, teren usług handlu, teren usług rzemieślniczych, teren usług gastronomii, teren usług biurowych i administracji, teren usług nauki, teren zieleni urządzonej, teren zieleni naturalnej, teren lasu, teren wód	-
12	SO	strefa otwarta	teren rolnictwa z zakazem zabudowy, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód, teren komunikacji, teren infrastruktury technicznej ³⁾	teren elektrowni wiatrowej, teren elektrowni słonecznej, teren elektrowni geotermalnej, teren elektrowni wodnej, teren biogazowni, teren zieleni urządzonej	-
13	SK	strefa komunikacyjna ⁴⁾	teren autostrady, teren drogi ekspresowej, teren drogi głównej ruchu przyspieszonego, teren drogi głównej, teren komunikacji kolejowej i szynowej, teren komunikacji kolei linowej, teren komunikacji wodnej, teren komunikacji lotniczej, teren obsługi komunikacji, teren infrastruktury technicznej ³⁾	teren drogi zbiorczej, teren usług handlu detalicznego, teren usług gastronomii, teren usług turystyki, teren zieleni urządzonej, teren lasu, teren zieleni naturalnej, teren wód	-

Źródło: Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Technologii z dnia 8 grudnia 2023 r. w sprawie projektu planu ogólnego gminy, dokumentowania prac planistycznych w zakresie tego planu oraz wydawania z niego wypisów i wyrysów.

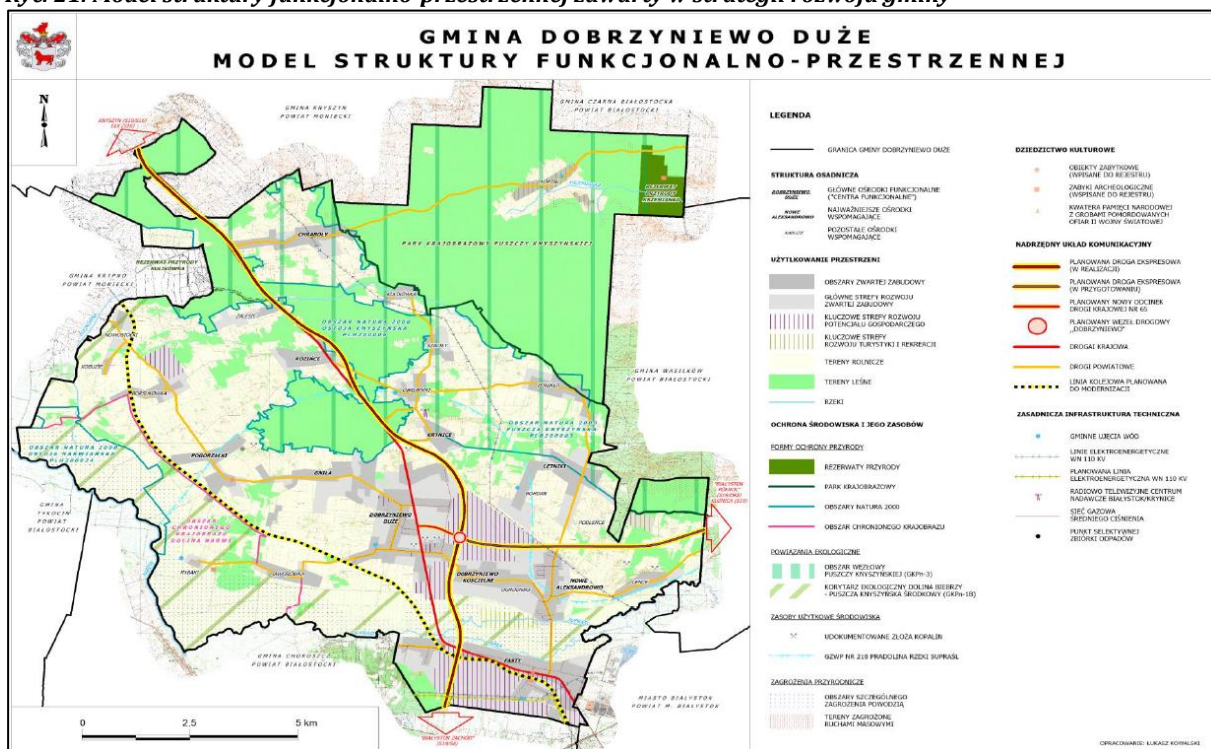
Należy zauważyć, że katalog przeznaczeń został dostosowany do potrzeb i uwarunkowań gminy, czyli nie wszystkie przeznaczenia z profilu podstawowego musiały zostać wybrane, aby określić uwarunkowania gminy. To samo dotyczy profilu dodatkowego, z którego nie wszystkie opcje wymagają sankcjonowania w planie. W przypadku form chronionych, gdzie nie odnotowano ingerencji inwestycyjnej stosuje

się zazwyczaj oznaczenia SR, SO, SN, które pomagają zachować naturalny charakter terenów.

4.1 Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami

Stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ustalenia projektu planu ogólnego winny uwzględniać politykę przestrzenną określoną w strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego oraz ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa. Gmina posiada sporządzoną strategię rozwoju na lata 2023-2033, lecz została ona sporządzona przed nowelizacją przepisów (przed 24.09.2023 r.). Plan ogólny nie odbiega od jej ustaleń i uwzględnia główne założenia z dostosowaniem ich do ewidencyjnego i fizycznie możliwego przebiegu przeznaczeń.

Ryc. 21. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej zawarty w strategii rozwoju gminy

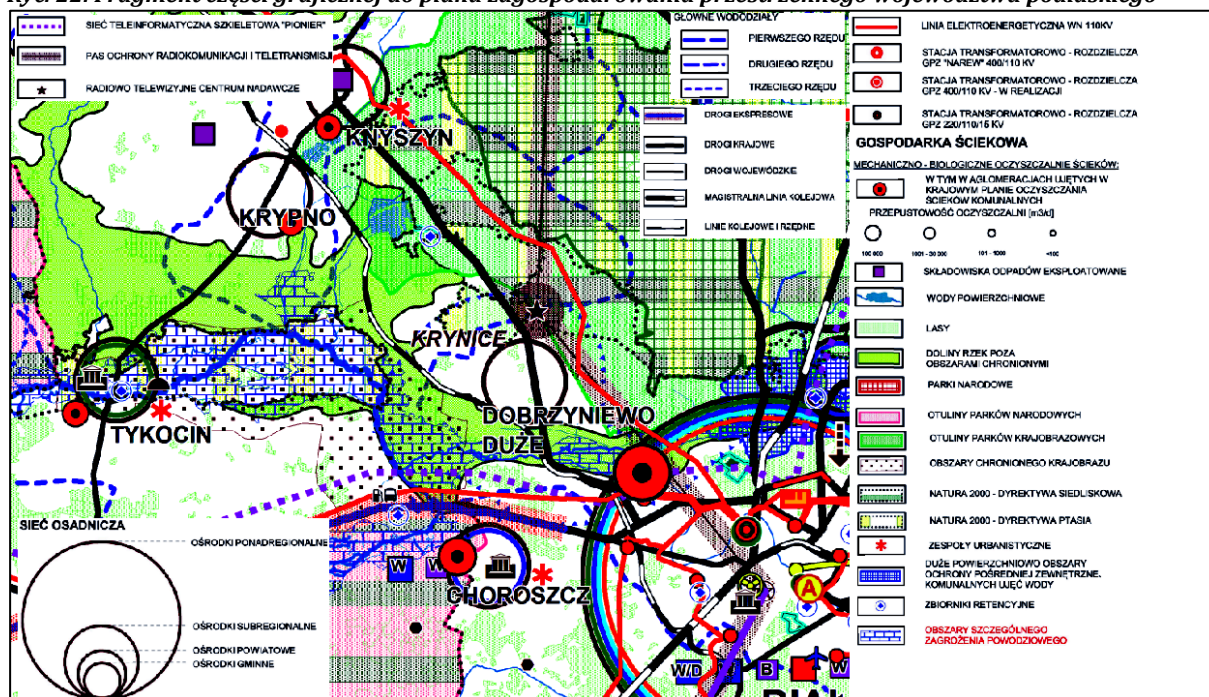

Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Dobrzyniewo Duże na lata 2023-2033.

Plan ogólny opiera się także o ustalenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego. W opracowaniu wojewódzkim określono istniejące uwarunkowania – od środowiskowych po komunikacyjne. Sporządzany plan ogólny

zawiera te ustalenia z dostosowaniem wyznaczonych przeznaczeń do ewidencji gruntów i budynków.

Ryc. 22. Fragment części graficznej do planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego

Źródło: Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego uchwalony Uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego w dniu dnia 22 maja 2017 r.

Zgodnie z nowelizacją ustawy plan ogólny gminy w swoim założeniu ma zastąpić studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. W związku z tym nie wskazuje się na konieczność zgodności ówczynie wyznaczonych założeń w studium, które zostanie zastąpione tymi określonymi w planie ogólnym. Ponadto sporządzany dokument stanowić będzie akt prawa miejscowego, czyli jego moc prawna będzie znacząco różnić się od Studium, wpływając tym samym na kształtowanie przestrzeni. Jednocześnie Plan ogólny jako dokument wyrażający politykę przestrzenną na szczeblu lokalnym musi być zgodny z polityką przestrzenną prowadzoną na szczeblu wojewódzkim, a ta z krajową polityką przestrzenną. Wzajemne powiązanie tych dokumentów zapewnia spójne i całościowe kształtowanie przestrzeni oraz umożliwia przeprowadzanie inwestycji strategicznych w skali krajowej. Uchwalenie planu ogólnego ureguje rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne i zasady zagospodarowania, z uwzględnieniem walorów krajobrazowych, wymogów ładu przestrzennego i ochrony środowiska.

Audyt krajobrazowy

W związku z tym, że audyt woj. podlaskiego jest wciąż na etapie sporządzania nie jest możliwe wskazanie rekomendacji oraz wniosków wynikających z ww. dokumentu na dzień sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko planu ogólnego.

5. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Na obszarze będącym przedmiotem opracowania planistycznego występują formy ochrony przyrody podlegające ochronie, z tego względu mogą pojawiać się potencjalne konflikty na tle inwestycyjnym w pobliżu ww. form.

Wśród istniejących i potencjalnych problemów ochrony środowiska w gminie, które dotyczą także terenu objętego opracowaniem, wymienić należy m. in.:

- zanieczyszczenie pochodzenia antropogenicznego wód podziemnych i powierzchniowych,
- zanieczyszczenie pochodzenia rolniczego wód podziemnych i powierzchniowych,
- występowanie charakterystycznych dla terenów zabudowanych gleb antropogenicznych – przekształconych w wyniku działalności człowieka powiązane ze zmianą flory lokalnej,
- zanieczyszczenia powietrza i wód oraz zagrożenia związane z generowaniem hałasu z terenów komunikacyjnych i zabudowanych,
- emisja zanieczyszczeń ze źródeł punktowych: głównie ośrodków osadniczych i rolniczych – głównie w sezonie zimowym.

Opracowywany dokument odnosi się do obszaru położonego w jednostce administracyjnej miejscowo zurbanizowanej, gdzie dokonano już przekształcenia środowiska. Znaczne niezagospodarowane na chwilę obecną tereny zielone i rolne, w tym lasy oraz tereny łąk przebiegające wzdłuż głównych cieków wodnych plan zakłada zachować. Dla jednostek osadniczych – gdzie plan zakłada strefy związane z zabudową i zainwestowaniem najistotniejsze jest ograniczenie zanieczyszczeń przenikających do gleby oraz powietrza, oraz zapewnienie maksymalnej możliwej

różnorodności biologicznej. Projekt planu dla terenów wprowadza wymogi i ograniczenia, które wpłyną na zachowanie harmonii terenów z otoczeniem oraz pozostają w ścisłym związku z obecnie obowiązującymi przepisami oraz standardami ochrony środowiska.

Sporządzając prognozę pochyłono się nad problemami, które mogłyby utrudnić lub uniemożliwić realizację projektowanego dokumentu w kontekście potencjalnych zagrożeń dla środowiska. Plan ogólny obejmuje obszary o ustalonych formach ochrony przyrody na mocy obowiązujących przepisów. Ponadto południowa część gminy znajduje się w granicach Głównego Zbiornika Wód Podziemnych „Pradolina rzeki Supraśl (Jurowce-Wasilków)”. Wobec powyższego, ograniczenia w sposobie użytkowania omawianego terenu wynikają również z konieczności ochrony zasobów wód podziemnych zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 Prawo wodne.

W przypadku nowego i istniejącego zainwestowania należy respektować w pełni zasady ochrony zawarte w ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody oraz aktach prawnych ustanawiających poszczególne formy ochrony. Projektowany plan pozostaje w zgodności z przepisami odrębnymi z zakresu ochrony przyrody. Realizacja planu związana jest z wystąpieniem takich zagrożeń jak: zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnych w związku z przeznaczeniem części terenu pod lokalizację nowych zabudowań oraz zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów stałych i ścieków.

Planowane działania inwestycyjne nie wpłyną negatywnie na obszary Natura 2000, obszary chronionego krajobrazu i nie naruszają obowiązujących planów zadań ochronnych. Sytuacja ta będzie miała miejsce przy założeniu przestrzegania takich przepisów przez wszystkie strony procesów inwestycyjnych.

Kwestie z zakresu ochrony środowiska i możliwości użytkowania jego zasobów, znaczące także dla przedmiotowego projektu planu, określa i reguluje Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska. Według art. 72 ust. 1 niniejszej ustawy w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego oraz w planie ogólnym należy zapewnić warunki utrzymania równowagi przyrodniczej i racjonalną gospodarkę zasobami środowiska przez:

- *„ustalanie programów racjonalnego wykorzystania powierzchni ziemi, w tym na terenach eksploatacji złóż kopalin i racjonalnego gospodarowania gruntami;*
- *uwzględnianie obszarów występowania złóż kopalin oraz obecnych i przyszłych potrzeb eksploatacji tych złóż;*

- *zapewnianie kompleksowego rozwiązania problemów zabudowy miast i wsi, ze szczególnym uwzględnieniem gospodarki wodnej, odprowadzania ścieków, gospodarki odpadami, systemów transportowych i komunikacji publicznej oraz urządzania i kształtowania terenów zieleni;*
- *uwzględnianie konieczności ochrony wód, gleby i ziemi przed zanieczyszczeniem w związku z prowadzeniem gospodarki rolnej;*
- *zapewnianie ochrony walorów krajobrazowych środowiska i warunków klimatycznych;*
- *uwzględnianie potrzeb w zakresie zapobiegania ruchom masowym ziemi i ich skutkom;*
- *uwzględnianie innych potrzeb w zakresie ochrony powietrza, wód, gleby, ziemi, ochrony przed hałasem, wibracjami i polami elektromagnetycznymi.”*

Plan ogólny może w swoich zapisach wskazywać zmianę zagospodarowania na terenach rolnych i leśnych, jednakże faktyczne przeznaczenie ich na cele nierolnicze i nieleśne musi odbyć się w procedurze sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego stanowiącego akt prawa miejscowego (zgodnie z zapisami ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych).

Zaproponowane w planie zagospodarowanie terenu uwzględnia stan istniejący oraz określa zasady dalszego kierunku rozwoju obszaru w granicach gminy.

6. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu.

Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

SPA 2020 wskazuje cele i kierunki działań adaptacyjnych, które należy podjąć w najbardziej wrażliwych sektorach i obszarach w okresie do roku 2020 m.in.: gospodarce wodnej, rolnictwie, leśnictwie, różnorodności biologicznej i obszarach prawnie chronionych, zdrowiu, energetyce, budownictwie, transporcie, gospodarce przestrzennej i obszarach zurbanizowanych.

Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych i wskazanych w ramach tych celów kierunków działań w odniesieniu do analizowanego projektu zmiany studium poprzez m.in.:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska

- Kierunek działań 1.1 - Dostosowanie sektora gospodarki wodnej do zmian klimatu, które ma na celu usprawnienie funkcjonowania sektora w warunkach nadmiaru, jak i niedoboru wody. Zaproponowane działania zapewnią usprawnienie systemu gospodarowania wodami, ułatwią dostęp do wody dobrej jakości, ograniczą negatywne skutki susz i powodzi, pozwolą na poprawę i utrzymanie dobrego stanu wód i ekosystemów od wód zależnych (w tym prowadzenie działań polegających na ochronie wód śródładowych przed eutrofizacją) oraz poprawią bezpieczeństwo i efektywność ekonomiczną gospodarki wodnej.
- Kierunek działań 1.3 – Dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu Konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania zarówno na energię elektryczną, jak i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. Istotne będzie także

wykorzystanie odnawialnych źródeł energii: energii słonecznej, wiatrowej, biomasy i energii wodnej.

- Kierunek działań 1.4 – Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu. Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu jest niezmiernie ważnym zagadnieniem, ponieważ problem utraty bioróżnorodności narasta wraz z postępującymi zmianami klimatu. Z punktu widzenia ochrony siedlisk najistotniejsze są działania związane z utrzymaniem obszarów wodno-błotnych i ich odtwarzaniem wszędzie tam, gdzie jest to możliwe. Jednocześnie istotne będą działania sprzyjające prowadzeniu zrównoważonej gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu, jak również przygotowaniu ekosystemów leśnych na zwiększoną presję wynikającą nasilenia ekstremalnych zjawisk pogodowych, m.in. okresów suszy, fal upałów, gwałtownych opadów deszczu, porywistych wiatrów.
- Kierunek działań 1.5 – Adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie. Działania w tym zakresie powinny zmierzać do objęcia całego terytorium kraju skutecznym systemem planowania przestrzennego zapewniającego właściwe i zrównoważone wykorzystanie terenów, z uwzględnieniem narzędzi informatycznych takich jak Geoportal. Jednocześnie, w sektorze budownictwa konieczne będzie uwzględnienie potencjalnego oddziaływania zjawisk ekstremalnych spowodowanych zmianami klimatu.

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu

- Kierunek działań 4.2 – Miejska polityka przestrzenna uwzględniająca zmiany klimatu Działania dotyczące polityki przestrzennej uwzględniają konsekwencje zmian klimatycznych dla miast. Ich wynikiem powinna być m.in. adaptacja instalacji sanitarnych i sieci kanalizacyjnych do zwiększonych opadów nawałnych, mała retencja miejska oraz zwiększenie obszarów terenów zieleni i wodnych w mieście, wymiana szczelnych powierzchni gruntu na przepuszczalne.

Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2000/60/WE z dnia
23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnego działania w dziedzinie
polityki wodnej

Celem niniejszej dyrektywy jest ustalenie ram dla ochrony śródlądowych wód powierzchniowych, wód przejściowych, wód przybrzeżnych oraz wód podziemnych, które:

- zapobiegają dalszemu pogarszaniu oraz chronią i poprawiają stan ekosystemów wodnych oraz, w odniesieniu do ich potrzeb wodnych, ekosystemów lądowych i terenów podmokłych bezpośrednio uzależnionych od ekosystemów wodnych;
- promują zrównoważone korzystanie z wód oparte na długoterminowej ochronie dostępnych zasobów wodnych;
- dążą do zwiększonej ochrony i poprawy środowiska wodnego między innymi poprzez szczególne środki dla stopniowej redukcji zrzutów, emisji i strat substancji priorytetowych oraz zaprzestania lub stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych;
- zapewniają stopniową redukcję zanieczyszczenia wód podziemnych i zapobiegają ich dalszemu zanieczyszczaniu, oraz przyczyniają się do zmniejszenia skutków powodzi i susz, a przez to przyczyniają się do:
 - zapewnienia odpowiedniego zaopatrzenia w dobrej jakości wodę powierzchniową i podziemną, które jest niezbędne dla zrównoważonego, i sprawiedliwego korzystania z wód,
 - znacznej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych,
 - ochrony wód terytorialnych i morskich, oraz osiągnięcia celów odpowiednich umów międzynarodowych, w tym mających za zadanie ochronę i zapobieganie zanieczyszczaniu środowiska morskiego, poprzez wspólnotowe działanie na mocy art. 16 ust. 3, celem zaprzestania lub stopniowego wyeliminowania zrzutów, emisji i strat priorytetowych substancji niebezpiecznych, z ostatecznym celem osiągnięcia w środowisku morskim stężeń bliskich wartościom tła dla substancji występujących naturalnie i bliskich zeru dla syntetycznych substancji wytworzonych przez człowieka.

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2022-2026

W obowiązującym Planie Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego wskazano do osiągnięcia do 2028 następujące cele główne w stosunku do gospodarki odpadami komunalnymi:

1. Zmniejszenie ilości powstających odpadów:
 - a) ograniczenie marnotrawienia żywności,
 - b) wprowadzenie selektywnego zbierania bioodpadów z zakładów zbiorowego żywienia.
2. Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat właściwego gospodarowania odpadami komunalnymi, w tym odpadami żywności i innymi odpadami ulegającymi biodegradacji.
3. Planowanie systemów zagospodarowania odpadów w regionach zgodnych z hierarchią sposobów postępowania z odpadami.
4. Zapewnienie jak najwyższej jakości zbieranych odpadów przez odpowiednie systemy selektywnego zbierania odpadów, w taki sposób, aby mogły one zostać w możliwie najbardziej efektywny sposób poddane recyklingowi.
5. Zmniejszenie udziału zmieszanych odpadów komunalnych w całym strumieniu zbieranych odpadów (zwiększenie udziału odpadów zbieranych selektywnie).
6. Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.
7. Zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych.
8. Zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie.
9. Zaprzestanie składowania odpadów ulegających biodegradacji selektywnie zebranych.
10. Zaprzestanie składowania zmieszanych odpadów komunalnych bez przetworzenia.
11. Ograniczenie liczby miejsc nielegalnego składowania odpadów komunalnych.
12. Utworzenie systemu monitorowania gospodarki odpadami komunalnymi.

13. Monitorowanie i kontrola postępowania z frakcją odpadów komunalnych wysortowaną ze strumienia zmieszanych odpadów komunalnych i nieprzeznaczoną do składowania (frakcja 19 12 12).
14. Zbilansowanie funkcjonowania systemu gospodarki odpadami komunalnymi w świetle obowiązującego zakazu składowania określonych frakcji odpadów komunalnych i pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych, w tym odpadów o zawartości ogólnego węgla organicznego powyżej 5 % s.m. i o cieple spalania powyżej 6 MJ/kg suchej masy, od 1 stycznia 2016 r.

Plan Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego na lata 2023-2026 - projekt

W projektowanym Planie Gospodarki Odpadami Województwa Podlaskiego wskazano do osiągnięcia do 2028 następujące cele główne w stosunku do gospodarki odpadami komunalnymi:

- 1) Wdrażanie ZPO oraz zmniejszenie ilości powstających odpadów.
- 2) Poprawa świadomości i wiedzy społeczeństwa w zakresie ZPO, w tym w zakresie ZPO żywności.
- 3) Konieczność osiągnięcia odpowiednich poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych
- 4) Odpowiednia minimalizacja ilości składowanych odpadów
- 5) Propagowanie kompostowania bioodpadów przez mieszkańców (zwiększenie recyklingu organicznego poprzez przydomowe kompostowniki).
- 6) Zapewnienie sprawnego systemu selektywnego zbierania bioodpadów od mieszkańców oraz zakładów zbiorowego żywienia.
- 7) Poprawa świadomości i wiedzy społeczeństwa w zakresie gospodarowania odpadami, w tym w zakresie selektywnego zbierania odpadów oraz zagrożeń związanych z nielegalnym postępowaniem z odpadami.
- 8) Minimalizacja udziału niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych w strumieniu odbieranych i zbieranych odpadów.
- 9) Poprawa jakości zbieranych selektywnie odpadów, aby mogły one zostać skierowane do procesu recyklingu.
- 10) Utrzymanie występującego trendu w zakresie celu dotyczącego zmniejszenia ilości odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych

na składowiska, aby nie było składowanych więcej niż 35 % masy tych odpadów w stosunku do masy wytworzonych w 1995 r.

11) Ograniczenie powstawania tzw. dzikich wysypisk.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podlaskiego przyjęty
Uchwałą Nr XXXVI/330/17 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 22 maja
2017 roku (Dz. Urz. Woj. Podlaskiego z 2017 r., poz. 2777)

System celów polityki przestrzennej zagospodarowania województwa obejmuje cel strategiczny i 5 celów częściowych, stanowiących jego rozwinięcie, odniesionych do kluczowych elementów zagospodarowania województwa, w tym jego obszarów funkcjonalnych.

Cel strategiczny zagospodarowania przestrzennego województwa to: „Zrównoważone zagospodarowanie przestrzeni województwa podlaskiego, sprzyjające rozwojowi społeczno-gospodarczemu, spójności społecznej i terytorialnej, konkurencyjności oraz wykorzystaniu potencjału przyrodniczego, kulturowego i położenia przyrodniczego”.

W ramach tego celu wyodrębnia się cele częściowe - szczegółowe:

Cel 1. „Zwiększenie konkurencyjności miejskich obszarów funkcjonalnych ośrodków – wojewódzkiego Białegostoku, subregionalnych Łomży i Suwałk oraz powiatowych w zakresie jakości: infrastruktury funkcji ponadlokalnych publicznych, potencjału gospodarczego, powiązań funkcjonalnych zewnętrznych i struktur przestrzennych zagospodarowania”.

Cel 2. „Wzmocnienie spójności województwa w procesie zrównoważonego terytorialnie rozwoju i modernizacji zagospodarowania przestrzennego obszarów wiejskich z wykorzystaniem ich potencjału wewnętrznego, specjalizacji regionalnej i położenia przygranicznego”.

Cel 3. „Poprawa dostępności terytorialnej zewnętrznej i wewnętrznej województwa podlaskiego, poprzez rozwój infrastruktury transportowej, ze zmniejszeniem kosztów środowiskowych oraz telekomunikacyjnej i teleinformatycznej”.

Cel 4. „Osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego województwa, w tym sieci ekologicznej, walorów dziedzictwa kulturowego i krajobrazowych oraz racjonalne użytkowanie zasobów”.

Cel 5. „Zwiększenie odporności struktury przestrzennej województwa na zagrożenia bezpieczeństwa energetycznego, naturalne i awariami przemysłowymi oraz zdolności obronnych i ochronnych.”

**Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2030 przyjęta Uchwałą
Nr XVIII/213/2020 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r.**

Strategia przyjmuje następującą wizję województwa w roku 2030: „Województwo podlaskie: przedsiębiorcze, partnerskie, perspektywiczne.”, która będzie realizowana poprzez trzy wzajemnie powiązane cele strategiczne:

- Cel strategiczny 1. Dynamiczna gospodarka,
- Cel strategiczny 2. Zasobni mieszkańcy,
- Cel strategiczny 3. Partnerski region.

U podstaw skutecznej realizacji celów strategicznych leżą odpowiednie zasady ich realizacji:

- Partnerstwo

Oznacza współudział, współdecydowanie i współodpowiedzialność podmiotów publicznych i niepublicznych w realizacji wspólnych przedsięwzięć przyczyniających się do osiągnięcia założonych celów Strategii, a także w monitorowaniu i ewaluacji podejmowanych działań. We współuczestniczeniu, współdecydowaniu muszą brać udział podmioty publiczne, prywatne i społeczne, których decyzje mają największy wpływ na przebieg procesów rozwojowych w regionie. Partnerzy społeczni i gospodarczy włączani są od samego początku i na każdym etapie na równorzędnych prawach. Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze podstawą harmonii aktywności człowieka i przyrody;

- Integracja

Cele określone w Strategii są realizowane w różnym zakresie przez wszystkie podmioty publiczne w ramach swoich kompetencji oraz w różnych układach terytorialnych. System realizacji uwzględnia integrującą rolę samorządu województwa w zakresie działań różnych podmiotów na poziomach regionalnym i lokalnym, przy jak najlepszym wykorzystaniu polityk krajowych i zagranicznych oddziałujących na województwo. Jednocześnie realizowana polityka rozwojowa będzie odpowiadać na specyficzne potrzeby terytoriów i bazować na ich wewnętrznym potencjale

rozwojowym. Zakłada się wykorzystanie endogenicznego potencjału (zasobów terytorialnych) oraz umożliwienie realizacji interwencji odpowiadających na wyzwania rozwojowe, a jednocześnie precyzyjnie dostosowanych do lokalnych uwarunkowań. Infrastruktura techniczna i teleinformatyczna otwierająca region dla inwestorów, mieszkańców, sąsiadów i turystów;

- Koordynacja

Osiągnięcie celów Strategii wymaga kompleksowej koordynacji działań różnych podmiotów. Rolą wszystkich zaangażowanych partnerów jest przełamywanie barier deficytów w zakresie koordynacji, zarówno na poziomie regionalnym, jak i lokalnym. Nadanie odpowiedniej wagi i znaczenia realizacji Strategii oznacza dążenie do wzmocnienia koordynacyjnej roli polityki regionalnej wobec innych polityk (koordynacja horyzontalna) oraz do zapewnienia koordynacji pionowej (wertykalnej) między działaniami różnych podmiotów;

- Subsydiarność

Realizacja interwencji publicznej jest prowadzona przez różne podmioty na poziomie gwarantującym jej najwyższą efektywność. Każde działanie jest zaprogramowane i realizowane na możliwie najniższym, ale jednocześnie efektywnym dla danego zagadnienia, poziomie administracyjnym;

- poszanowanie środowiska przyrodniczego

Realizacja celów i działań Strategii odbywa się w otaczającym nas środowisku przyrodniczym, które jest jednym z najważniejszych zasobów regionu. Strategiczne podejście do środowiska przyrodniczego przejawiać się będzie w rzeczywistym wdrażaniu idei zrównoważonego rozwoju, pozwalającej budować przewagi konkurencyjne województwa z myślą o warunkach życia przyszłych pokoleń.

Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze województwa podlaskiego ma stanowić nie tyle samoistny cel rozwojowy, co wzmacniać naturalną przewagę województwa postrzeganego jako posiadające doskonale zachowane środowisko naturalne. Konieczna dbałość o utrzymanie wysokiej jakości środowiska jest w układzie celów traktowana jako ważny czynnik zwiększający możliwości wzrostu konkurencyjnej gospodarki – szczególnie jej „zielonych” sektorów. Utrzymanie dobrej jakości środowiska to także kluczowa determinanta wysokiej jakości życia mieszkańców regionu.

6.1 Uwzględnienie założeń ochrony środowiska w planie ogólnym gminy

Realizacja powyższych założeń pośrednio znajduje odzwierciedlenie w zadaniach przewidzianych do realizacji w planie ogólnym gminy Dobrzyniewo Duże. Dokument ten, mimo że w pierwszej kolejności nie zakłada rezultatów z zakresu ochrony środowiska, to spełnia wymagania i zasady wpisane w dokumentach wyższego rzędu w tym zakresie (POG w znacznej mierze dotyczy przekształceń w przestrzeni, które pośrednio wpłynąć będą na poprawę stanu środowiska w gminie).

Działania ujęte w POG, wpływające pozytywnie na poszczególne komponenty środowiska oraz mieszkańców zostały opisane w rozdziale 4 i 7.

7. Przewidywane znaczące oddziaływania ustaleń planu na środowisko przyrodnicze

7.1 Oddziaływanie na klimat

Zaplanowane w planie ogólnym zmiany w przestrzeni nie dają podstaw do przewidywania niekorzystnych zmian w klimacie, czy mikroklimacie obszaru. POG zakłada w większości uwzględnienie istniejącego zagospodarowania z ograniczeniem rozlewania się zabudowy.

7.2 Oddziaływanie na powietrze

Przewidywany, niekorzystny wpływ realizacji planu na stan jakości powietrza wiąże się przede wszystkim ze wzrostem natężenia ruchu samochodowego (możliwe zwiększenie liczby zabudowań), dlatego też potencjalnym źródłem zanieczyszczeń powietrza mogą być tereny komunikacji. Należy jednak podkreślić, iż ruch odbywający się tu będzie miał głównie charakter lokalny. Przed ewentualnymi uciążliwościami związanymi z emisją zanieczyszczeń powietrza, tj. spalinami lub pyleniem wywołanym ruchem pojazdów chronić może odpowiednia szerokość pasa drogowego, jego właściwe zagospodarowanie oraz stosowanie m.in. nasadzenia zieleni wysokiej. W stanie istniejącym na terenie gminy znajdują się lasy, więc oddziaływanie na powietrze winno być stopniowo neutralizowane.

Do lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza można zaliczyć także emisję w okresie grzewczym na terenach przeznaczonych w planie pod zabudowę. Pod warunkiem zastosowania odpowiednich technik, nie prognozuje się w perspektywie długoterminowej zauważalnego wpływu inwestycji na jakość powietrza.

Oddziaływanie skutków realizacji projektu POG na powietrze atmosferyczne, w perspektywie krótko i średnioterminowej, wiązało się będzie również z pracą maszyn budowlanych oraz transportem materiałów na place budowy (w możliwych do powiększenia strefach inwestycyjnych). Będzie to jednak oddziaływanie chwilowe, trwające tylko przez okres realizacji zabudowy.

W związku z powyższym wprowadzenie w życie ustaleń zawartych w projekcie generalnie nie będzie miało istotnego znaczenia na jakość powietrza. W miarę możliwości gmina może ograniczać dowolność stosowania źródła ogrzewania poprzez stosowanie odpowiednich zapisów w planach miejscowych, ograniczając je do źródeł ekologicznych.

Aktualny program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej został przyjęty Uchwałą Nr LIII/841/2023 Sejmiku Województwa Podlaskiego z dnia 19 czerwca 2023 r. Głównym problemem związanym z jakością powietrza na obszarze województwa jest nadmierne zanieczyszczenie pyłem zawieszonym PM₁₀¹ i PM_{2,5} oraz benzo(a)pirenem. W celu obniżenia stężeń zanieczyszczeń tymi substancjami należy ograniczyć emisję pyłów pochodzących z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych i użyteczności publicznej. Należy dążyć do likwidacji ogrzewania indywidualnego wykorzystującego paliwo stałe i zastąpienia go ogrzewaniem bezemisyjnym lub niskoemisyjnym.

7.3 Oddziaływanie na jednolite części wód podziemnych i powierzchniowych

Zgodnie z podziałem kraju na jednolite części wód podziemnych (w skrócie: JCWPd), analizowany teren zlokalizowany jest w całości w obrębie JCWPd nr PLGW200052, w dorzeczu Wisły. Powierzchnia 30 ha w północnej części gminy

¹ PM₁₀ – składowa aerozoli atmosferycznych, symbolem oznacza się cząstki o wielkości 10 mikrometrów lub mniejszej, w skład których wchodzi zwykle stosunkowo obojętne chemicznie związki takie jak krzemionka i tlenki metali (Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, 2012)

znajduje się w granicach JCWPd PLGW200032, lecz ze względu na marginalny udział w powierzchni gminy oraz położenie na terenach chronionych, pomija się ww. w określeniu oddziaływania POG.

Cele środowiskowe dla wód podziemnych i powierzchniowych ustalone na mocy art. 4 Dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r., zwanej Ramową Dyrektywą Wodną, określone w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r., poz. 300) to:

- dla JCWPd - zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń, zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu, ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan;
- dla JCWP - nie pogarszanie się stanu wód powierzchniowych oraz ochrona i przywrócenie dobrego stanu JCW, osiągnięcie, co najmniej dobrego stanu lub potencjału ekologicznego wód powierzchniowych, stopniowe eliminowanie, a w rezultacie zaprzestanie zrzutów do wód powierzchniowych substancji priorytetowych i niebezpiecznych, a także zapobieganie dopływowi zanieczyszczeń do wód podziemnych, odwrócenie każdej znaczącej i ciągłej tendencji wzrostu stężenia każdego zanieczyszczenia wynikającego z wpływu działalności człowieka w celu stopniowej redukcji zanieczyszczenia wód podziemnych oraz osiągnięcie zgodności ze wszystkimi normami i celami określonymi w ustawodawstwie wspólnotowym dla obszarów chronionych.

Jeżeli planowane przedsięwzięcie realizowane będzie zgodnie z obowiązującym prawem i normami środowiskowymi oraz zastosowane zostaną środki i zalecenia ochronne przedstawione w niniejszym opracowaniu, to nie pogorszy ono stanu wód podziemnych i powierzchniowych. Realizacja przedsięwzięcia zgodnie z zasadami ochrony środowiska oraz zgodnie z założeniami projektowymi, nie spowoduje wystąpienia negatywnych oddziaływań na jednolitą część wód podziemnych (JCWPd) nr 52. Nie przyczyni się bezpośrednio do pogorszenia stanu chemicznego wód występujących w jej obrębie. Nie będzie także stanowić bezpośredniego zagrożenia dla osiągnięcia wyznaczonych w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły celów, w tym środowiskowych.

7.4 Oddziaływanie na różnorodność biologiczną i krajobraz, rzeźbę terenu i świat roślin i zwierząt

Realizacja ustaleń planu może oznaczać zmiany w krajobrazie. Istniejąca przestrzeń terenów niezagospodarowanych, użytkowanych do tej pory rolniczo, może ulec przekształceniu w krajobraz o charakterze zabudowanym. Plan ogólny wyznacza takie tereny w pobliżu wykształconych już obszarów zurbanizowanych ograniczając możliwość rozlewania się zabudowy (zgodnie z zamysłem ustawodawcy). W związku z tym ingerencja w krajobraz, faunę i florę będzie utrzymana w granicach wyznaczonych przeznaczeń – nie wskazuje się ponadnormatywnych zmian w tych strukturach.

W zakresie kształtowania krajobrazu oraz zachowania ładu przestrzennego istotne znaczenie mają ustalenia planu dotyczące kształtowania zabudowy, wskaźników i ogólnego sposobu rozmieszczenia obiektów w przestrzeni. Z punktu kształtowania estetyki omawianego terenu, planowane zagospodarowanie należy ocenić pozytywnie.

Obszar objęty planem należy do terenów o typowej dla regionu bioróżnorodności. Mimo to realizacja ustaleń planu może miejscami spowodować zubożenie różnorodności biologicznej, co wiąże się z zajęciem dodatkowych obszarów pod zabudowę, kosztem terenów obecnie zajmowanych przez grunty orne.

Ocenia się, że realizacja założeń planu wraz z uwzględnieniem nakazów, zakazów i ograniczeń dotyczących obszarów chronionych, nie będzie wywierać negatywnego oddziaływania o charakterze znaczącym na cele ochrony obszaru Natura 2000 oraz obszaru chronionego krajobrazu. Teren gminy znajduje się w granicach form ochrony przyrody i uwzględnia ich założenia.

Gmina charakteryzuje się średnio zróżnicowaną rzeźbą terenu, wobec czego przekształcenia powierzchni ziemi mogą występować, ale w niewielkim zakresie – zazwyczaj służyć one będą dopasowaniu rzędnych posadowienia budynków. Zabudowa stwarza zazwyczaj niekorzystne warunki do życia zwierząt, lecz ograniczenia powierzchni zabudowy zawarte w planie nie pozwalają na nieprzemyślane „rozlewanie się” terenów zurbanizowanych. W celu ograniczenia kubatury na terenie gminy wskazuje się zachowanie odpowiedniej powierzchni biologicznie czynnej, która zawarta jest w odpowiednich parametrach przypisanych do każdej ze stref planistycznych.

7.5 Oddziaływanie na walory przyrodnicze

Nie stwierdza się istotnych problemów ochrony przyrody w zakresie obszaru chronionego krajobrazu, ustanowionych obszarów Natura 2000, rezerwatów, parku krajobrazowego oraz korytarza ekologicznego z punktu realizacji projektowanego dokumentu. Projekt planu wskazuje ww. obszary oraz określa zasady gospodarowania zgodnie z przepisami o ochronie przyrody i ochronie środowiska.

7.6 Oddziaływanie na gospodarkę odpadową

Plan ogólny wyznacza tereny istniejącego zagospodarowania oraz dopuszcza powiększenie obszarów inwestycyjnych oparciu o restrykcyjne wytyczne. W efekcie na terenie gminy będzie mogła powstać nowa zabudowa, która wpłynie na zwiększenie ilości wytwarzanych odpadów. Jednak ze względu na obowiązek każdego właściciela nieruchomości do uregulowania gospodarki odpadami, wynikający z przepisów Ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, nie przewiduje się negatywnego oddziaływania ustaleń planu na środowisko.

7.7 Oddziaływanie na zasoby naturalne

Plan ogólny uwzględnia obszary przeznaczone do eksploatacji kruszywa naturalnego. Są one ujawnione w rejestrach PIG. Ich wydobycie, przetwarzanie oraz późniejsza rekultywacja terenu określone są w przepisach odrębnych. W obecnym kształcie nie przewiduje się zwiększenia bazy wydobywczej, a jedynie usankcjonowanie istniejącej. W związku z tym nie prognozuje się znacząco negatywnego oddziaływania zapisów planu na zasoby naturalne.

7.8 Oddziaływanie na klimat akustyczny

W okresie budowy i realizacji inwestycji będzie miała miejsce emisja hałasu. Związane to będzie z pracą maszyn budowlanych i samochodów ciężarowych.

Przy prawidłowo i sprawnie prowadzonych robotach oddziaływanie to będzie krótkotrwałe i nie będzie miało większego znaczenia dla środowiska.

W celu zminimalizowania oddziaływania hałasu komunikacyjnego podczas budowy lub remontu dróg, można uwzględnić rozwiązania łagodzące te oddziaływanie w postaci zastosowania nasadzeń zieleni izolacyjnej.

Podsumowując, planowane przeznaczenia i zagospodarowanie obszaru opracowania nie spowoduje znaczącego długotrwałego oddziaływania na klimat akustyczny w granicach opracowania, ani w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Opracowanie uwzględnia istniejące uwarunkowania i jeżeli te są generatorem hałasu, to muszą odpowiadać warunkom określonym w przepisach odrębnych. Należy mieć na uwadze istniejący teren kolejowy i unikać lokalizowania w jego sąsiedztwie zabudowy akustycznie chronionej.

7.9 Oddziaływanie na tereny bezpośrednio sąsiadujące z obszarem objętym planem ogólnym

Realizacja ustaleń planu przyczyni się do wprowadzenia zasad porządkujących zabudowę oraz racjonalne zagospodarowanie terenu. Nie prognozuje się wystąpienia nowego negatywnego oddziaływania na tereny sąsiednie w tym znajdujące się poza granicą gminy.

7.10 Oddziaływanie na zdrowie ludzi

Określone w planie rozwiązania wykluczają możliwość realizacji inwestycji i obiektów mogących w sposób negatywny wpłynąć na środowisko i zdrowie mieszkańców gminy. Ustalenia planu przewidują stworzenie głównie zabudowy o funkcji podobnej oraz uzupełniającej do już występującej, co pozwoli na stworzenie otoczenia charakterystycznego dla gminy. Realizując nową zabudowę należy mieć na uwadze konieczność spełnienia wymagań szeregu przepisów odrębnych. Dotyczy to także sytuacji przybliżania zabudowy do obiektów potencjalnie mogących zaszkodzić zdrowiu ludzkiemu (np. zabudowa cmentarna, czy znacząco lub potencjalnie oddziałująca na środowisko – jeżeli występuje lub będzie występować).

7.11 Oddziaływanie na zabytki i dobra materialne

Plan ogólny zakłada zachowanie obiektów objętych rejestrem oraz gminną ewidencją zabytków. Natomiast jest dokumentem wyznaczającym katalog przeznaczeń oraz wskaźników. Uwzględnienie elementów zabytkowych i ich zabezpieczenie w przestrzeni sędowane zostało na miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. W ustaleniach planu nie przewiduje się ingerencji w strukturę zabytków, a jedynie ujęcie ich w strefach o konkretnym profilu. W związku z tym nie przewiduje się występowania negatywnego oddziaływania na zabytki i dobra materialne.

7.12 Ocena przewidywanego oddziaływania

Poniższa tabela przedstawia ocenę przewidywanego znaczącego oddziaływania w zależności od typów oddziaływań w kontekście potencjalnego nowego zainwestowania.

Tab. 13. Ocena przewidywanego oddziaływania

Lp.	Typ oddziaływań	Etap realizacji inwestycji	Etap funkcjonowania
1.	Bezpośrednie	➤ Zanieczyszczenie powietrza spalinami pochodzącymi z maszyn pracujących na budowie, zapylenie, ➤ Wzrost poziomu hałasu oraz lokalne uciążliwości związane z pracami budowlanymi, ➤ Zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej oraz powierzchni obszarów niezainwestowanych.	➤ Wytwarzanie odpadów, ➤ Wzrost ilości odprowadzanych ścieków opadowych z powierzchni szczelnych, ➤ Rozszerzenie strefy oddziaływania hałasu „komunalno-bytowego”, ➤ Pogorszenie jakości powietrza spowodowanego sezonowym dogrzewaniem, ➤ Zmiana dotychczasowego krajobrazu.
2.	Pośrednie	➤ Nie występują lub brak znaczących oddziaływań.	➤ Poprawa jakości infrastruktury, ➤ Zmniejszenie hałasu komunikacyjnego, ➤ Generowanie ruchu pojazdów na terenach nowo zainwestowanych, ➤ Poprawienie jakości wód powierzchniowych i gruntowych oraz gleb po wprowadzeniu systemu kanalizacji.
3.	Wtórne	➤ Nie występują lub brak znaczących oddziaływań.	➤ Nie występują lub brak znaczących oddziaływań.
4.	Skumulowane	➤ Nie występują lub brak	➤ Nie występują lub brak

Lp.	Typ oddziaływań	Etap realizacji inwestycji	Etap funkcjonowania
		znaczących oddziaływań.	znaczących oddziaływań.
5.	Krótkoterminowe	➤ Hałas budowlany, ➤ Zanieczyszczenie powietrza związane z pracami budowlanymi, ➤ Odpady budowlane, ➤ Pylenie z sypkich materiałów budowlanych.	➤ Nie występują lub brak znaczących oddziaływań w stosunku do stanu aktualnego zagospodarowania.
6.	Długoterminowe	➤ Zmniejszenie powierzchni biologicznie czynnej.	➤ Lokalne zmiany jakości krajobrazu, ➤ Zmniejszenie powierzchni obszarów niezainwestowanych, ➤ Zmiany fizykochemiczne gleb w obszarze inwestycji infrastrukturalnych i nowej zabudowy.
7.	Stałe	➤ Zmiana ukształtowania powierzchni terenów.	➤ Powiększenie się obszarów przekształconych antropogenicznie, ➤ Lokalne zmiany jakości krajobrazu, ➤ Zmniejszenie powierzchni obszarów niezainwestowanych, ➤ Zmiany fizykochemiczne gleb w obszarze inwestycji infrastrukturalnych, nowej zabudowy oraz terenu cmentarnego.
8.	Chwilowe	➤ Powstawanie odpadów „budowlanych” oraz gruntu z wykopów.	➤ Możliwe zwiększenie natężenia ruchu komunikacyjnego.

Źródło: Opracowanie własne

Analizując zanotowane w tabeli wyniki z przeprowadzonej oceny wpływu realizacji planu i nowej zabudowy na poszczególne komponenty środowiska należy stwierdzić, że planowane zmiany funkcji i zagospodarowania terenu na całym obszarze objętym opracowaniem spowodują w niewielkim stopniu ingerencję w środowisko przyrodnicze, głównie ze względu na zastosowane wskaźniki ograniczające kubaturę i powierzchnię obiektów, ograniczone tereny inwestycyjne oraz ukształtowane istniejące zagospodarowanie. Wprowadzenie jakiegokolwiek zabudowy na terenie dotychczas niezagospodarowanym zawsze wiąże się minimalną zmianą systemu przyrody i ich potencjalne zagrożenie.

Powyższe zmiany nie będą miały bezpośredniego wpływu na zasoby przyrodnicze i walory krajobrazowe chronione w ramach Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi”, obszarów Natura 2000 oraz innych terenów prawnie

chronionych, gdyż plan nie wskazuje realizacji inwestycji potencjalnie oddziałujących na środowisko w ich granicach.

Na etapie realizacji inwestycji należy eliminować ich ujemny wpływ na środowisko poprzez dobór i zastosowanie nowoczesnych, przyjaznych środowisku technologii i materiałów budowlanych. W trakcie budowy należy przestrzegać następujących zasad:

- Teren budowy ograniczyć do niezbędnego minimum,
- Roboty ziemne prowadzić w sposób nienaruszający stosunków gruntowo-wodnych,
- Z powstałymi odpadami postępować zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami,
- Stosować materiały budowlane nieszkodliwe dla środowiska.

Oddziaływanie środowiskowe realizacji planu ogólnego w warunkach normalnej jej eksploatacji wynikać będzie z faktu funkcjonowania istniejącej zabudowy oraz ewentualnej nowej, w stopniu ograniczonym przez ustawę. Wiązało się to będzie z:

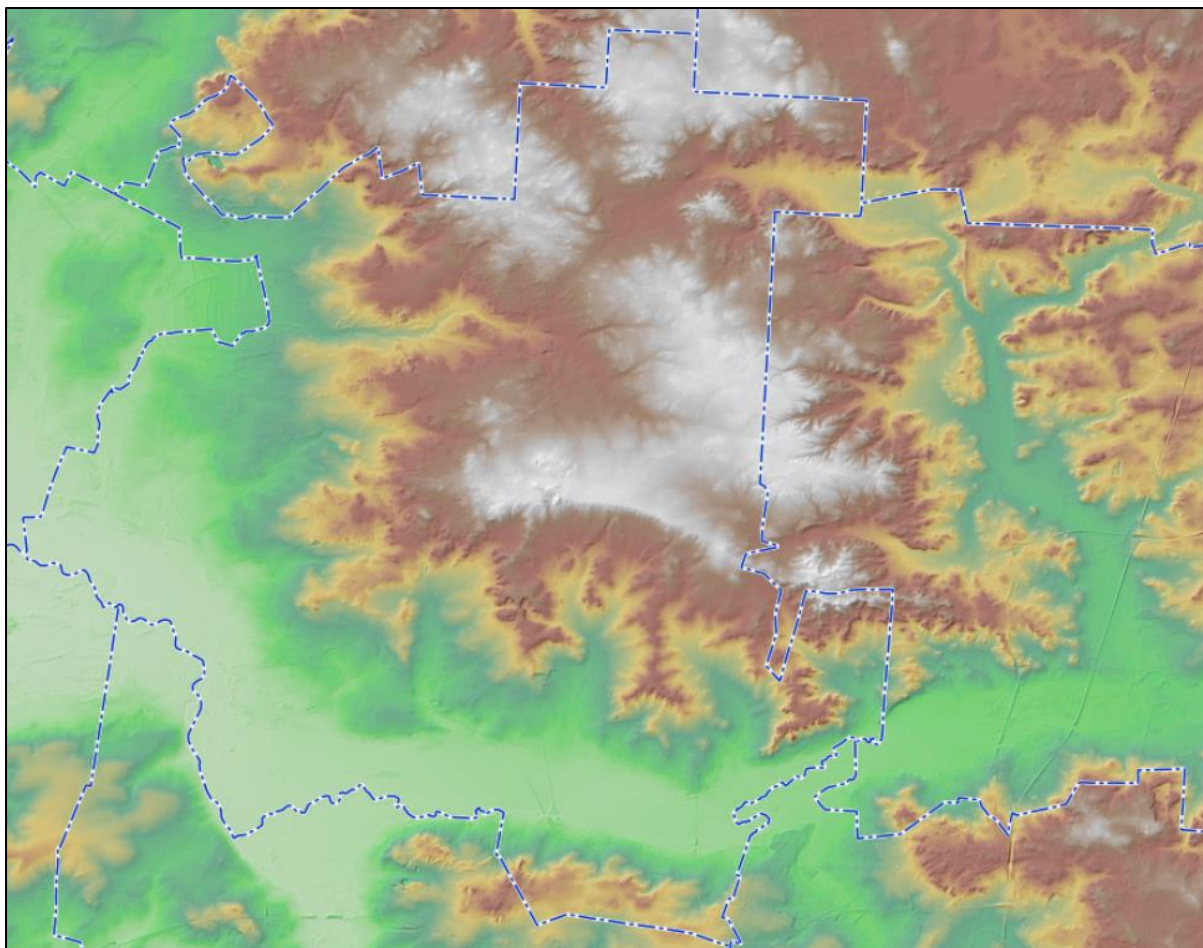
- Wytwarzaniem odpadów komunalnych,
- Odprowadzeniem ścieków bytowych i przemysłowych,
- Emisją hałasu.

W wyniku realizacji planu fragmenty terenów dotychczas użytkowanych rolniczo może zostać przekształcona. Zmiana lub dodanie nowych funkcji w planie w niewielkim stopniu przyczyni się do powstrzymania na danym obszarze degradacji chemicznej i fizycznej gleby wynikającej z ciągłych zabiegów agrotechnicznych i nawożenia. Dodatkowo ograniczona zostanie emisja substancji (zanieczyszczeń) do środowiska, które bezpośrednio lub poprzez glebę mogą trafiać do wód powierzchniowych i podziemnych.

Podsumowując, w przypadku przestrzegania zapisów planu, nie powinny nastąpić znaczące zmiany w funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego obszaru, a występowanie kolizji z celami ochrony powinno być minimalizowane. Projekt planu zakłada restrykcyjne ustalenia w sposobie zagospodarowania terenu oraz ograniczenia w ich użytkowaniu, mające na celu kształtowanie zamierzonego zagospodarowania w sposób planowy i racjonalny z punktu widzenia zasad ochrony środowiska, przyrody

i krajobrazu kulturowego. Teren gminy posiada optymalny charakter względem zagospodarowania z koncentracją zabudowy w miejscach niezagrożonych osuwiskami czy powodzią.

Ryc. 23. Ukształtowanie terenu gminy Dobrzyniewo Duże na podstawie hipsometrii

Źródło: Opracowanie na podstawie danych GUGiK (kolor zielony – tereny położone najniżej, kolor biały – tereny położone najwyżej).

8. Wpływ przewidzianych oddziaływań na Obszar Chronionego Krajobrazu

Część gminy znajduje się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu „Dolina Narwi”, który został ustanowiony Uchwałą Nr XII/84/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej z dnia 29 kwietnia 1986 r. ze zm.

Ustalenia projektu planu nie naruszają zapisów określających warunki ochrony wyżej wymienionych, cennych przyrodniczo obszarów – plan nie ingeruje w strukturę i cele ochrony zasobów OChK. Wyznaczone w planie przeznaczenia odpowiadają istniejącemu użytkowaniu, a rozwój zabudowy i infrastruktury winien opierać się w zgodzie z założeniami i celami ochrony Obszaru.

9. Wpływ przewidzianych oddziaływań na obszar Natura 2000

Teren gminy znajduje się w granicach obszarów: Natura 2000 „Puszcza Knyszyńska”, Natura 2000 „Ostoja Narwiańska” oraz Natura 2000 „Ostoja Knyszyńska”. Są to obszary chronione położone częściowo w granicach gminy posiadające powiązania ekologiczne z innymi jednostkami administracyjnymi. Plan ogólny uwzględnia istniejące zagospodarowanie i dopuszcza niewielkie jego powiększenie. Tym samym uwzględnia się założenia form ochrony przyrody, których kształt, zagospodarowanie czy bieżące użytkowanie zostało uwzględnione w ramach dokumentu.

Plan ogólny nie narusza dla przedmiotowych obszarów planu zadań ochronnych określonych w:

- zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 30 czerwca 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Knyszyńska PLH200006 (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 2431) zmienionego zarządzeniem z 2020 r. i 2022 r.,
- zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 9 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Narwiańska PLH200024 (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 4473),
- zarządzeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru

Natura 2000 Puszcza Knyszyńska PLB200003 (Dz. Urz. Woj. Podl. poz. 2014.1967).

Projekt planu uwzględnia ochronę obszarów Natura 2000 i innych obszarów chronionych oraz nie przewiduje bezpośrednich negatywnych oddziaływań na te elementy środowiska. Planowana inwestycja nie powoduje naruszeń art. 33 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Zgodnie z przytoczonym artykułem ustawy „1. Zabrania się, z zastrzeżeniem art. 34, podejmowania działań mogących, osobno lub w połączeniu z innymi działaniami, znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności:

- 1) pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- 2) wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- 3) pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.”

10. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektu planu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru

Zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska pod pojęciem kompensacji przyrodniczej *rozumie się zespół działań obejmujących w szczególności roboty budowlane, roboty ziemne, rekultywację gleby, zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej lub tworzenie skupień roślinności, prowadzących do przywrócenia równowagi przyrodniczej na danym terenie, wyrównania szkód dokonanych w środowisku przez realizację przedsięwzięcia i zachowanie walorów krajobrazowych.*

Mając na uwadze art. 75 ust. 3 tej ustawy naprawienie wyrządzonych szkód, a tym samym kompensacji przyrodniczej dokonuje się wówczas, gdy ochrona elementów przyrodniczych nie jest możliwa. Projekt planu nie zawiera rozwiązań stanowiących kompensację przyrodniczą, gdyż jego realizacja nie spowoduje utraty zasobów przyrodniczych, może jedynie wpłynąć na te elementy, w określony sposób modyfikując je.

W celu zapobiegania lub ograniczenia niekorzystnego wpływu na środowisko będącego efektem realizacji planu należy uwzględnić:

- Ustalenie minimalnej powierzchni biologicznie czynnej o wartości określonej według ustaleń szczegółowych dla poszczególnych terenów,
- Określenie maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnej wysokości zabudowy oraz maksymalnego udziału powierzchni zabudowy,
- Określenie katalogu stref dostosowanego do istniejącego użytkowania terenu,
- Określenie sposobu zaopatrzenia w wodę (przyłączenie do gminnej sieci wodociągowej).

W planach miejscowych sporządzonych w oparciu o ustalenia planu ogólnego można ponadto uszczegółowić zapisy w zakresie m.in. stosowanego źródła ogrzewania, utrzymania obowiązujących norm dotyczących ochrony poszczególnych komponentów

środowiska, w szczególności w zakresie klimatu akustycznego, w celu ograniczenia szkodliwej emisji hałasu - zasadzenie zieleni izolacyjnej na styku terenów przeznaczonych do zainwestowania, przestrzegania przepisów sanitarnych, ustalenia obowiązku przyłączenia się do sieci kanalizacji zbiorczej.

Plan ogólny w swoim założeniu nie ma wpływu na przedmiot ochrony obszarów Natura 2000 oraz na integralność tych obszarów.

11. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie

Zgodnie z art. 51 ust. 2 pkt. 3b ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*, obowiązek przedstawienia rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projekcie planu podyktowany jest potrzebą ochrony obszaru Natura 2000 i jego integralności.

Analiza dokumentów i materiałów planistycznych pozwala stwierdzić, iż realizacja projektu planu obejmującego teren gminy, która *de facto* wyznacza sposoby obecnego użytkowania terenu, nie będzie znacząco oddziaływać na środowisko i tym samym nie wpłynie na najbliższe obszary Natura 2000, gdyż nie przewiduje w swym zakresie ingerencji w ich strukturę. Przyjęte w projekcie planu rozwiązania w zakresie przeznaczenia terenów, sposobu ich zagospodarowania są zgodne z kierunkami rozwoju przyjętymi przez gminę oraz ukształtowaną strukturą przestrzenną.

Projekt planu uwzględnia cele ochrony środowiska, jest zgodny z polityką przestrzenną gminy, z przepisami prawa w zakresie m.in. ochrony środowiska, ochrony przyrody, ochrony gruntów rolnych i leśnych oraz innymi przepisami szczególnymi.

Ze względu na brak negatywnego oddziaływania realizacji ustaleń planu na poszczególne elementy środowiska, nie zachodzi konieczność przedstawienia rozwiązań alternatywnych.

12. Spis rycin

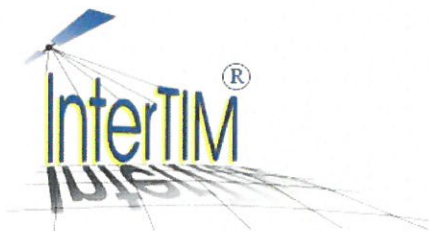
Ryc. 1. Położenie gminy Dobrzyniewo Duże na tle woj. podlaskiego oraz powiatu białostockiego.....	14
Ryc. 2. Mapa geologiczna dla terenu gminy oraz najbliższego sąsiedztwa.....	16
Ryc. 3. Kompleksy przydatności rolniczej na terenie gminy Dobrzyniewo Duże	18
Ryc. 4. Lokalizacja obszaru opracowania na tle wód powierzchniowych.....	20
Ryc. 5. Jednolite części wód powierzchniowych rzecznych na obszarze objętym planem	21
Ryc. 6. Jednolite części wód podziemnych na obszarze opracowania	23
Ryc. 7. Nadleśnictwa zlokalizowane na terenie gminy Dobrzyniewo Duże	27
Ryc. 8. Lasy ewidencyjne (państwowe i prywatne) na terenie opracowania.....	28
Ryc. 9. Kopaliny na terenie gminy Dobrzyniewo Duże	29
Ryc. 10. Lokalizacja działań ochronnych w obszarze Natura 2000 Ostoja Narwiańska PLH 200024 (w granicach gminy Dobrzyniewo Duże)	47
Ryc. 11. Położenie obszaru opracowania w stosunku do najbliższych form ochrony przyrody.....	49
Ryc. 12. Rozmieszczenie obszarów cennych przyrodniczo	50
Ryc. 13. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla O3, określonego ze względu na ochronę zdrowia ludzi, w województwie podlaskim w 2023 roku.....	60
Ryc. 14. Zasięg obszarów przekroczeń poziomu celu długoterminowego (wskaźnika AOT40)	61
Ryc. 15. Ryzyko możliwości wystąpienia powodzi na terenie gminy Dobrzyniewo Duże	64
Ryc. 16. Sieć kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Dobrzyniewo Duże	68
Ryc. 17. Sieć wodociągowa na terenie gminy Dobrzyniewo Duże	69
Ryc. 18. Sieć gazowa na terenie gminy Dobrzyniewo Duże	70
Ryc. 19. Sieć elektroenergetyczna na terenie gminy Dobrzyniewo Duże.....	72
Ryc. 20. Schemat sieci drogowej na terenie gminy Dobrzyniewo Duże.....	74
Ryc. 21. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej zawarty w strategii rozwoju gminy.....	84
Ryc. 22. Fragment części graficznej do planu zagospodarowania przestrzennego województwa podlaskiego	85
Ryc. 23. Ukształtowanie terenu gminy Dobrzyniewo Duże na podstawie hipsometrii..	106

13. Spis tabel

Tab. 1. Struktura użytkowania gruntów gminy	16
Tab. 2. Obszary górnicze o statusie aktualne na terenie gminy Dobrzyniewo Duże.....	28
Tab. 3. Udokumentowane złoża kopalin na terenie gminy Dobrzyniewo Duże	29
Tab. 4. Zabytki nieruchome (kat. A) oraz archeologiczne (kat. C), wpisane do rejestru zabytków woj. podlaskiego.....	52
Tab. 5. Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w Gminnej ewidencji zabytków.....	52
Tab. 6. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy.....	54
Tab. 7. Klasyfikacja stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, opracowana w roku 2023 w celu ochrony zdrowia ludzi.....	58
Tab. 8. Klasyfikacja stref dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskana w roku 2023 w celu ochrony roślin	60
Tab. 9. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku.....	66
Tab. 10. Korzystający z sieci kanalizacyjnej w latach 2014-2023	67
Tab. 11. Korzystający z sieci wodociągowej w latach 2014-2023.....	68
Tab. 12. Tablica wzorcowa z charakterystyką stref planistycznych	82
Tab. 13. Ocena przewidywanego oddziaływania.....	103

14. Spis załączników

<i>Załącznik nr 1 Oświadczenie Głównego Projektanta</i>	<i>114</i>
<i>Załącznik nr 2 Informacje o składzie zespołu autorskiego.....</i>	<i>115</i>
<i>Załącznik nr 3 Mapa zbiorcza</i>	<i>116</i>

ul. Noniewicza 85B/IV, 16-400 Suwałki, tel. 603-312-222, fax. 87 565 7675,

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, że jako kierująca zespołem autorów opracowujących „Prognozę oddziaływania na środowisko” do „Planu ogólnego gminy Dobrzyniewo Duże” spełniam wymogi zawarte art. 74a Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tj. Dz. U z 2024 r. poz. 1112 ze zm.).

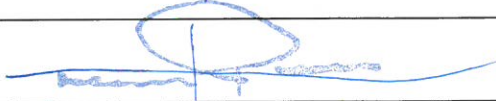
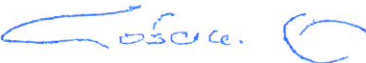
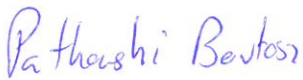
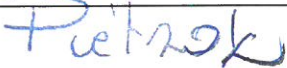
Jestem świadoma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Główny Projektant
specjalista
ds. urbanistyki i planowania przestrzennego

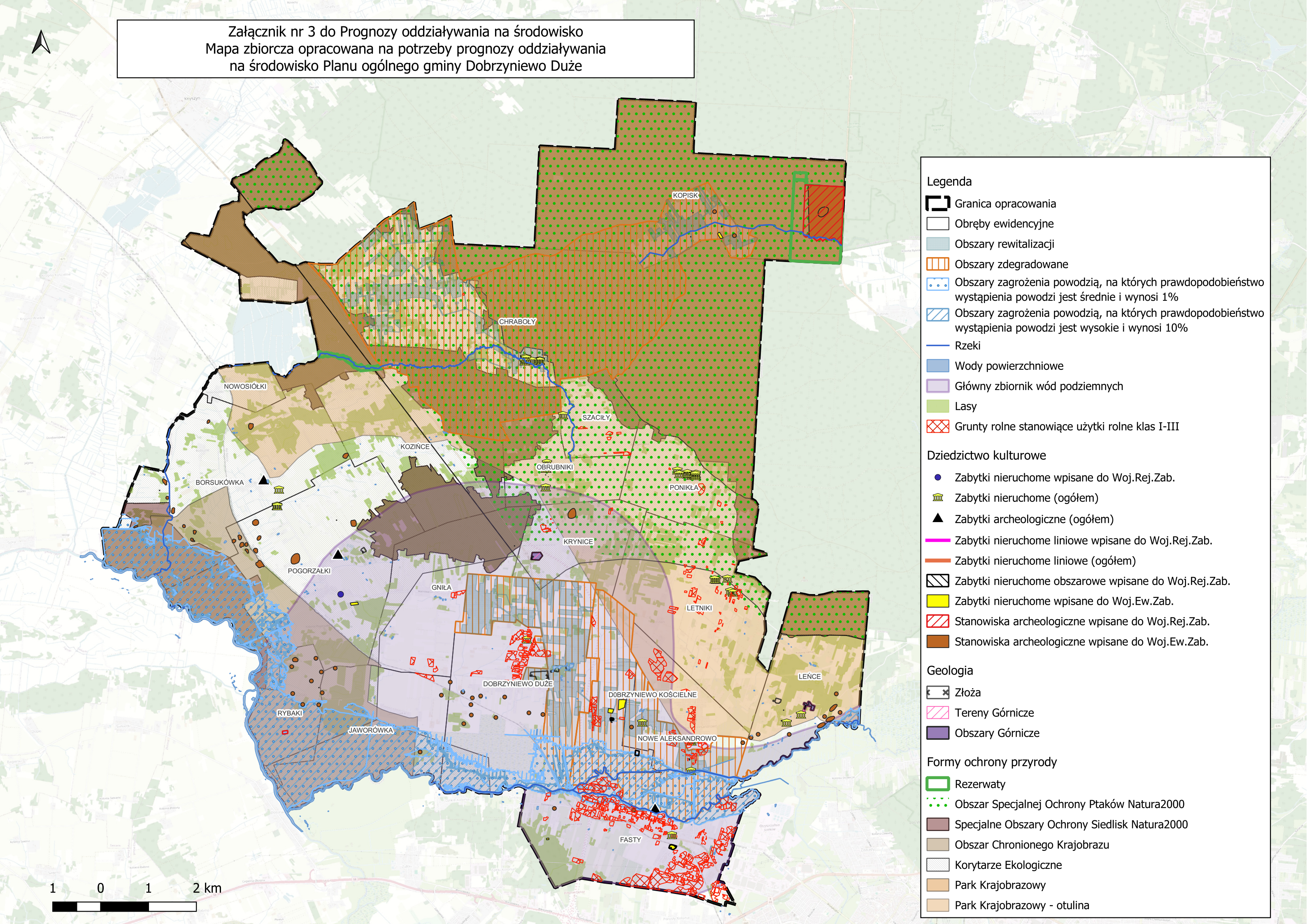
dr inż. Ludmiła Pietrzak

Informacja o składzie zespołu autorskiego
Prognozy oddziaływania na środowisko do
„Planu ogólnego gminy Dobrzyniewo Duże”

Opracowanie wykonał zespół w składzie:

Lp	Imię i nazwisko	Podpis
1	dr inż. Ludmiła Pietrzak - główny projektant	
2	mgr inż. Olga Chmielewska	
3	mgr Dominik Derda	
4	mgr inż. Justyna Dębowska	
5	mgr inż. arch. Paweł Fiann	
6	mgr inż. Elżbieta Hawrus	
7	mgr inż. Tadeusz Kościuk	
8	mgr inż. Bartosz Patkowski	
9	Justyna Perkowska	
10	mgr inż. Joanna Pietrzak	

Załącznik nr 3 do Prognozy oddziaływania na środowisko
Mapa zbiorcza opracowana na potrzeby prognozy oddziaływania
na środowisko Planu ogólnego gminy Dobrzyniewo Duże

Legenda

- Granica opracowania
- Obręby ewidencyjne
- Obszary rewitalizacji
- Obszary zdegradowane
- Obszary zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%
- Obszary zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%
- Rzeki
- Wody powierzchniowe
- Główny zbiornik wód podziemnych
- Lasy
- Grunty rolne stanowiące użytki rolne klas I-III

Dziedzictwo kulturowe

- Zabytki nieruchome wpisane do Woj.Rej.Zab.
- Zabytki nieruchome (ogółem)
- Zabytki archeologiczne (ogółem)
- Zabytki nieruchome liniowe wpisane do Woj.Rej.Zab.
- Zabytki nieruchome liniowe (ogółem)
- Zabytki nieruchome obszarowe wpisane do Woj.Rej.Zab.
- Zabytki nieruchome wpisane do Woj.Ew.Zab.
- Stanowiska archeologiczne wpisane do Woj.Rej.Zab.
- Stanowiska archeologiczne wpisane do Woj.Ew.Zab.

Geologia

- Złóża
- Tereny Górnicze
- Obszary Górnicze

Formy ochrony przyrody

- Rezerваты
- Obszar Specjalnej Ochrony Ptaków Natura2000
- Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura2000
- Obszar Chronionego Krajobrazu
- Korytarze Ekologiczne
- Park Krajobrazowy
- Park Krajobrazowy - otulina